

Torsdagen den 16 september

Kl. 12.00–16.25

§ 1 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2020/21:885

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:885 Simundervisningen i skolan

av Kristina Axén Olin (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 17 september 2021.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 14 september 2021

Utbildningsdepartementet

Anna Ekström

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

COM(2021) 555 och COM(2021) 568 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 8 november*.

§ 3 Svar på interpellationerna 2020/21:880 och 882 om utnyttjande av barn för köp av sexuella handlingar

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Fru talman! Marlène Lund Kopparklint har frågat mig hur jag ser på skyddet i dagens lagstiftning för barn i åldern 15–17 år när det gäller sexualbrott och om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av min bedömning. Hon har också frågat om jag avser att verka för att införa en så kallad Romeo- och Julialagstiftning där man begränsar ålderskillnaden mellan den vuxne och barnet när det gäller sexuellt umgänge. Vidare har hon frågat om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av de brister som pekats ut i lagen och som möjliggör för en brottsmisstänkt att få

ett lindrigare straff genom att uppge att hen trodde att barnet var äldre. Slutligen har hon frågat mig om jag avser att se över straffen för sexualbrott mot barn som begås genom att man utnyttjar barnet för köp av sexuella handlingar, som i dag är beroende på förövarens utsaga om hur gammal hen trodde att barnet var eller huruvida barnet hade påbörjat sin pubertetsutveckling.

Att bekämpa sexualbrott mot barn är en angelägen och högt prioriterad fråga för regeringen. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att förbättra möjligheterna att bekämpa den här typen av brott och tar nya initiativ fort-löpande.

Marléne Lund Kopparklint påstår att lagstiftningen inte utgår från barnets faktiska ålder utan från vilken ålder förövaren trodde eller upplevde att barnet hade när brottet begicks. Före sommaren svarade jag på tre riksdagsfrågor av Marléne Lund Kopparklint i detta ämne och förklarade att hennes påstående i denna del inte stämmer.

Den 1 juli 2018 skärptes, på regeringens initiativ, regleringen om gärningsmannens oaktsamhet i fråga om barnets ålder. Genom en lagändring sänktes gränsen för vad som ska anses vara oaktsamt. Syftet var bland annat att komma bort från just detta problem att alltför stor vikt vid oaktsamhetsbedömningen lades vid barnets kroppsutveckling. Den sänkta gränsen för oaktsamhet har också gjort det svårare för gärningsmän att skylla på att de inte kände till barnets ålder.

Den nya bestämmelsen om oaktsamhet innebär att gärningsmannens ansvar avgörs utifrån en allmän oaktsamhetsbedömning. Oaktsamhet kan handla om att gärningsmannen misstänker att barnet är under den ålder som är relevant för brottet i fråga men ändå genomför gärningen. Men det är inte ett krav, utan straffansvaret omfattar också det fallet att gärningsmannen inte misstänker att barnet är under åldersgränsen, men borde ha misstänkt det. Marléne Lund Kopparklint har alltså fel när hon hävdar att förövarens påståenden om vad han eller hon trodde är avgörande för det straffrättsliga ansvaret. Som jag återkommer till kommer regeringen att följa upp den nya oaktsamhetsregleringen genom att låta en utredning utvärdera hur den tillämpas i praktiken.

Regeringen har under de senaste åren även vidtagit en rad andra straffrättsliga åtgärder mot sexualbrott mot barn. Exempelvis har straffskalorna skärpts för bland annat grov våldtäkt mot barn, kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte, så kallad gromning, och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. Därutöver har straffansvaret för gromningsbrottet utvidgats bland annat så att det inträder på ett tidigare stadium. Vidare har preskription för bland annat våldtäktsbrott som begåtts mot barn avskaffats.

Vi har också gett 2020 års sexualbrottsutredning i uppdrag att överväga ytterligare åtgärder i skärpande och förtydligande riktning när det gäller sexuella kränkningar.

Sexualbrottsutredningen överlämnade sitt betänkande den 1 juni i år. Utredningen föreslår bland annat att straffskalorna för ett flertal sexualbrott ska skärpas. Bland annat föreslås att minimistraftet för våldtäkt och våldtäkt mot barn ska höjas från två års fängelse till tre års fängelse, att minimistraftet för utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling ska höjas från fängelseminimum till fängelse i sex månader och att minimi-

straffet för köp av sexuell tjänst ska höjas från böter till fängelse. Betänkandet är nu ute på remiss.

Redan i dag finns det alltså ett starkt straffrättsligt skydd mot sexuella kränkningar för barn som fyllt 15 år. Men det straffrättsliga skyddet för barn i åldern 15–17 år är inte lika starkt som för barn under 15 år. Regeringen kommer därför att tillsätta en utredning med uppdrag att se över bland annat det straffrättsliga skyddet för barn mellan 15 och 18 år, särskilt i förhållande till sexköp. Utredningen ska som jag redan har nämnt också utvärdera hur straffansvaret för oaktsamhet avseende ålder vid sexuella övergrepp fungerar. Utredningen ingår i regeringens åtgärds paket för att intensifiera arbetet mot mäns våld mot kvinnor som vi presenterade i somras.

Anf. 2 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag var livrädd att fylla 15, för då visste jag att min förövare skulle använda min ålder emot mig. Jag var också livrädd över det faktum att få frågan i polisförhör: Men varför sa du ja? Mina kompisar i klassen oroade sig över äcklig skollunch. Jag oroade mig över vilken typ av övergrepp jag skulle utsättas för efter skolan.

Detta är ord från en ung flicka som heter Saga och som jag har kontakt med. Saga lever med fruktansvärda minnesbilder som hon försöker hantera varje dag.

År 2020 ökade antalet anmälda sexualbrott i Sverige till 24 100. Under 2020 anmäldes det största antalet våldtäkter mot barn hittills – 16 procent fler än 2019. Enligt Stiftelsen Allmänna Barnhusets senaste rapport blir ett av fyra barn utsatta för sexualbrott. 25 procent av alla barn utsätts alltså för sexuella övergrepp. Om vi har en skolklass på 20 barn, fru talman, kan vi alltså räkna med att 5 av dessa barn blir utsatta för sexualbrott.

Fru talman! Jag skulle vilja att detta fruktansvärda faktum sjunker in hos oss alla.

Sexualbrott ger vårdkrävande skador. Våldtäkt är det trauma som oftast leder till posttraumatiskt stressyndrom och har den starkaste kopplingen till självmord, självmordstankar och självskada. Konsekvenserna är ett förändrat liv med varierande grad av smärta, utmattning och psykisk ohälsa. Och vi ska veta att om man har blivit utsatt för sexualbrott i barndomen ökar det risken för suicid tolv gånger.

Fru talman! Statsrådet Johansson säger i sitt svar att det är en mycket angelägen fråga att bekämpa sexualbrott mot barn och att man har vidtagit flera åtgärder för att förbättra möjligheterna att bekämpa denna typ av brott och tar nya initiativ fortlöpande. Det är bra att man gör det. Men jag ifrågasätter om det är tillräckligt.

De åtgärder som man har vidtagit ter sig verkningslösa. År 2014 räknade man nämligen på Stiftelsen Allmänna Barnhuset med att 20 procent av alla barn blir utsatta, och den siffran har varit konstant ökande. Och i den senaste undersökningen i augusti 2020 är siffran uppe på 25 procent. I stället för fyra små barn i en förskoleklass talar man om fem små barn som blir utsatta för sexualbrott.

Detta är svåra frågor att ta i. Det är svåra bilder man får.

Små barn, till och med bebisar, barn som inte ens har börjat i skolan, barn som har börjat i skolan och tonårsbarn i alla åldrar faller offer för

Prot. 2021/22:4
16 september

Svar på
interpellationer

detta vedervärdiga att en vuxen människa tar sig rätten att utsätta dem för sexuella övergrepp.

Fru talman! Jag vill påstå att tonårsbarn i åldern 15–17 år är särskilt utsatta, för här brister lagskyddet. Och det är tragiskt att man inte verkar ta detta på ännu större allvar än vad statsrådet yttrar i svaret.

Statsrådet säger i sitt svar att jag påstår saker som inte stämmer och att jag har fel i sak. Det är lite lustigt, tycker jag, att han i nästa stycke berättar att han ger utredningen i uppdrag att se över just det som han påpekar i min interpellation. Om jag har fel skulle detta inte behöva utredas vidare.

Jag anser inte att det är klädsamt för ett statsråd att komma med sådana påståenden – i synnerhet som han i sin ryggsäck har den omfattande utredning från polisregion Väst som jag kommer att återkomma till.

Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Först får jag säga att jag naturligtvis delar Marlène Lund Kopparklints engagemang i den här frågan. Jag tror att jag har sagt många gånger att regeringen har två prioriterade kriminalpolitiska ämnen som vi lyfter fram särskilt: Det ena är gängkriminaliteten, och det andra är mäns våld mot kvinnor.

Jag reagerar därför när Marlène Lund Kopparklint säger att vi inte tar detta på allvar eller att saker och ting vi gör är helt verkningslösa. Det stämmer faktiskt inte. Jag tror att det räcker med att gå igenom allt det vi har gjort under vår mandatperiod för att se att den här regeringen har gjort mycket mer än någon annan regering just för att bekämpa det sexuella våldet – och inte minst det sexuella våldet mot barn.

Samtyckeslagstiftningen, som den moderatledda regeringen inte klarade av att driva igenom, drev vi igenom 2018. Den är oerhört viktig för att sätta en ny norm för vad som är sexualitet och vad som är övergrepp. Efter reformen 2018 blev det tydligt att det som inte är frivilligt är ett övergrepp. Samtyckeslagstiftningen ledde också fram till att antalet åtal för våldtäkt ökade kraftigt. Antalet åtal ökade med 80 procent, och antalet fällande domar ökade med 75 procent.

Därutöver skärpte vi straffet för de grova våldtäkterna, bland annat grov våldtäkt mot barn. Vi skärpte straffet för grooming, och vi skärpte straffet för sexköp av barn. Vi avskaffade preskriptionstiden för de allvarliga sexuella övergreppen mot barn för att en gärningsman alltid ska veta att lagen kan nå dig, hur långt in i framtiden vi än talar om. Därför avskaffade vi preskriptionstiden för övergreppen mot barn.

Inget av detta gjordes av den förra regeringen, alliansregeringen. Inget av det har genomförts av Moderaterna, utan allt detta har genomförts av den regering jag företräder. Påståendet att vi inte tar detta på allvar eller att vi inte bryr oss om frågorna reagerar jag alltså väldigt starkt emot.

Vi kommer att gå vidare med detta. Det finns nu utredningsförslag om att höja straffen både för våldtäkt mot vuxna och för våldtäkt mot barn. Det finns förslag om att skärpa straffet för sexköp, och det finns förslag om att ytterligare skärpa straffet för sexköp av barn. Som vi har aviserat i vårt 40-punktsprogram när det gäller mäns våld mot kvinnor ser vi också över det straffrättsliga skyddet just när det gäller barn mellan 15 och 18 år, bland annat avseende sexköp. Vi utvärderar också den oaktshetsreform som vi genomförde för några år sedan just vad gäller barnens ålder.

Marléne Lund Kopparklints påstående att det räcker att förövaren påstår att han trodde att var barnet var över 15 år för att förövaren ska gå fri stämmer faktiskt inte. De reglerna ändrade vi 2018. Nu räcker det att gärningsmannen borde ha insett att barnet var under 15 år. Det var det jag invände mot i mitt interpellationssvar, och det är den felaktigheten jag vill rätta till. Vi har ändrat de reglerna. Sedan finns det skäl att utvärdera och se hur långt vi kom med den ändringen, men det är alltså inte så att man i dag bara kan säga "Jag trodde att barnet var över 15 år" och sedan gå fri. Så är det faktiskt inte längre, utan den ändringen har vi redan gjort. Premissen i den delen är alltså fel i interpellationen. Vi ändrade detta redan för tre år sedan.

Vi har återigen gjort mycket under våra år – mer, påstår jag, än någon annan regering på det här området – och vi kommer nu att fortsätta att gå vidare och ytterligare stärka lagstiftningen just när det gäller sexualbrott mot barn.

Anf. 4 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Statistiken talar sitt tydliga språk: Sexualbrott mot barn har ökat. Därför anser jag att statsrådet inte kan stå och säga att man har gjort tillräckligt eller att man gör mycket bra saker. Vi ser ju att utvecklingen går åt ett negativt håll.

Jag skulle vilja återkomma till polisregion Väst, där ett trettiootal män misstänktes ha utnyttjat en minderårig flicka för en sexuell handling och där endast en man åtalades för brottet utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. De andra åtalade hävdade att de trodde att flickan var äldre och åtalades för köp av sexuell tjänst av vuxen, som normalt sett leder till bötesstraff. Det här fallet, och andra, visar tydligt på bristerna i lagstiftningen.

De saker som statsrådet har tagit upp i sitt svar är bra, men det är inte tillräckligt. Det är för lite och för sent. Faktum är att Sverige, när vi nu förbundit oss till att göra barnkonventionen till lag, inte kan hålla på och undanta barn i vår lagstiftning beroende på hur gamla de är. Alla är barn under 18 år. Konventionen säger att alla är barn fram till den dagen de fyller 18 år, men i dag görs i lagen skillnad mellan barn under 15 år och barn över 15 år som utsätts för ekonomiskt sexuellt utnyttjande.

Denna skillnad innebär att vissa barn saknar rätten till samma rättsliga skydd som andra barn. Jag skulle vilja säga att lagstiftningen strider mot barnkonventionen, som säger att varje människa under 18 år är ett barn och att alla barn har rätt att skyddas mot exploatering i prostitution och pornografi. Dagens lagstiftning sätter inte barnet i främsta rummet, då förövarens ord viktas och inte barnets faktiska ålder. Den sexuella myndighetsåldern gör barn till ett öppet mål för vuxna som vill utnyttja dem för sexuella ändamål. Straffskalan ska utgå från barnets faktiska ålder när det gäller sexualbrott.

Fru talman! Enligt lagen får alltså en 60-årig man ha sex med en 15-årig tjej så länge hon vill och inte befinner sig i beroendeställning till mannen. Sedan kan man fråga sig hur beroendeställning ska definieras. En 15-årig tjej eller kille har inte vuxit klart fysiskt, och de har inte heller utvecklats fullt ut mentalt. Om man ser på en 15-åring kan man i de flesta fall se att det är ett barn. Barn är allt som oftast uppföstrade till att ha respekt för och lyssna på vuxna, och de har inte heller någon egen ekonomi.

Därmed skulle man kunna tänka sig att barn *alltid* hamnar i en beroendeställning till en äldre person – i synnerhet om personen erbjuder pengar som barnet normalt sett inte har tillgång till.

Det är enkelt att argumentera för att vi måste stänga dessa luckor i lagen och i stället se till att den stärks ytterligare, utöver de saker som statsrådet nämner. Jag har hört vittnesmål – och jag har också läst upp ett av dem – från unga flickor som har fått hjälp av den ideella organisationen Inte din hora. Jag har låtit dessa ord sjunka in, fru talman, och jag ser dessa utsatta barn framför mig. Då hugger det till i hjärtat på mig, och jag känner en enorm drivkraft att agera för att få till ytterligare förändringar än dem statsrådet räknar upp.

Jag agerar och försöker ta ansvar för att vi tillsammans ska kunna leva i ett Sverige där kvinnors och flickors kroppar inte är till salu och där pedofiler inte ska ha kryphål i lagen.

Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Där har vi precis samma ingång.

När det gäller det Marlène Lund Kopparklint avslutade med, nämligen hur viktigt det är att se till att kvinnor och barn inte är till salu, kan jag bara konstatera att vi drev igenom sexköpslagen. Det gjorde vi för 20 år sedan. Jag var själv med om att utforma den en gång, för jag jobbade i Regeringskansliet då också. Det är en banbrytande lagstiftning som många länder nu har tagit efter. Moderaterna röstade nej till den lagstiftningen vid det tillfället. Man ville inte ha sexköpslagen.

Marlène Lund Kopparklint tar också upp barnkonventionen och att den nu är lag. Ja, det stämmer, och det var faktiskt jag som lade fram förslag om det också. Det var faktiskt den här regeringen som drev igenom att barnkonventionen skulle bli lag. Som jag minns det kritiserade Moderaterna det vid det tillfället.

Här är det nog alltså så att om det är några regeringar och någon politisk kraft som har drivit dessa frågor hårdare än någon annan är det faktiskt den regering jag företräder. Vi har genomfört samtyckeslagen, skärpta straff för grov våldtäkt, skärpt straff för grooming och skärpt straff för sexköp av barn. Vi har avskaffat preskriptionstiden för allvarliga sexualbrott mot barn så att en gärningsman aldrig ska kunna vara trygg utan ska veta att lagen kan nå dig, hur långt in i framtiden vi än talar om.

Vi går alltså även vidare med att bereda förslag när det gäller att höja straffet för våldtäkt mot barn, skärpa straffet för sexköp ytterligare och att ytterligare skärpa straffet för sexköp av barn.

Det är klart att det är sexköp av barn om man, som Marlène Lund Kopparklint sa i sitt exempel, erbjuder en 15-åring betalning för sex. Detta är straffbelagt – så är det bara med den lagstiftning som vi i dag har.

Fru talman! Vi kommer att fortsätta att driva fram reformer på det här området för att se till att bekämpa dessa brott. Låt mig säga att det inte bara handlar om den straffrätt som vi har, som vi succesivt har utvecklat och fortsätter att utvidga, utan det handlar också om vilka resurser polis och åklagare har till sitt förfogande.

Vi har under hela vår regeringstid markerat särskilt mot polis och åklagare hur viktigt det är att de prioriterar dessa brott, och det finns särskilda återrapporteringskrav från de brottsbekämpande myndigheterna. Dess-

utom satsas det även fortsättningsvis mycket stora pengar på polis och åklagare, så att de har de resurser som de behöver ha för att kunna bekämpa de här brotten.

Det är förstås så att man alltid måste göra mer. Jag kan försäkra Marlène Lund Kopparklint att den regering som jag företräder kommer att fortsätta att driva fram både den straffrätt och de resurser som behövs för att förbättra bekämpningen av den här typen av brott.

Anf. 6 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Det gläder mig att statsrådet sa det han sa i slutet av sitt anförande nyss, för min önskedröm är att statsrådet ska säga till riksdagsledamoten Marlène Lund Kopparklint att han och regeringen kommer att göra allt som står i deras makt för att skydda barnen ytterligare. Men det är också upp till bevis.

Fru talman! Jag blir väldigt engagerad när jag pratar om dessa frågor. Det grundar sig delvis i en frustration som handlar om att jag inte riktigt förstår varför politiker eller regeringen inte vill göra allt som står i deras makt för att skydda barn från något så vedervärdigt som sexualbrott. Det finns åtgärder som regeringen skulle kunna vidta, men man gör det inte.

Min fråga blir därför: Varför? Jag har fortfarande inte fått svar på det, och jag har fortfarande inte fått svar på varför statsrådet Morgan Johansson står här i kammaren och tycker att man gör ett bra jobb. I slutet sa han att det behöver göras ännu mer. I statsrådets inlägg skulle jag verkligen vilja höra svar på vad mer man ska göra.

Jag skulle också vilja att statsrådet lägger några namn på minnet. Saga Brodersen, överlevare och styrelseledamot i Inte din hora. Gabriella Kärnekull Wolfe, överlevare och grundare av Inte din hora samt projektledare för Child 10. Ida Östensson på Child 10. Malin Säflund och Malin Roux Johansson, generalsekreterare för Realstars. Dessa barnrättskampare har skrivit en artikel i Dagens Juridik som jag skulle vilja tipsa statsrådet om att läsa. De här barnrättskamparna – precis som jag själv, fru talman – vill ha svar på hur statsrådet kommer att arbeta för att 25 procent av barnen ska bli 0 procent.

Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det finns, återigen, alltid mer att göra på det här området. Jag kvitterar gärna det som Marlène Lund Kopparklint sa – vi kommer att fortsätta att arbeta med att utvidga både straffrätten och de resurser vi behöver ha på plats till polis och åklagare för att se till att detta blir gjort.

Men ibland vänder jag mig emot den kritik som inte minst kommer från moderat håll. Hade Moderaterna fått styra hade vi haft varken en sexköpslag eller en samtyckeslagstiftning. Så var det – man lade ju aldrig fram någon lagstiftning om detta heller. Detta var två enormt viktiga reformer.

Marlène Lund Kopparklint frågade vilka steg vi går fram med närmast. Jag har räknat upp en del av dem. Vi vill skärpa straffen för våldtäkt mot barn. Det finns ett betänkande om detta, och vi kommer att gå fram med det. Vi vill skärpa straffen för sexköp generellt sett. Vi vill ytterligare skärpa straffen för sexköp av barn. Där har vi gjort en straffskärpning, men vi kommer att behöva göra ytterligare skärpningar.

Prot. 2021/22:4
16 september

Svar på
interpellationer

Vi kommer också att skärpa synen när det gäller övergrepp på distans. Fler av de övergrepp som sker över nätet kommer att kunna betraktas som våldtäkt i stället för som andra brott. Detta blir också en viktig del i en kommande reform.

Jag har också aviserat att vi ser över straffrätten när det gäller det straffrättsliga skyddet för barn mellan 15 och 18 år. Detta kommer som en del i den nya översyn som vi gör inom ramen för det program vi har för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Här utvärderar vi också den oaktsamhetsreform som jag talade om.

Vi kommer att steg för steg fortsätta att förstärka kampen mot dessa, som Marlène Lund Kopparklint sa, vedervärdiga brott. Det kan jag försäkra inte bara Marlène Lund Kopparklint utan alla som lyssnar på den här debatten att vi kommer att göra.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellationerna 2020/21:886 och 889 om skadestånd till våldtäktsmän

Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Mikael Strandman har frågat mig om jag avser att ändra lagstiftningen genom att inte låta brottets allvarlighetsgrad få avgöra skadeståndets storlek i de fall ett frihetsberövande överskridits enbart på grund av att eventuella straffrabatter inte erhållits. Han har även frågat mig om jag avser att ändra i utsökningsbalken genom att där ta bort skyddet mot utmätning till tidigare brottsoffer och, om svaret på den frågan är ja, vad anledningen är till fördröjningen med avseende på min nära två år gamla utfästelse gällande detta.

Tobias Andersson har frågat mig om jag och regeringen avser att vidta några åtgärder för att förhindra liknande situationer i framtiden och om vi avser att göra ändringar i skadeståndslagen.

Sverige har sedan länge en lagstiftning som innebär att staten tar ekonomiskt ansvar för frihetsberövanden som egentligen inte borde ha ägt rum. Lagstiftningen utgör en viktig rättssäkerhetsgaranti för enskilda. Detta hindrar inte att det kan uppfattas som stötande att någon ges en betydande ersättning trots att han fortfarande är dömd för väldigt allvarlig brottslighet. I det aktuella fallet är det inte konstigt att ersättningen sticker i ögonen när den jämförs med brottsoffrens skadestånd. Det kan därför finnas anledning att fundera över hur vidsträckt rätten till ersättning bör vara.

Det viktigaste för mig just nu är att stärka brottsoffrens ställning och minska skadeverkningarna av brott. Att förbättra reglerna om ersättning till brottsoffer är en prioriterad fråga för regeringen i det arbetet. Av den anledningen har en utredning på uppdrag av regeringen nyligen sett över reglerna om brottsoffers rätt till skadestånd och deras möjligheter att få ut sådan ersättning av gärningsmannen.

I somras tog jag emot utredningens betänkande. Utredningen presenterade en rad förslag på ändringar i skadeståndslagen och utsökningsbalken. Förslagen handlar inte minst om att kraftigt höja skadestånden för brotts-

offer och att förbättra möjligheterna att utmäta dömda personers egendom. Ersättning till frihetsberövade är exempelvis något som enligt förslaget lättare ska kunna utmätas för brottsoffers räkning.

Utredningens förslag remitteras nu under hösten. För mig är det självklart att brottsoffer ska prioriteras framför kriminella, och jag hoppas att så snart som möjligt kunna återkomma till riksdagen i denna angelägna fråga.

Anf. 9 MIKAEL STRANDMAN (SD):

Fru talman! Tack, ministern, för svaren!

I regel bör man inte gå in på enskilda rättsfall annat än när det finns särskilda skäl som pekar mot allvarliga brister i vårt rättssystem. I min interpellation tar jag upp det uppmärksammande fallet med en syrisk medborgare och hans bror som kidnappade en kvinna i en källare i Malmö. Med kniv och pistol tvingade de henne att klä av sig framför dem och började sedan att förgripa sig på henne.

Tortyren var brutal. Vid sidan av våldtäkterna band de fast henne och band för hennes mun. De turades om att slå henne med knuten näve. En stund efter de första övergreppen var en av männen upphetsad igen, och trots att kvinnan vädjade och förklarade hur ont hon hade utförde han ytterligare en våldtäkt.

De tvingade kvar henne under natten, och dagen efter fortsatte bröderna att våldta henne. De bjöd även dit ytterligare fem killar som alla förgrep sig på henne. I nästan ett dygn pågick händelseförloppet innan polisen befriade kvinnan.

Den syriske medborgaren hade även tidigare legat bakom en grov våldtäkt. Han hade då gjort inbrott i en lägenhet tillsammans med en annan man. De hade väckt en kvinna, börjat slå henne och tagit strupgrepp på henne. Sedan hade de turats om att våldta den hjälplösa kvinnan.

Mannen dömdes, och straffvärdet var tio års fängelse. Men när alla av regeringen oförändrade straffrabatter var utdelade återstod bara fyra och ett halvt år. Mannen var dock inte nöjd med domen utan överklagade. Detta resulterade i att straffet till slut landade på två års fängelse, då mannen plötsligt fick fram ett syriskt pass med födelseåret 2001 och lyckades få ännu mer rabatter.

Våldtäktsmannen krävde då ett skadestånd av staten eftersom han enligt det nya domslutet kommit att sitta 14 månader för länge. I augusti kom beskedet: Våldtäktsmannen får 840 000 kronor av staten.

Kvinnan blev tilldelad ett skadestånd på en tredjedel av våldtäktsmannens – ett skadestånd som hon dessutom själv måste kräva in av den multikriminella personen. Våldtäktsmannens skadestånd på 840 000 har Morgan Johansson fortsatt att skydda för utmätning, även till tidigare brottsoffer, varför hon aldrig lär se röken av dessa pengar från våldtäktsmannen. Denna fullständiga likgiltighet mot brottsoffren och denna millimeter-rättvisa som visas grovt kriminella våldsverkare väcker anstöt.

Ministern hänvisar återigen till en utredning som på sikt, får vi hoppas, kommer att leda till lagändringar. Brottsofferjourer, jurister och företrädare för rättsväsendet har under decennier bett politikerna att se över lagstiftningen, särskilt den om skyddet för utmätning till tidigare brottsoffer. Det är helt orimligt och ytterst märkligt att nuvarande lagstiftning, som

Prot. 2021/22:4
16 september

Svar på
interpellationer

skadar allmänhetens förtroende för rättssystemet, ska få vara oförändrad år efter år.

Då Morgan Johansson varit justitieminister i nästan två mandatperioder undrar i alla fall jag varför inte detta lagstiftningsarbete har påbörjats långt tidigare. Problematiken har ju varit känd sedan länge, och i en intervju i Sveriges Radio våren 2017 lovade justitieministern att ändra på detta. Det är nu snart fem år sedan.

Det hela kokar ned i: Är det här en ideologisk fråga? Värnar regeringen mer om förövarna än om deras brottsoffer?

Anf. 10 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill påminna om riksdagens kompetens, för den fortsatta debatten, när det gäller enskilda ärenden och myndighetsbeslut.

Anf. 11 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Det svenska rättssystemet i allmänhet och straffpåföljderna i synnerhet stämmer inte överens med det allmänna rättsuppfattning.

Återkommande uppdragas det hur proportionalitetsprincipen lyser med sin frånvaro, med medborgerlig frustration och ilska som följd. Vi är många som har nära och kära som tyvärr råkat ut för brott. Jag har personligen aldrig hört någon av dem säga: "Min gärningsman fick det straff han förtjänade. Jag anser att det står i proportion till det som jag utsattes för."

Fru talman! Det händer bara inte. I stället kan vi gång på gång läsa om hur offer talar ut och beskriver hur straffet som sådant utgjorde ett ytterligare övergrepp. När domen faller, om det ens leder till en sådan, känner många brottsoffer att rättsväsendet och därmed i förlängningen politikerna har svikit dem. I längden riskerar denna ordning att skapa såväl ilska som oro men också, om det vill sig illa, en önskan från brottsdrabbade eller deras närstående att ta saken i egna händer.

Människan har en djupt rotad uppfattning om vad som är rätt och vad som är fel. Det kan finnas nyansskillnader mellan oss. Men om inte människan hade uppfattningen om rättvisa hade vi aldrig kunnat hålla ihop som kollektiv. Då hade vår utveckling begränsats för många tusen år sedan.

Just denna djupt rotade uppfattning om rättvisa testas ofta i relationen till vårt rättsväsen. Så skedde nyligen när Justitiekanslern beviljade en dömd gruppvåldtäktsman ett skadestånd på 840 000 kronor från svenska staten. Den multikriminelle gruppvåldstäktsmannen med utländsk bakgrund tjänade med andra ord närmare 1 miljon kronor på sin våldtäkt. Detta samtidigt som ett av hans tidigare offer talat ut och beskrivit hur hon endast erhållit 3 000 kronor i skadestånd efter att den nu välbärgade mannen våldtagit, misshandlat och hotat henne.

Orättvisan förstärks vidare av att våldtäktsmannen inte utvisats, trots dom om detta, samt att det skadestånd som han nu erhållit inte kan utmätas för att betala skadestånd till hans tidigare offer. Jag upprepar det sistnämnda, fru talman: Inte ens nu, när han har flera hundra tusen på kontot, tvingas han att ekonomiskt ersätta sina offer. Gång efter annan har han med andra ord förstört livet för oskyldiga offer, samtidigt som staten har kompenserat honom ekonomiskt och låtit honom vara kvar i landet. Fallet är extremt men på intet sätt ensamt om att belysa hur proportionalitetsprincipen inte i tillräcklig utsträckning präglar vårt rättssystem.

Min fråga blir därför: Tycker Morgan Johansson att detta är rimligt?
Anser han att proportionalitetsprincipen efterlevs i dag?

Prot. 2021/22:4
16 september

Anf. 12 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner om att varken myndigheters beslut i enskilda ärenden eller enskilda personers förhållanden eller handlingar ska diskuteras i kamraren, enligt de regler vi har och enligt den gällande kompetensen för riksdagen.

Svar på
interpellationer

Anf. 13 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Regeringen påstår sig ju vara den första feministiska regeringen. Facit på det är att en våldtäktsman tillsammans med ytterligare fem män under ett dygn våldtar en kvinna och att gärningsmannen, på grund av att hans ålder sänks under själva rättsprocessen, får nästan 1 miljon kronor i skadestånd, trots att han fortfarande är dömd för grov våldtäkt.

Det skulle vara förstaeligt att tilldömas skadestånd om man har suttit häktad och blivit frikänd. Men i det här fallet kvarstår själva domen, grov våldtäkt, och det är bara gärningsmannens ålder som har sänkts. Den utsatta kvinnan får bara en bråkdel av det skadestånd som gärningsmannens tilldömts. Dessutom får hon själv driva processen för att lyckas få in sitt tilldömda skadestånd. Gärningsmannen, däremot, får pengarna utbetalda direkt från staten utan att behöva göra något för att kräva in dem. Inte nog med det, gärningsmannens skadeståndsbelopp är skyddat för utmätning till tidigare brottsoffer, i detta fall ytterligare en kvinna som blev våldtagen av samma gärningsman.

Fru talman! Det är snart fem år sedan justitieministern första gången gjorde en utfästelse om att det skulle bli en förändring gällande utsökningsbalken och brottskadlagen. Våren 2017 sa justitieministern i *Ekot* samma sak, likaså i en interpellationsdebatt med Mikael Strandman 2019.

Trots detta och efter nästan två mandatperioder med en så kallad feministisk regering är slutfacit att den här gärningsmannen som vid två tillfällen har dömts för grov våldtäkt får nästan 1 miljon kronor serverat på silverfat från staten. För mig är det en väldigt tydlig signal som regeringen sänder ut, att man prioriterar gärningsmannen före brottsoffret.

I väntan på att utredningen skulle bli klar kunde regeringen ha genomfört en enkel reglering i utsökningsbalken genom att lägga till en paragraf som reglerar brottsoffers rätt att ta del av dömda gärningsmäns skadestånd innan det betalas ut till gärningsmannen. Gymnasielagen ändrades relativt snabbt, och det är en mycket mer komplicerad lag än utsökningsbalken.

Tycker justitieministern verkligen att det är rimligt att vi efter nästan två mandatperioder fortfarande inte har sett en förändring gällande gärningsmäns respektive brottsoffers skadestånd?

Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag ska börja med att kommentera ett par saker som har nämnts i debatten.

För det första: Det ifrågasätts om vi har skärpt straffen. Det har vi gjort kraftigt. Vi har nu de högsta straffen, påstår jag, i modern tid efter de straffskärpningar som vi genomförde under förra mandatperioden.

Förra året dömde svenska domstolar ut sammanlagt över 11 500 fängelseår. Då är inte livstidsstraffen inräknade, för där vet man inte hur långa fängelsestraffen blir. Men 11 500 fängelseår var en ökning med 40 procent på tre år. Så ja, straffen har skärpts, och ja, de tillämpas också av domstolarna. De dömer både fler personer och dömer dem hårdare än vad de gjorde innan vi skärpte straffen.

För det andra: När det gäller skadestandsfrågorna är det många siffror som förs fram i debatten. Men det är nämligen så att schablonbeloppet för ett skadestånd när det gäller en våldtäkt ligger på 100 000 kronor, ingenting annat. Saknar gärningsmannen medel vänder man sig till Brottsoffermyndigheten och får ut pengarna den vägen. Det är alltså inte så att man är helt beroende av att gärningsmannen har pengar, utan man kan vända sig till Brottsoffermyndigheten som kan täcka upp. Så ser det ut.

Jag är fullt medveten om, och håller fullständigt med om, att effekterna av en del av lagstiftningen, som den ser ut, kan framstå som stötande i enskilda fall. Det är därför som vi måste ändra regelverket.

Till att börja med försvarar jag principen om att om man har frihetsberövats felaktigt bör man ha rätt till skadestånd från staten. Den principen försvarar jag; det är en viktig rättsstatlig princip. Jag tror att också Mikael Strandberg, Tobias Andersson och Katja Nyberg, om ni skulle frihetsberövas felaktigt, skulle tycka att ni skulle ha ett skadeståndsanspråk på staten. Detta är alltså en rimlig ordning. Enligt min uppfattning måste man dock ändra regelverket på åtminstone ett par punkter så att det blir mer rimligt och rättvist.

Det första vi ska göra är att se till att den typ av skadestånd som kan utfalla till en misstänkts förmån blir utmätningsbara. Det betyder att om en misstänkt person får ett sådant här skadestånd efter att till exempel ha suttit häktad, vilket är ganska vanligt, ska detta skadestånd kunna utmätas för att täcka skulder till tidigare brottsoffer.

Detta är en ganska vanlig situation, och det kan handla om rätt mycket pengar. Skadestånd för en månads häktning uppgår till ungefär 30 000 kronor och varje påföljande månad till 20 000 kronor, så det blir snabbt pengar av det.

Min mening är att om den misstänkte tilldöms ett sådant här skadestånd och den misstänkte samtidigt ha skulder till tidigare brottsoffer ska dessa pengar kunna utmätas så att staten helt enkelt kan ta tillbaka en del av eller hela skadeståndet.

Det går inte i dag, och det var precis därför jag tillsatte en översyn av denna lagstiftning. Översynen är nu färdig, och utredningen har lämnat sitt förslag. Det är nu ute på remiss, och remisstiden går ut den 29 oktober. När beredningen av förslaget är färdig räknar jag med att gå till riksdagen med det så snart som möjligt så att en ny lagstiftning kan träda i kraft den 1 juli 2022.

Anf. 15 MIKAEL STRANDMAN (SD):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaren.

Det är bra att det kommer 2022, men jag tycker fortfarande att det är konstigt att det ska ta så lång tid. Det saknas ju inte resurser på Justitiedepartementet. Det är 433 tjänstemän under ministern, de flesta högutbildade.

Hade jag varit justitieminister hade jag kastat mig över sådana här oegentligheter i lagarna som skadar förtroendet för hela rättsväsendet och påbörjat detta arbete långt tidigare. Debatten om att detta är tokigt har ju pågått sedan början av 2000-talet.

Det är bra att man nu ändrar detta i utskökningsbalken och stadgar att om det finns skulder till tidigare brottsoffer är dessa inte skyddade för utmätning. I och med det prioriterar man brottsoffer framför kriminella, och det är en bra signal.

Jag har en annan fråga till ministern. Om anledningen till att en person har suttit frihetsberövad för länge endast är att personen inte har fått tillräckliga rabatter men att själva domslutet avseende brottet inte har ändrats finns det ingen logik i att skadeståndet ska vara högre för att det är ett allvarligt brott.

Som det ser ut i dag är det två parametrar som styr skadeståndet. Den ena är tidsutdräkten. Man får mer betalt för de sista månaderna man sitter än vad man får för de första; det är en exponentiell kurva på skadeståndet. Den andra parametern är brottets allvarlighetsgrad. Men häri finns det bara en logik om förövaren skulle vara helt oskyldigt dömd, för då är det klart att man ska ha betalt för det stigma det är att ha suttit denna tid utan att ha haft nåt med brottet att göra.

Men om domslutet avseende själva brottet inte har ändrats finns det ingen logik i att skadeståndet ska bli högre för att man inte har fått de straffrabatter som man anser sig ha rätt till.

Vad anser ministern om denna del av bedömningen av skadeståndets storlek? Är detta något ministern vill ändra på?

Anf. 16 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Även jag tackar ministern för svaren, framför allt för att han på flera punkter tillstod att vi hade rätt från början och att det därför, efter några års fördröjning, nu kommer initiativ från Socialdemokraterna.

Låt mig ta fasta på ett par saker som Morgan Johansson yttrade i sitt inledande svar på min respektive Mikael Strandmans interpellation. Han sa bland annat: "Sverige har sedan länge en lagstiftning som innebär att staten tar ekonomiskt ansvar för frihetsberövanden som egentligen inte borde ha ägt rum." Liknande resonemang har framförts här.

Fru talman! Jag och Morgan Johansson har nog olika åsikter om vilka frihetsberövanden som borde eller inte borde ha ägt rum. Att frihetsberöva en gärningsman som sedermera döms för grovt brott, i detta fall bland annat våldtäkt, ter sig som ett korrekt och rimligt frihetsberövande. Då är det givetvis helt orimligt att denna brottsling därefter tilldelas ekonomisk kompensation för detsamma. Skillnad vore om högre instans friat individen. Då har staten givetvis ett ansvar så som Morgan Johansson beskriver. Just denna problematik redogjorde Mikael Strandman för på ett bra sätt.

Vidare svarade Morgan Johansson följande: "I det aktuella fallet är det inte konstigt att ersättningen sticker i ögonen när den jämförs med brottsoffrets skadestånd. Det kan därför finnas anledning att fundera över hur vidsträckt rätten till ersättning bör vara."

Det är klädsamt att Morgan Johansson nu inne på sista versen som ansvarigt statsråd andas kritik mot situationen. Önskvärt vore dock att han redan hade åtgärdat densamma, något han har haft möjlighet att göra i drygt sju års tid.

Han uttryckte även i sitt svar: "För mig är det självklart att brottsoffer ska prioriteras framför kriminella."

Tyvärr ser det inte ut så i dag, fru talman. Tvärtom tas initiativ från civilsamhället för att täcka upp där politiken och rättsväsendet brister. I efterdyningarna av den mediala rapporteringen i bland annat Riks, som jag och mina kollegor refererat till, av det fall som föranlett dagens interpellation gjordes till exempel en namninsamling mot beslutet om ersättning till våldtäktsmannen där över 200 000 namn samlades in. Swish-insamlingar har gett hundratusentals kronor som tilldelats offret. Liknande insamlingar till brottsoffer sker numera regelbundet som en konsekvens av nuvarande ordning.

Fru talman! Så borde det inte fungera. Vi borde givetvis ha ett rättsväsen på plats där de som drabbas av brottslighet får en skälig kompensation från staten. Det är en ambition som Morgan Johansson tycks stå bakom i debatten men som han har misslyckats med att etablera i verkligheten. Nu är det i stället upp till civilsamhället att kliva in där politiken och Morgan Johansson brister.

Hur ser Morgan Johansson på att civilsamhället och privatpersoner får försöka täcka upp för hans och regeringens brister?

Anf. 17 KATJA NYBERG (SD):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaren.

Det som är så förvirrande i detta är att gärningsmannen inte behöver göra något för att få ut sitt skadestånd medan brottsoffret själv måste kräva in sitt skadestånd. Först får man kämpa med kronofogden för att kräva gärningsmannen på det skadestånd man tilldömts. Fungerar inte det får man gå till sitt försäkringsbolag. Går inte det heller får man kontakta Brottsoffermyndigheten och inkomma med en skriftlig ansökan för att kunna driva in sitt rättmätiga skadestånd.

Denna ordning är mycket tidsödande, och risken är överhängande att gärningsmannen kommer undan sitt betalningsansvar och att brottsoffret kränks på nytt.

Dessutom är det precis tvärt emot vad det allmänna rättsmedvetandet anser vara ett bra system för utbetalning av skadestånd.

Ett förslag som Sverigedemokraterna har lagt fram för att undvika att detta sker och att till exempel utsatta kvinnor själva tvingas driva in sitt skadestånd från gärningsmannen är att införa en statlig skadeståndsgaranti. Det skulle innebära att staten går in och betalar ut det skadestånd rätten har utdömt till brottsoffret. Därefter tar staten över ansvaret och driver aktivt in skulden från gärningsmannen. På så sätt garanteras att gärningsmannen aldrig undkommer sitt skadeståndsansvar.

Jag tror att justitieministern sa att det är detta förslag regeringen kommer att driva vidare och sätta nästa år. Stämmer det?

Anf. 18 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Nej, det handlade om utmättningsrätten, det vill säga möjligheten att utmäta skadestånd om gärningsmannen har skulder till andra brottsoffer. Den är väldigt viktig, och det är den som Mikael Strandman tar upp i sin interpellation. Det är denna förändring som vi nu är på väg att genomföra.

Vi beslutade om en översyn av regelverket, och vi fick ett betänkande i våras som vi nu arbetar med. Det är som sagt ute på remiss fram till den 29 oktober, men efter det är min plan att vi kan gå till riksdagen med förändringen. Det innebär att om en misstänkt har suttit häktad i ett par månader och kanske fått 50 000 i skadestånd för de två månaderna – 30 000 för första månaden och 20 000 för andra månaden – kan staten ta pengarna och helt enkelt utmäta dem om vederbörande har skadestånd till andra brottsoffer. Jag tycker det är viktigt att vi gör denna förändring.

Den andra förändring som vi ska göra är att kraftigt höja skadeståndet till brottsoffer. Det ligger nämligen också i förslagen från den utredning som jag tillsatte och bad att se över reglerna. Jag tycker att man totalt sett måste uppvärdera stödet till brottsoffer och också, som sagt, det skadestånd som ges till dem. Detta var uppdraget till utredningen.

Nu har vi fått ett betänkande som föreslår kraftigt höjda skadestånd till brottsoffer, närmast en fördubbling. Och i går kunde jag berätta att vi i budgeten sätter av ytterligare medel till Brottsoffermyndigheten för att kunna täcka upp förslaget. Vi hade redan satt av 80 miljoner kronor, och nu sätter vi av ytterligare 20 miljoner till Brottsoffermyndigheten. Sammanlagt blir det 100 miljoner kronor för att kunna täcka den delen av förslaget. Det innebär en kraftig höjning av ersättningarna till brottsoffer, nästan en fördubbling.

Detta skulle jag påstå blir den viktigaste reform som vi kommer att kunna genomföra för brottsoffer på mer än 20 år. Min plan är alltså att bereda detta vidare under hösten och kunna gå till riksdagen med en proposition under våren med ikraftträdande den 1 juli 2022.

Det är klart att man alltid kan föra diskussioner och säga: ”Varför har ni inte gjort detta tidigare? Varför gör ni det nu?” Under min tid som justitieminister har jag lagt fram över 300 propositioner för riksdagen, som alla har gått igenom. Vi har skärpt ett sextiotal straff. Vi har utvidgat det kriminaliserade området kraftigt på en lång rad områden. Jag vill nog påstå att det inte finns någon regering som har gjort fler reformer på det kriminalpolitiska området än vad denna regering har gjort.

Sedan får man ta saker och ting i sin takt och se till att man gör saker efter hand, men det här är en fråga som jag länge har velat göra något åt och där jag är väldigt glad att vi nu kan vi redovisa att vi genomför en reform.

Återigen: Vi går fram med detta. Det innebär möjligheter att utmäta skadestånd som misstänkta gärningsmän har fått så att Kronofogden kan ta tillbaka dessa pengar samt kraftigt höjda ersättningar till brottsoffer.

Anf. 19 MIKAEL STRANDMAN (SD):

Fru talman! Tack, ministern, för svaren!

Till skillnad från grundlagarna, som ska vara väldigt svåra att ändra, är de underliggande lagarna mer av ett levande dokument som måste uppdateras med samhällsutvecklingen. Det är därför jag tycker att dröjsmålet är väldigt förvånande liksom att man inte har satt igång långt tidigare när man under lång tid har sett vilka behov som finns och hur stötande lagstiftningen är för det allmänna rättsmedvetandet.

Jag fick inte svar på min fråga. Ministern säger att vi ska höja skadestånden till brottsoffer. Det är jättebra, men de andra skadestånden, som kriminella får när de har suttit häktade och varit frihetsberövade för länge,

består som jag beskrev av två parametrar. Den ena parametern, tidsutdräkten, säger jag ingenting om, utan jag tänker fokusera på den andra parametern som styrs av hur allvarligt brottet är. Den är logisk om man är helt oskyldig. Om man inte har varit inblandad är det självklart att man ska ha mer betalt för att ha suttit frihetsberövad för en gruppvåldtäkt än om man har blivit anklagad för att ha stulit en bil och blivit dömd för det och sedan frias. Det är helt rimligt.

Men om det är så att frihetsberövandet har varit för långt enbart på grund av man inte har fått de rabatter man skulle ha haft men man fortfarande har begått brottet och detta inte har ändrats i domslutet finns det ingen logik i att brottets allvarlighetsgrad ska avgöra nivån på skadeståndet. Jag hoppas att den utredning som ministern hänvisar till tar upp även denna punkt. Det vore väldigt synd om man inte har tittat även på denna parameter, för det är den som är stötande i det fall som vi har nämnt i dag.

Anf. 20 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar återigen för svaren.

Det blir tröttsamt ibland när man debatterar med Morgan Johansson och pekar ut uppenbara brister i hans och regeringens agerande eller avsaknaden av detsamma och Morgan Johanssons återkommande svar blir att han är störst, bäst och vackrast, att det inte finns några fel, att det är den bästa regering som funnits på 20 år, att han har gjort de största reformerna för brottsoffer i mannaminne, att det aldrig någonsin har funnits någon statsman i världen som varit större, starkare och bättre än han själv.

Det är så det låter, men ute i landet, hos dem som behöver ta del av det Sverige som Morgan Johansson och hans kollegor har bidragit till att skapa, är man nog inte riktigt lika övertygad om Morgan Johanssons förträfflighet, så som han beskriver den här i riksdagens kammare. Där är man nog lite mer skeptisk till nuvarande ordning, där det exempelvis går att bli snudd på miljonär genom att gruppvåldta. Där är man nog lite mer skeptisk rörande att över 50 oskyldiga har drabbats av gängkrigens skjutningar de senaste tio åren. Där är man nog lite mer skeptisk kring att människor väljer att avstå från att röra sig på vissa platser eller vid vissa tider därför att man känner sig otrygg som en konsekvens av brister i Morgan Johanssons och regeringens ageranden.

Jag tycker att det vore storsint ifall Morgan Johansson ibland bara sa: ”Just den här gången var jag inte störst, bäst och vackrast. Jag hade faktiskt kunnat åtgärda detta lite tidigare.” Vi håller ju till synes med varandra när vi står här och debatterar. Skillnaden är att vi aktivt har verkat och att Morgan Johansson har valt att avvakta och fortsätta skryta.

Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi har ett talesätt i Skåne, att vi inte skryter utan bara säger som det är. Jag ägnar mig inte åt att skryta. Däremot ägnar jag mig gärna åt att försöka redovisa det som vi har gjort under åren, och jag är trots allt ganska stolt över det. Vi har satsat mer pengar på rättsväsendet än någon annan regering. Vi har skärpt straffen, framför allt i förhållande till de gängkriminella, mer än någon annan regering. Vi har sett till att reformera sexualbrottslagstiftningen och förstärka kampen mot mäns våld mot

kvinnor mer än kanske någon annan regering har gjort. Mycket mer återstår att göra.

Det är trots allt min roll att redovisa det som vi faktiskt gör. Sedan inser jag också att när man är verksam på ett sådant här fält som det gäller brott, straff och kriminalitet blir man aldrig någonsin färdig. Då måste man se till att fortsätta och driva reformer vidare steg för steg.

När det gäller det som jag nu har redovisat om brottsofferpolitiken och politiken för att kraftigt höja skadestånden till brottsoffer talar vi alltså om en fördubbling och om möjligheten att utmäta gärningsmännens tillgångar och skadestånd på ett bättre sätt. Dessa reformer kommer jag också att vara väldigt stolt över när vi väl fått igenom dem.

Påstå inte att vi inte har gjort något, att vi sitter och avvaktar eller att vi inte bryr oss om dessa frågor! Det är precis tvärtom. Återigen: Jag kan försäkra både interpellanterna och alla som lyssnar på denna debatt att vi i regeringen kommer att fortsätta att driva dessa frågor med kraft och genomföra reformer efter hand för att komma åt de missgrepp, felaktigheter och problem som kan finnas i de olika lagstiftningarna. Jag kommer i debatt efter debatt att fortsätta att redovisa precis det vi gör, för jag tycker att det måste höras. Nu kan ni se fram mot en ny proposition på riksdagens bord som rättar till ett par av dessa delar och mot kraftigt höjda skadestånd till brottsoffer.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2021/22:4
16 september

Svar på
interpellationer

§ 5 Svar på interpellation 2020/21:887 om oskyldiga offer

Anf. 22 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Fru talman! Tobias Andersson har frågat mig, mot bakgrund av de skjutningar som ägt rum, vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att inte fler oskyldiga ska drabbas.

Låt mig inledningsvis betona allvaret i att oskyldiga medborgare drabbas av skjutningar mellan kriminella. Att oskyldiga kommer till skada är oacceptabelt. Regeringen ser mycket allvarligt på den grova kriminaliteten och har därför vidtagit en rad olika åtgärder och presenterat 34-punktsprogrammet mot gängkriminalitet, vilket är det mest omfattande i Sveriges historia.

Den pågående satsningen på Polismyndigheten är den största någonsin. Regeringen har kraftigt ökat myndighetens anslag, startat två nya polisutbildningar, initierat en ny och snabbare antagningsprocess till utbildningen samt arbetat för att öka attraktiviteten i polisyrket. Regeringens mål är att Sverige ska ha 10 000 fler polisanställda 2024 än vad vi hade vid ingången av 2016. Vid halvårsskiftet hade antalet polisanställda ökat med 7 000, och enligt Polismyndigheten är det möjligt att nå hela vägen fram till 2024.

Regeringen har också sett till att de brottsbekämpande myndigheterna har fått fler och bättre verktyg, och ytterligare åtgärder är på gång. Regeringen har bland annat infört ett nytt hemligt tvångsmedel: hemlig dataavläsning. Det ger de brottsbekämpande myndigheterna möjlighet att komma åt mer information än tidigare, bland annat krypterad information.

Regeringen har också tillsatt flera viktiga utredningar. En utredning syftar till att utöka möjligheterna att använda hemliga tvångsmedel och en annan undersöker om datalagringen kan utökas till att omfatta nya kommunikationsappar.

Regeringen kommer också att låta utreda frågan om preventiva tvångsmedel för att förhindra allvarliga brott. Polismyndigheten menar att användning av hemliga tvångsmedel i underrättseskedet, alltså utanför en förundersökning, kan vara avgörande för att avstyra nya skjutningar och rädda liv.

Vidare har regeringen avsatt medel för att sprida strategin bakom arbetsmetoden Sluta skjut till fler orter i Sverige. Det är en strategi som visat lovande resultat när det gäller att minska antalet skjutningar i Malmö.

Arbetet fortsätter med full kraft även på straffrättens område. I augusti i år tog vi emot Gängbrottsutredningens betänkande med ett stort antal straffrättsliga förslag mot brott i kriminella nätverk. Betänkandet är nu ute på remiss. Det är också avgörande att brott i gängmiljön klaras upp. I våras lämnade Utredningen om en stärkt rättsprocess och en ökad lagföring flera förslag mot tystnadsulturen, bland annat lagförslag för ett förbättrat stöd och skydd för vittnen. Även det betänkandet är ute på remiss.

Ytterligare straffskärpningar för såväl innehav som smuggling av vapen och explosiva varor trädde i kraft den 1 december 2020. Syftet med lagändringarna är att fler brott, särskilt sådana som begås i kriminella miljöer, ska leda till strängare straff. Nyligen beslutade regeringen om en proposition med förslag som ska förbättra polisens möjligheter att göra husrannsakan i förebyggande syfte för att leta efter vapen och andra farliga föremål. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 december 2021.

Regeringen har även tagit viktiga steg mot ett stärkt brottsförebyggande arbete som involverar hela samhället, och utvecklingen av det arbetet fortsätter. En utredning har sett över hur kommunerna kan få ett lagstadgat ansvar att arbeta brottsförebyggande, och det betänkandet är nu också ute på remiss.

Arbetet med att knäcka gängkriminaliteten är långsiktigt och måste bedrivas på bred front. Vi fortsätter vårt enträgna arbete för att minska brottsligheten och öka tryggheten i hela Sverige.

Anf. 23 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Ett av Morgan Johanssons mest bevingade uttalanden som justitieminister kommer från när han kommenterade att skjutningarna nådde rekordnivåer 2017 genom att säga att risken är liten att oskyldiga drabbas.

Oavsett partipolitiska skiljelinjer hoppades sannolikt samtliga på att justitieministern hade rätt i det, men med facit i hand över utvecklingen sedan dess vet vi hur fel Morgan Johansson hade. Sedan 2018, med andra ord ungefär sedan Morgan Johanssons uttalande, har enligt de siffror SVT kommunicerat i veckan 1 272 skjutningar rapporterats, 168 människor dött och 450 personer skadats. Det är fruktansvärda siffror som borde ge de allra flesta en fingervisning om hur det går för Morgan Johansson på jobbet.

Fru talman! Nu kanske Morgan Johansson vill inflika ett konstaterande om att det faktiskt endast var oskyldiga som han menade hade en liten risk

att drabbas, att han i övrigt hade rätt och att dessa siffror därför inte spelar någon roll.

Det är dock inte riktigt så det fungerar. Det säger sig självt att ju fler skjutningar som äger rum, desto mer sannolikt är det att ett oskyldigt offer förr eller senare också drabbas av desamma. Ambitionen borde rimligtvis vara att pressa ned antalet skjutningar och därigenom, på köpet, få ned antalet oskyldiga offer.

Fru talman! Morgan Johanssons utspel om att det är en liten risk att oskyldiga drabbas kan likställas med den profetia, eller snarare det cyniska och verklighetsfrånvända önsketänkande som han gav uttryck för när han som hälsominister för snart 20 år sedan sa: "Om tio år är Sverige narkotikafritt." Att Morgan Johansson inte får stå till svars mer för sina uppenbart bristfälliga analyser av framtiden är för mig obegripligt.

Som jag ser det, fru talman, finns det tre potentiella förklaringar till Morgan Johanssons bristfälliga analyser.

1. Ministern överskattar kraftigt sin egen förmåga att som minister lösa de samhällsproblem som ryms inom hans portfölj.
2. Ministerns verklighetsuppfattning är djupt bristfällig, vilket föranleder att Morgan Johansson inte ser vidden av de problem han ska motarbeta.
3. Ministern förstår mycket väl vidden av problemen och osannolikheten att han löser dem men värderar att signalera politisk handlingskraft högre än att kommunicera sanningen.

Min fråga i detta första anförande är därför vilken av de tre förklaringarna som Morgan Johansson anser bäst förklarar hans felaktiga analyser.

Anf. 24 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det där var fyra minuter av personangrepp, och det var kanske inte annat att vänta av Tobias Andersson. Det brukar låta ungefär på det sättet.

Vår uppfattning är tydlig, nämligen att gängkriminaliteten som sådan är ett gissel i samhället. Den är ett av våra allra största samhällsproblem. Den är inte något som bara uppstod i går, förra året eller för ett par år sedan, utan den har sina rötter långt tillbaka, åtminstone 15–20 eller kanske 25 år tillbaka.

Jag är uppväxt i nordvästra Skåne, strax utanför Helsingborg. Jag vet mycket väl att när Hells Angels och Bandidos en gång etablerade sig där i början av 90-talet, 1993, började gängkonflikterna nästan omedelbart – också med skjutvapen, handgranater och annat. Sedan växte det där på sig efter hand, för man tog inte i detta som man borde ha gjort på 90-talet. Så småningom bildades fler och fler gäng.

Jag påstår att det vi gör nu borde man ha gjort redan på 90-talet, för då hade man kvävt det här i sin linda. Det gjorde man inte, och då får vi göra det nu. Det kommer att ta lite längre tid, kosta lite mer pengar och vara lite svårare, men jag är helt övertygad om att vi kommer att klara det.

Det var därför som vi när vi tillträdde 2014 lade om kriminalpolitiken. Vi kom in i en situation då alliansregeringen hade skurit ned på polisutbildningen med 90 procent på två år för att finansiera sina skattesänk-

Prot. 2021/22:4
16 september

Svar på
interpellationer

ningar. Det var den politiken som den regeringen förde. Min uppgift blev då att vrida om det där och lägga om politiken.

Sedan dess har vi mer än fördubblat polisutbildningen. Vi har startat två nya polisutbildningar, en i Malmö och en i Borås, och har nu rekordmånga som utbildar sig till polis. Vi har skärpt straffen kraftigt. Förra året dömde svenska domstolar ut sammanlagt 11 500 fängelseår. Det är en ökning med 40 procent de senaste tre åren. Alla de straffskärpningar som vi genomförde under förra mandatperioden har fått genomslag.

Svenska domstolar dömer både fler och hårdare än vad man gjorde tidigare. Vi har nu fler frihetsberövade än någonsin – vi har nästan 7 000 i häkten och på anstalt. Det är 1 000 fler på bara ett par år. Folk som tidigare sprang runt med vapen på stan sitter nu i buren.

Vi har också sett till att sätta upp fler kameror, framför allt i de särskilt utsatta områdena, för att öka uppkläringen av brott.

I går kunde jag och inrikesministern presentera ytterligare en stor satsning på rättsväsendet: 2 ½ miljard kronor till som går till de brottsbekämpande myndigheterna, Kriminalvården och domstolarna.

I brottsbekämpningsdelen har vi alltså lagt om politiken. Vi har nu fler anställda i rättsväsendet än någonsin tidigare, vi har bättre verktyg än någonsin tidigare, vi har mer resurser än någonsin tidigare, det finns fler kameror uppsatta än någonsin tidigare och vi fortsätter successivt att stärka de brottsbekämpande myndigheterna.

Men för att man verkligen ska komma åt det här behöver man också satsa på de förebyggande insatserna och bryta nyrekryteringen till de kriminella gängen. I går föreslog vi också utökade resurser till kommunerna så att de kan satsa mer på skola och fritis och på socialtjänsten. Vi föreslår också en särskild LVU-subvention för att kunna ingripa tidigare mot barn och ungdomar som håller på att hamna i kriminalitet.

Fru talman! Det är Sverigedemokraternas svaga punkt. De pratar gärna om rättsväsendet. Men när det handlar om förebyggande åtgärder, om skola, socialtjänst, arbetsmarknadsmöjligheter och annat, är det tomt hos Sverigedemokraterna. Och så fort de får chansen skär de ned på den typen av verksamhet, på precis det sätt som högerpartier brukar göra.

Min fråga till Tobias Andersson är därför: Ser ni inte hur viktigt det är att också förebygga brotten?

Anf. 25 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Ett kortfattat svar är: Jo.

Jag tycker dock att det är viktigt att vi sätter vårt rättsväsen och vår brottsbekämpning i relation till kriminaliteten i samhället. Morgan Johanssons analys brister när han beskriver att fler än någonsin sitter häktade, att det har dömts ut fler fängelseår, att det är hårdare och längre straff och allting. För det är inte något bra i sig. Det är klart att det är bra att folk straffas. Men ännu bättre mått på hans framgång som justitieminister vore ifall kriminaliteten minskade och i förlängningen att färre fängelseår dömdes ut just därför att vi hade mindre kriminalitet i samhället. Man kan inte bara ta det ena och säga: "Kolla vad duktiga vi är! Vi har ett mycket mer kriminellt samhälle, och som en konsekvens av det har vi också fler som sitter inne." Om man lyfter ut det är det inte en framgång i sig.

Fru talman! Inte alla oskyldiga svenskar kommer att råka illa ut, vilket interpellationen handlar om. Den stora majoriteten av oss kommer inte att

utsätts för det pågående gängvåldet eller annan kriminalitet. Den typen av ursäktande och relativisering, som ofta kommer från Morgan Johanssons håll rörande gängkriminaliteten som under hans tid som justitieminister tillåtit växa, är dock bekymmersam.

Det handlar inte endast om antalet oskyldiga som de facto skjuts ihjäl. Det vore en ytterst sorglig måttstock. Det handlar också om alla effekter som gängkriminaliteten har på samhället: att människor räds vissa platser, att människor utifrån rent rationella instinkter blir misstänksamma mot andra, att näringsverksamhet tvingas läggas ned på grund av otryggheten i området, att hela stadsdelar ockuperas av gäng och så vidare. Om vi mäter antalet oskyldiga offer för gängvåldets alla konsekvenser är antalet stort.

Fru talman! Jag vågar påstå att det finns områden i Sverige i dag där en majoritet av de boende på något sätt begränsas eller påverkas av den nuvarande gängkriminaliteten. Men naturligtvis blir inte så många av dem skjutna. Just därför bör vi inte begränsas av beskrivningen av vilka och hur många oskyldiga som drabbas av gängkriminaliteten.

Det kan dock konstateras att ett flertal oskyldiga har drabbats sedan Morgan Johanssons kommentar om att risken att oskyldiga drabbas av gängskjutningar är liten. Över 50 oskyldiga personer har de senaste tio åren dött som en konsekvens av gängvåldet. Mest uppmärksammat är sannolikt mordet på den tolvåriga flicka som promenerade med sin hund. Men även andra har skadats och dött av såväl skjutningar som granatsprängningar. Helgen vecka 28 hände på nytt det som inte får hända, vilket föranledde att jag ställde denna interpellation. Två små barn drabbades av och skadades vid en skottlossning i Flemingsberg. En sexårig pojke var ute och lekte med sin femåriga syster när de båda sköts.

Mot bakgrund av det jag har framfört i detta anförande vill jag fråga Morgan Johansson ifall han än i dag anser att risken att oskyldiga drabbas av gängkriminalitet är liten.

Anf. 26 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är precis som jag inledde med att säga; gängkriminaliteten är ett av de stora samhällsproblemen. Det bara är så. Men det jag efterfrågar från Sverigedemokraterna är om de har någon som helst tanke på hur det ska brytas. Det är lätt att stå och prata i fyra minuter om de problem som finns om man inte samtidigt är beredd att redovisa vilka förslag på lösningar man har.

Jag har redovisat en lång rad åtgärder som vi har vidtagit. Vi har mer än fördubblat antalet studenter på polisutbildningen, vi har skärpt straffen kraftigt, det är fler frihetsberövade än någonsin, vi bygger ut kriminalvården kraftigt och vi har sett till att det finns mer resurser, fler anställda och bättre verktyg till de brottsbekämpande myndigheterna än någonsin tidigare. Och det reformarbetet fortsätter.

Jag tog för bara någon månad sedan emot den stora Gängbrottsutredningen, där man har sett över straffrätten kopplad till brott som gängkriminella ofta begår. Man föreslår bland annat ökade häktningsmöjligheter för vissa brott, straffskärpning i samband med gängkonflikter och särskilda straff för dem som försöker rekrytera ungdomar till kriminella gäng och mycket annat. De förslagen arbetar vi vidare med inom ramen för det vi kallar 34-punktsprogrammet.

Jag tog i våras emot en utredning som har sett över hur vi ska kunna bryta tystnadskulturen. Det handlar bland annat om reformen när det gäller kronvittnen och också skärpt straff för övergrepp i rättssak. Och lite senare i höst eller vinter ska jag ta emot en utredning som kommer att lägga fram förslag på hur vi ska bli bättre på att gå på pengarna, alltså beslagta och förverka de medel som de kriminella lyckas tillskansa sig.

Allt det här är bara ett axplock av det vi går fram med i 34-punktsprogrammet. Och vi kommer att fortsätta att förstärka det. I går lade vi som sagt till ytterligare 2 ½ miljard i särskilda satsningar på framför allt brottsbekämpningssidan.

Det jag frågade Tobias Andersson var om han inte har några som helst tankar på hur man förebygger brott. Eller handlar allting bara om hur man ska kunna låsa in fler? Där är vi i så fall överens. Det gör vi nämligen. Men jag menar att om man ska kunna bryta detta på lite längre sikt måste man också förebygga brott.

Jag pratar ofta med poliser i de utsatta områdena. De säger tre saker. Det ena är att det behöver bli fler poliser. Det andra är att de behöver mer straffrättsliga verktyg, mer kameror uppsatta. Men de säger också alltid en sak till: Tänk på att det inte bara handlar om oss, alltså om poliser. Om det här ska fungera måste också socialtjänsten fungera. Skolan måste fungera på ett bra sätt. Det måste finnas fritidsverksamhet för barn som kanske inte har det särskilt bra hemma och där familjen kanske inte fungerar som den ska. Socialtjänsten måste ha medel för att kunna omhänderta de barn som har det riktigt svårt och är på väg att hamna i kriminalitet. Det har man kanske inte i dag.

Därför gäller det nu att också kommunerna svarar upp mot de stora satsningar som staten gör. Kommunerna måste svara upp med sina resurser. Förra året hade kommunsektorn ett överskott på 50 miljarder. Använd en del av de pengarna till skola, fritidsverksamhet och socialtjänst!

I eftermiddag ska jag träffa företrädare för Stockholms stad. Jag kommer att ställa samma frågor till de företrädarna; Stockholms stad hade ju ett överskott på nästan 5 miljarder förra året. Vad gör ni nu för att hjälpa till att bryta utvecklingen i Stockholm när det gäller skjutningar, sprängningar och annat?

Min fråga till Tobias Andersson är: Hur kan det komma sig att så fort ni får möjlighet att rösta igenom budgetar här i kammaren röstar ni mot ökade resurser till de utsatta områdena, till skola, socialtjänst, fritidsverksamhet och annat som bryter nyrekryteringen? Hur kan det komma sig?

Anf. 27 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tror att det är vanskligt att låta kommunerna axla ett alldeles för stort ansvar, inte minst om man bygger förslaget på att kommunerna förra året hade överskott. Det var ju en direkt konsekvens av de stödåtgärder som funnits på plats under pandemin. Att många av Sveriges kommuner har ganska dåliga ekonomiska förhållanden borde Morgan Johansson och regeringen vara väl medvetna om.

Jag fick inte heller svar från Morgan Johansson på min fråga. Den har genomgående under interpellationsdebatten varit huruvida Morgan Johansson står fast vid att risken är liten att oskyldiga på något sätt drabbas av den gängkriminalitet som man misslyckats med att stävja. Nu har jag ställt den på nytt.

Jag ska i all välmening vara övertydd i mitt svar tillbaka till Morgan Johansson, så att han kan känna att jag svarade på hans fråga och att han förhoppningsvis kan svara på den fråga jag har ställt till honom flera gånger.

Sverigedemokraterna tror på förebyggande åtgärder. Enligt min uppfattning är splittringen i samhället den största bristen. Varför har vi en splittring i samhället? Jo, för fler människor har kommit till Sverige än vad vi har kunnat ta emot. När de väl har kommit hit har de inte fått några krav på sig att anpassa sig till samhället. De har aldrig blivit en del av den gemenskap som hade kunnat råda här. Och när man inte är en del av en kollektiv gemenskap saknar man initiativ till att agera konstruktivt. Det här borde Socialdemokraterna hålla med om.

Om vi i stället hade applicerat en assimilationspolitik och säkerställt att alla de som har kommit hit, som har rätt att vara här och som inte ska åka tillbaka hem hade blivit en del av det svenska samhället hade vi sett ett tryggare samhälle som hade hållit ihop. Det hade varit den bästa förebyggande åtgärden.

Nu är det Morgan Johanssons tur att svara på frågan.

Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är väl en självklarhet att oskyldiga löper risk att drabbas av gängkriminaliteten. Jag har aldrig uttryckt något annat. Men man drabbas på olika sätt, inte minst genom att man begränsas av rädsla i sitt bostadsområde. Det är kanske den allra värsta effekten av den situation som vi har sett i ett antal områden. Man vågar exempelvis inte vistas på vissa platser.

Det är precis därför vi lade om politiken 2014. Vi satsar mycket mer nu på det brottsbekämpande arbetet vad gäller poliser, straffskärpningar, kameraövervakning och allt på den vägen. Det gör vi för att vi har identifierat detta som ett av de stora samhällsproblemen.

Men vad jag fortfarande inte kan förstå är Tobias Anderssons inställning till de förebyggande åtgärderna. Jag frågade honom hur han ser på det förebyggande arbetet. Då sa han att det här på ett eller annat sätt egentligen är invandrarnas fel. Jamen vi har ju de människor vi har i vårt land. Det är dessa människor vi har att arbeta med, alldeles oavsett var de kommer ifrån. Då gäller det att se till att vi kan leva tillsammans på ett bra sätt och inte peka ut varandra så här och säga ”det är ditt fel” eller sätta syndabocksstämplar på olika människor bara beroende på etnisk bakgrund. Det kommer i varje fall jag aldrig att gå med på.

Jag noterar att varenda gång som Sverigedemokraterna får möjlighet att rösta igenom budgetförslag här skär de ned på resurser till inte minst de utsatta områdena. De gjorde det så sent som 2018 då de tryckte igenom en budget med Moderaterna och Kristdemokraterna. De tog bort 400 miljoner kronor som var särskilt avsatta för satsningar på socialtjänst, skola, fritidsverksamhet och annat i de utsatta områdena.

Sverigedemokraterna utmärker sig återigen som ett rent högerparti som ser den ena delen men inte bryr sig ett endaste dugg om att förbättra välfärden och förutsättningarna för dem som bor i de utsatta områdena.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2021/22:4
16 september

Svar på
interpellationer

§ 6 Svar på interpellation 2020/21:888 om återvändande afghaner

Anf. 29 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Tobias Andersson har frågat mig om jag och regeringen avser att vidta några åtgärder för att förhindra att fler afghaner som inte har i Sverige att göra evakueras från Afghanistan. Tobias Andersson har också frågat mig om jag kommer att se över ifall afghaner som har semestrat hemma fått uppehållstillstånd på felaktiga grunder.

Justitieministern, inrikesministern och jag själv har nyligen redogjort för regeringens arbete med att kontrollera och säkerhetspröva individer som har evakuerats från Afghanistan i flera riksdagsfrågor.

Först vill jag påpeka att den internationella evakueringsinsatsen har avslutats. De sista svenskorganiserade flygen och den svenska personalen har lämnat Afghanistan. Inga ytterligare svenska evakueringsflyg är inplanerade i nuläget.

Låt mig nu konstatera följande om evakueringsinsatsen.

Särskilda mottagningsplatser upprättades i till Afghanistan närliggande länder. Där förbereddes transiteringen av afghaner aktuella för vidarebosättning av Migrationsverket i samverkan med andra svenska myndigheter och med andra länders personal.

Säkerhetspolisen ska vid vidarebosättning i varje enskilt fall göra en bedömning av säkerhetsaspekterna. Det ingår i deras ordinarie uppdrag, och så har skett även nu.

Polismyndigheten har bistått Utrikesdepartementet på plats vid Kabuls flygplats i Afghanistan. Kontroller genomfördes på flygplatsen. Man har kontrollerat att personer har kunnat uppvisa giltigt svenskt pass eller afghanskt pass med giltigt uppehållstillstånd för att få resa med någon av de svenska transporterna. Personer som skulle vidarebosättas till Sverige kontrollerades i enlighet med listor på Kabuls flygplats.

De två afghaner med återreseförbud, som Tobias Andersson refererar till i sin fråga, greps i gränskontrollen på Arlanda. De frihetsberövades misstänkta för brott mot återreseförbudet.

Tobias Andersson frågade mig också om jag kommer att se över om uppehållstillstånd utfärdats på felaktiga grunder. Det är Migrationsverket som fattar beslut om uppehållstillstånd. Det är också Migrationsverket som fattar beslut om att återkalla ett uppehållstillstånd eller en skyddsstatusförklaring enligt bestämmelserna i utlänningslagen.

Regeringen har förtroende för att Migrationsverket tillämpar befintligt regelverk och avser inte att göra några ändringar däri.

Anf. 30 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar för svaret från statsrådet.

Onsdagen den 25 augusti greps två afghanska medborgare på Arlanda efter att de flugits till Sverige med ett evakueringsflyg från Afghanistan. Det är någonting som bland annat Riks har rapporterat om. Anledningen till gripandet var att de båda hade återreseförbud till Sverige som en konsekvens av att de tidigare hade dömts för brott och avtjänat straff i Sverige. Det var i samband med identitetskontrollen vid ankomsten till Sverige som det uppdagades att de båda var belagda med återreseförbud, så som statsrådet redogjorde för.

Naturligtvis är det positivt att de båda greps i samband med inreseför-söket, men det kan samtidigt konstateras att det lär bli svårt att utvisa dem tillbaka till Afghanistan, vilket jag återkommer till i mitt nästa anförande.

Det faktum att de kunde ta sig hela vägen till Sverige är illa nog. Vi har en situation i Afghanistan där det råder kaos och oreda. Där har svensk militär i samarbete med svenska diplomater gjort sitt yttersta för att agera utifrån de direktiv de tilldelats. Jag är övertygad om att svensk personal har agerat utifrån bästa förmåga, och de ska naturligtvis ha vårt tack för det givet den fruktansvärda situation de befann sig i.

Under de kaosartade formerna är det inte särskilt märkligt att två personer har slunkit igenom. Det är tvärtom sannolikt att betydligt fler kan ha lyckats ta sig hit, om inte på de svenska evakueringsplanen så kanske på andra staters evakueringsplan i fall då dessa även har inkluderat personer med svensk anknytning. I dessa fall har de berörda personerna kanske ännu inte anlänt till Sverige eller så har de gjort det, exempelvis landvägen via ett grannland, utan att det har uppmärksammats.

Fru talman! Detta kan vi inte säkert veta. Däremot vet vi att risken för att just detta skulle ske vore mindre om Sverige hade agerat annorlunda. Regeringens tvära kast har knappast underlättat arbetet med att hålla koll på vilka som lämnar Afghanistan för att åka till Sverige. Initialt ville regeringen inte låta någon komma hit, men nu har man i stället stolt informerat om att en bra bit över 1 000 personer har evakuerats till Sverige från Afghanistan. Dessa siffror är exklusive dem som fortfarande väntas flyga till Sverige reguljärt eller som har lämnat Afghanistan på andra sätt.

Det är ännu svårare att hålla koll eftersom olika grupper har evakuerats. Det handlar dels om personer med svenskt medborgarskap eller svenskt uppehållstillstånd, dels om lokal personal vid ambassaden, tidigare tolkar, aktivister och journalister. Att det bland dessa finns personer som initialt välkomnats hit på felaktiga grunder vet vi, men mot bakgrund av hur det har sett ut vid tidigare vågor av människor som sökt sig till Europa och Sverige vet vi också att det kan finnas betydligt fler som kommit hit med falska id-handlingar eller dylikt.

Vidare kvarstår nästa problematik. Bland dem som välkomnats hit kan personer återfinnas som hyser helt andra lojaliteter än den svenska. Precis som vid tidigare flyktningvågor finns det med andra ord en risk för att vi nu aktivt valt att flyga hit personer som kanske vill Sverige och dess befolkning illa, vilket vi saknar kännedom om. Är detta någonting som utrikesministern räds?

Anf. 31 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Den 27 augusti avslutade Sverige en av sina svåraste evakueringar någonsin. Under ett par veckor evakuerade vi i nära samarbete med andra länder över 1 100 personer från Afghanistan. Evakueringsinsatsen genomfördes under extremt svåra förhållanden, och den svenska gruppen på flygplatsen gjorde ett fantastiskt jobb.

I samband med att talibanerna intog Kabul försämrades säkerhetssituationen hastigt och drastiskt. Berörda svenska myndigheter arbetade därför, i nära kommunikation med regeringen, aktivt för att identifiera personer med akuta skyddsbehov i Afghanistan och evakuera människor till Sverige.

Vid ett extra regeringssammanträde den 15 augusti beslutade regeringen om ett antal ändringar i regelverket för uttag av kvotflyktingar. Det här gjordes för att möjliggöra större flexibilitet i akuta situationer, vilket bland annat innebär att kravet på att man ska befinna sig i tredjeland tillfälligt togs bort. Migrationsverket har också fått möjlighet att omfördela bland de platser som finns inom Sveriges flyktingkvot år 2021 för att möjliggöra ett större antal platser i akuta situationer.

Vi lyckades mot alla odds vidarebosätta drygt 660 afghanska medborgare, som samtliga är inresta i Sverige. I gruppen vidarebosatta ingår alla ambassadens lokalanställda med familjer och alla lokalanställda vakter med familjer. Dessutom vidarebosattes, också med familjer, några tidigare lokalanställda som arbetat för den svenska Isafstyrkan, vilken avslutade sitt uppdrag 2014. Även några EU-anställda vidarebosattes. Detta gjordes i en mycket farlig och utsatt miljö. Bland de afghaner som vidarebosattes akut finns också ett antal kvinnorrättsförsvarare och journalister som kunde komma till Sverige som kvotflyktingar.

De svåra och riskfyllda omständigheterna gjorde att ambitionen att evakueras ännu fler svenskar och personer i behov av vidarebosättning, bland annat Försvarsmaktens tidigare lokalanställda, inte nåddes. Skälet till detta var bland annat att talibanerna stoppade afghanska medborgare som vi lyckats få fram ända till flygplatsen.

Olyckligtvis kunde i samband med evakueringarna ett fåtal personer som inte fick resa in i Sverige ändå resa tillbaka, trots kontrollsystemen. Tyvärr kan sådant hända i en svår och pressad situation. Sverige är inte det enda land som har råkat ut för den här typen av händelser. Vi kommer självklart att utreda vad som skedde.

Jag vill dock vara tydlig med att de två afghanska medborgare som tidigare utvisats inte fanns bland dem som blev föreslagna för vidarebosättning. Det är också viktigt att understryka att våra kontrollinstanser i Sverige har fungerat väl och har fångat upp dessa individer.

Man kan inte nog understryka snabbheten i den förändring som inträffade i Afghanistan. Bedömningen, också från amerikanskt håll, var att det skulle ta minst en månad för talibanerna att omringa Kabul och tre månader att inta staden. Men det kom att handla om dagar. Säkerhetssituationen i Afghanistan har inneburit att hanteringen av de personer som varit aktuella för evakuering varit tidskritisk, och säkerhetsbedömningarna gjordes utifrån den information som fanns tillgänglig vid tidpunkten för evakueringen.

Jag har fullt förtroende för svenska myndigheters arbete i de svåra situationer som säkerhetsläget i Afghanistan gav upphov till.

Anf. 32 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag lyfte i mitt förra anförande fram risken för att människor välkomnats hit från Afghanistan fast de inte har här att göra samt att det bland dem kan finnas personer med djupt problematiska agendor. I två fall har vi som sagt lyckats uppmärksamma och arrestera individer likt dessa. Utrikesministern nämner att även andra länder har brustit och fått inse att det kommit dit personer som inte hör hemma där från Afghanistan.

Risken finns dock att dessa två individer samt eventuella övriga som uppdagas släpps på fri fot framöver, likt hur andra utlännningar släppts på fri fot när de suttit häktade för länge i väntan på utvisning, något som under pandemin tyvärr skett regelbundet. Vi har nämligen redan en situation där vi i flera år haft svårt med utvisningar till Afghanistan. Vi har inte lyckats verkställa dem, trots att EU har ett samarbetsavtal med Afghanistan som bland annat berör återtagande av afghanska medborgare, något som jag vet att utrikesministern står bakom.

Denna problematik har förvärrats under pandemin, eftersom pandemin gav den afghanska regeringen och säkerligen andra en otroligt bra ursäkt för att inte ta emot sina egna medborgare som skulle ha utvisats från Sverige, sannolikt även från andra länder. I efterdyningarna av talibanernas framfart och maktövertagande lär utvisningarna försvåras än mer på olika sätt. Givet det var det oerhört problematiskt att evakuera afghaner som av goda skäl inte har i Sverige att göra.

Naturligtvis har Sverige ett ansvar gentemot svenska medborgare, men många av dem som flögs hit hade endast uppehållstillstånd. Då återstår frågan om de verkligen fått det på ärliga grunder ifall de valt att turista hemma i landet de påstått sig fly från, trots UD:s reseavrådan till Afghanistan. Merparten av dessa är från den så kallade svensklistan, vilken inte bara innehåller svenska medborgare utan även andra.

Det blir en intressant fråga i vilken utsträckning det här kommer att följas upp av Migrationsverket, om det är så att det har delats ut uppehållstillstånd på felaktiga grunder och personer som aldrig borde ha fått det svenska uppehållstillståndet lyckats fiffla till sig det ändå. Onekligt har de inte känt sig så hotade hemma i Afghanistan, då de valt att semestra där eller tillbringa föräldraledigheten, sommarlovet eller dylikt där.

Jag förstår att det är upp till Migrationsverket att i slutändan granska dessa ärenden och eventuellt vidta åtgärder. Jag vill ändå fråga utrikesministern om hon eller någon annan från regeringen kommer att uppmana Migrationsverket att på riktigt granska detta, då det är uppenbart att det sannolikt återfinns felaktigheter.

Anf. 33 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! En person som har permanent uppehållstillstånd får resa in i och ut ur landet. En person som har tillfälligt uppehållstillstånd kan resa in i och ut ur landet så länge uppehållstillståndet är giltigt. För att återvända till Sverige krävs i båda situationerna både ett giltigt pass och ett uppehållstillståndskort.

Migrationsverket har enligt utlänningslagen möjlighet att under vissa omständigheter återkalla en statusförklaring som flykting eller alternativt skyddsbehövande. Migrationsverket kan också fatta beslut om att återkalla ett uppehållstillstånd. En persons statusförklaring kan återkallas antingen för att personen upphör att vara skyddsbehövande eller för att det framkommit att personen är utesluten från att anses som flykting eller alternativt skyddsbehövande. Det är Migrationsverket som efter en individuell bedömning i varje enskilt fall avgör om en statusförklaring eller ett uppehållstillstånd ska återkallas.

Fru talman! I detta läge är det heller inte så att utvisningarna till Afghanistan har försvårats – de har avbrutits. Migrationsverket fattade den 16 juli ett beslut om ett verkställighetsstopp, vilket innebär att ingen verkställighet får ske av lagakraftvunna avlägsnandebeslut till Afghanistan. Verkställighetsstoppet gäller tills vidare. Migrationsverket följer utvecklingen i Afghanistan mycket noga och kommer att fortsätta att analysera händelseutvecklingen för att på sikt se om ändringar behöver göras i den rättsliga styrningen.

Regeringen vill understryka att en utlänning inte får sändas till ett område där personens liv eller frihet skulle hotas eller där personen riskerar att utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling. Detta är innebörden av principen om non-refoulement. Den principen måste vi respektera.

Anf. 34 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Naturligtvis ska vi göra det, men det kan också vara så att det finns personer som inte har någonting att rädas i Afghanistan och som skulle kunna utvisas, givet att talibanerna nu har varit öppna och ärliga med att de inte kommer att motsätta sig potentiella utvisningar. Jag säger inte att det vore rätt att utvisa givet detta svåra läge, men jag vill ändå höra utrikesministern resonera kring det. I vilken utsträckning avser regeringen att föra dialog med den nya regering som tyvärr tagit makten i Afghanistan? Har man någon ambition att initiera den typen av dialoger?

Likt det jag tidigare berört uppstår ett problem med svensk lagtext när personer som ska utvisas sitter häktade för länge och släpps på fri fot. Det har skett regelbundet under pandemin. Det har inte sällan varit personer som man verkligen inte borde vilja ha på fri fot. Det gäller exempelvis personer som har begått sexualbrott.

Mot den bakgrunden och givet att man vet att det finns risk att svenskar råkar illa ut i Sverige som en konsekvens av att vi inte kan utvisa personer som sedermera släpps på fri fot och som är potentiella återfallsförbrytare borde det ligga i regeringens intresse att vidta alla tänkbara åtgärder för att lyckas etablera en funktionell utvisning i de fall där det är aktuellt.

Om vi återgår till att det nu har flugits över 1 100 personer till Sverige, varav vi har god koll på vissa och mindre bra koll på andra, uppstår ändå en fråga om var deras lojalitet ligger. Det kan vara så att bara för att man har hjälpt till lite på den svenska ambassaden i Kabul behöver inte det betyda att man har stark lojalitet till Sverige. Man kanske tvärtom har en stark lojalitet till andra krafter.

Det skulle exempelvis kunna vara sympatisörer till talibanerna. Vi vet hur andra terrororganisationer regelbundet försökt att smyga in och flyga in personer i Europa. Hur ser ministern på det?

Anf. 35 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Det som Tobias Andersson tar upp stämmer. Det kan vara så att de som har jobbat för Sverige också har andra lojaliteter. Det är också därför som kontroller gjordes efter 2014 när Försvarsmakten slutade att anställa personer.

De som hade jobbat för Sverige 2006–2014 säkerhetskontrollerades om de ville komma tillbaka till Sverige. Ett antal kom tillbaka till Sverige med sina familjer. Ett antal fick andra erbjudanden som till exempel studier eller omlokalisering i Afghanistan. Ett antal klarade inte säkerhetsprövningen av olika skäl.

Detta sker också med de nya personer som inte togs om hand förra gången som vi nu har identifierat som att ha jobbat på svenska Isafstyrkan 2006–2014. De får inte en möjlighet att komma tillbaka förrän de har klarat säkerhetsprövningen.

Det är också det som är en av anledningarna till att det har tagit lång tid. Det gäller att identifiera vilka det var och se att det faktiskt är den person som den uppger sig vara, det vill säga att göra en identitetskontroll, och efter det att göra en säkerhetskontroll.

Vi hade kontrollerat ett förhållandevis ganska stort antal som var på väg att komma till Sverige för vidarebosättning. Men dessa personer som var säkerhetskontrollerade blev stoppade av talibanerna ända framme vid grinden. Det arbetet fortsätter. Det gäller både identifiering och säkerhetskontroll.

Det är självklart så att vi inte vill att personer som till exempel har jobbat med terrorism, för andra makter eller liknande ska släppas in i Sverige. Det är en självklarhet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:884 om konvertering av utländska betyg

Anf. 36 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Kristina Axén Olin har frågat mig hur det kommer sig att den beräkningsmodell Sverige använder sig av för att omvandla betyg för studenter från utlandet sänker betygen när de omvandlas. Vidare har hon frågat mig om jag kommer att ge UHR i uppdrag att ändra omräkningsmodellen så att betygen blir korrekta.

Sökande till högskolan ska kunna konkurrera på likvärdiga villkor, oavsett vilket land de genomfört sin gymnasieutbildning i.

Det är som Kristina Axén Olin säger Universitets- och högskolerådet, UHR, som meddelar föreskrifter om meritvärdering av betyg. Det innefattar att bestämma hur betyg från utländsk utbildning ska värderas i förhållande till betyg från gymnasieskolorna i Sverige. Utgångspunkten är att sökande med utländska betyg så långt som möjligt ska jämföras med sökande med betyg från den svenska gymnasieskolan.

Alla länder har olika antagningsregelverk, och detta avspeglas också i hur man bedömer gymnasiebetyg. Det är enligt UHR vanligt att det i andra länder finns ett regelverk där man inte bara tar hänsyn till gymnasiebetyget utan även till andra kriterier medan vi i Sverige använder gymnasiebetyget och högskoleprov som urvalsinstrument. Det innebär att betygen jämförsevis har en tydligare urvalsfunktion i det svenska systemet och att de då får större konsekvenser än i många andra länder.

Vid den senaste granskningen har UHR kommit fram till att betygsfördelningen bland dem som har sökt till högskolan med gymnasiebetyg från

USA var mycket olik betygsfördelningen bland sökande med svensk gymnasieexamen. Högskolan är en del av det svenska utbildningssystemet och bygger vidare på den svenska gymnasieskolan. Utan en justerad värdering av utländska betyg skulle elever som har gått i den svenska gymnasieskolan kunna få svårt att konkurrera om platserna på populära högskoleutbildningar.

Huvudregeln för fördelning av platser vid urval till högskoleutbildning är att minst en tredjedel ska fördelas på grundval av betyg, minst en tredjedel på högskoleprovsresultat och högst en tredjedel på av högskolan beslutade urvalsgrunder. Det innebär att det finns andra möjligheter än betyg att konkurrera med och antas till en högskoleutbildning som kräver urval.

UHR är regeringens expertmyndighet och bäst lämpad att göra bedömningar om meritvärdering av utländska betyg. Det ligger inom UHR:s uppdrag att löpande utvärdera konsekvenserna av antagningsreglerna. Att myndigheten reviderar sina föreskrifter utifrån nyare antagningsstatistik visar att myndigheten genomför dessa analyser och också gör revideringar då det är nödvändigt så att sökande till högskolan ska kunna konkurrera på likvärdiga villkor, oavsett vilket land de genomfört sin gymnasieutbildning i. Jag avser inte att föreslå några ändringar i myndighetens föreskriftsrätt på området.

Anf. 37 KRISTINA AXÉN OLIN (M):

Fru talman! Vi har 660 000 svenskar som bor ute i världen. Det ska vi vara stolta och glada över. De sprider kunskap om Sverige. De tar med sig kunskap från Sverige. De berikar andra länder med sin kunskap.

Vi hoppas såklart att de ska komma tillbaka till Sverige och dela med sig av det som de har lärt sig i andra länder. Det är kunskap om andra kulturer och andra länder. Det är fantastiska erfarenheter från hela världen och också ett nätverk som är viktigt för Sverige i en alltmer global värld.

Många av de svenskar som bor i andra länder är duktiga svenskar. Många har också med sig sina familjer och barn som studerar i andra länder. Vi vill att de ska komma tillbaka, och vi hoppas att vi får tillbaka dessa familjer.

Fru talman! Jag har blivit kontaktad av jag vet inte hur många utlands-svenskar som nu beskriver för mig hur de väljer att inte flytta tillbaka till Sverige därför att vi har ett märkligt betygssystem då vi konverterar andra länders betyg på ett mycket märkligt sätt.

Fru talman! Jag skrev därför en interpellation till minister Matilda Ernkrans och frågade hur det kan komma sig att vi gör så här. Vi kan ta exemplet med USA, där vi har 150 000 svenskar som bor. Om våra svenska studenter i USA får maxbetyg skulle det i Sverige vara 20,0 enligt den betygsskala vi har nu för tiden. UHR har sedan 2019 en ny omräkningstabell som gör att om man har maxbetyg i USA får man en neddragning i Sverige med 1 poäng så att man får 19,0 i stället för 20,0. Det är helt orimligt. Har man maxbetyg i USA ska man naturligtvis ha maxpoäng i Sverige också, men det får man inte.

Fru talman! Jag frågade därför statsrådet om hon är beredd att se över reglerna som gör att Sverige gör en sådan konstig konvertering av utlandsbetyg och om det verkligen är rimligt att vi gör på detta sätt.

Jag frågade också statsrådet hur det kan komma sig att vi har en beräkningsmodell som gör att vi sänker utlandssvenskars betyg om de väljer att komma tillbaka till Sverige för att studera.

Prot. 2021/22:4
16 september

Svar på
interpellationer

Anf. 38 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag delar engagemanget och även inställningen att det är viktigt att människor kan röra sig över världen och mellan länder av olika skäl. Jag tillhör dem som tycker att man ska kunna leva, bo, studera och verka på olika platser i världen och kunna bygga sig starkare för framtiden. Det är bra för individen, inte minst för unga människor.

Sökande till högskolan ska kunna konkurrera på likvärdiga villkor oavsett i vilket land de har genomfört sin gymnasieutbildning. Av den anledningen har vi en expertmyndighet på området som har detta ansvar. Universitets- och högskolerådet meddelar föreskrifter om meritvärdering av betyg. Meritvärdering är också det som används om man konkurrerar med urval om en högskoleplats. Det gäller alltså inte alla högskoleplatser.

Föreskrifterna om meritvärdering av betyg innefattar att man bestämmer hur betyg från utländsk utbildning ska värderas i förhållande till betyg från gymnasieskolan i Sverige så att det blir likvärdiga villkor mellan sökande till högskolan från Sverige och från andra länder. Anledningen är att utländska betyg så långt som möjligt ska kunna jämföras med sökandes betyg från den svenska gymnasieskolan.

Vid årets granskning har UHR kommit fram till att betygen bland dem som har sökt till högskolan med gymnasiebetyg från just USA, som exemplet här gäller, har en mycket olik fördelning jämfört med betygen för de sökande med svensk gymnasieexamen. UHR har därför sett att det här är något man behöver justera.

Återigen: Högskolan är en del av det svenska utbildningssystemet och bygger vidare på den svenska gymnasieskolan. Utan en justerad värdering av utländska betyg skulle elever som har gått i den svenska gymnasieskolan få svårt att konkurrera om platserna på populära högskoleutbildningar.

Vi ska också komma ihåg att när det gäller fördelning av platser med urval till högskolan är det minst en tredjedel som fördelas på grundval av betyg, minst en tredjedel på högskoleprovsresultat och en tredjedel på av högskolan beslutade urvalsgrunder. Man kan alltså konkurrera med flera möjligheter för att antas till en högskoleutbildning.

Jag menar att UHR, som är regeringens expertmyndighet, är bäst lämpad att göra bedömningarna av meritvärdering av utländska betyg. Det ligger inom UHR:s uppdrag att löpande utvärdera konsekvenserna av antagningsreglerna. Att man faktiskt reviderar sina föreskrifter utifrån nyare antagningsstatistik visar att myndigheten genomför analyserna och också gör revideringar när det är nödvändigt.

Vi ska också lägga till i den här interpellationsdebatten att våren 2020 sökte 1 174 personer från USA till högskolan i Sverige. 12 procent av dem hade maxbetyg. Det är den numerär vi pratar om här; jag tyckte att det nämndes lite andra siffror från Kristina Axén Olin.

Jag avser som sagt inte att föreslå några ändringar i myndighetens föreskriftsrätt på området. Jag tycker att det här är myndighetens ansvar och uppdrag, och det är ett rimligt sätt att se till att vi får en likvärdighet i detta. (forts. § 9)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 8 Frågestund

Anf. 39 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av miljö- och klimatminister Per Bolund, försvarsminister Peter Hultqvist, statsrådet Anna Hallberg och arbetsmarknadsminister Eva Nordmark.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Miljö- och klimatminister Per Bolund besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor som rör hans eget ansvarsområde.

Skogen och äganderätten

Anf. 40 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Regeringen tar nu första steget för att lägga beslag på stora delar av den svenska skogen så att den inte längre kan brukas – en yta lika stor som Västmanland, har vi fått höra. Detta gör man trots att skogen är central för klimatomställningen när vi kan tränga ut fossila produkter genom att bygga hus i trä, köra bil på restprodukter från skogen och till och med göra kläder av träfibrer, trots att en tredjedel av den svenska skogen redan i dag inte kan brukas och trots att myndigheter varnar för att den skog som staten lägger beslag på inte tas om hand utan att både den biologiska mångfalden och friluftslivet hotas.

Varför vill regeringen inte låta Sveriges 300 000 privata skogsägare göra det som de är absolut bäst på och har gjort i generationer, det vill säga vårda sin skog till nytta för både klimatet och den biologiska mångfalden?

Anf. 41 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag måste säga att jag vänder mig väldigt starkt emot Jessica Rosencrantz ordval. Det är ingen som ”lägger beslag” på någon skog eller som på något sätt misstror alla Sveriges skogsägare. Tvärtom vet vi mycket väl att väldigt många små skogsägare gör ett fantastiskt jobb med att sköta och vårda sin skog, både för de naturvärden som finns där och för de rekreations- och besöksvärden som väldigt många runt om i landet så mycket uppskattar.

Däremot är det lika solklart – det kan Jessica Rosencrantz se vilken dag hon vill – att vi också har en del utmaningar. Vi har fler och fler arter som är rödlistade. Vi är ganska långt ifrån att nå de miljömål om levande skogar och ett rikt växt- och djurliv som Sveriges riksdag, inklusive Moderaterna,

har ställt sig bakom. Självklart har regeringen också ett ansvar att se till att de målen uppfylls och uppnås. Vi gör det med samma metoder och på samma sätt som även tidigare regeringar har gjort.

Man ska nog fundera på vilket ordval man använder i de här sammanhangen.

Prot. 2021/22:4
16 september

Frågestund

Anf. 42 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Skogsbruket är en nyckel till omställningen och har skapat de naturvärden som vi i dag håller kära i väldigt många fall. Det är inte skogsbruket som är hotet utan regeringen.

Jag har tre följdfrågor: Hur mycket av det här skyddet kommer att vara frivilligt för skogsägarna, och hur mycket kommer att vara tvång? Hur ska regeringen säkerställa att vi inte får ett underskott i skötseln av de här områdena, precis som vi har i dag i de områden som inte får brukas? Och slutligen: Hur ska regeringen säkerställa att vi lyckas med omställningen när vi får färre produkter från skogen?

Anf. 43 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Genom de avsättningar i budgeten som regeringen nyligen har presenterat finns det alla förutsättningar att kunna kombinera att skydda värdefull mark och samtidigt ge den ersättning som självklart utgår till den som gör olika insatser för att vårda marken, antingen genom att man behåller marken och genom avtal fortsätter att skydda den eller genom att staten köper den, då med ett extra tillskott utöver marknadspriset. Men vi behöver också se till att vi har ett bruk av skogen som både ger skogsprodukter som kan ersätta fossila bränslen och samtidigt också ger intäkter till svensk ekonomi.

Skadestånd till våldtäktsdömda

Anf. 44 MIKAEL STRANDMAN (SD):

Fru talman! Jag tänkte ta upp det medialt uppmärksammade fallet med en våldtäktsman som fått ett skadestånd på 840 000 kronor. Mannen hade tillsammans med sin bror kidnappat en kvinna i en källare i Malmö. Där tvingade han henne att klä av sig och började sedan våldta henne tillsammans med andra män. Nästan ett dygn pågick övergreppen innan polisen befriade kvinnan.

Våldtäktsmannen dömdes för denna och en tidigare brutal våldtäkt till tio års fängelse, men när alla av regeringen oförändrade straffrabatter var utdelade återstod bara fyra och ett halvt år. Ändå överklagade mannen, och straffet landade till slut på två år då han plötsligt fått fram ett syriskt pass. Våldtäktsmannen fick då ett skadestånd på 840 000 kronor eftersom han kommit att sitta 14 månader för länge, allt skyddat från utmätning, även till hans tidigare brottsoffer, medan kvinnans skadestånd blev en bråkdel av detta.

Likgiltigheten mot brottsoffer, till skillnad från den millimeterrättvisa som visas grovt kriminella, väcker stor anstöt. Vad är anledningen till att regeringen aldrig kommer med ny lagstiftning trots år efter år med utfästelser att lagarna ska ändras?

Anf. 45 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är ingen tvekan om att det fall som Mikael Strandman belyser, precis som många andra brottsfall i Sverige, är djupt upprörande och självklart aldrig någonsin ska vare sig ursäktas eller accepteras. Tvärtom ägnar sig regeringen med all kraft tillsammans med sina myndigheter åt att bekämpa den typen av brottslighet – och självklart också annan typ av brottslighet.

När det gäller straffen är jag säker på att Mikael Strandman vet att regeringen arbetar med straffskärpningar på många olika sätt och för många olika brott. Vi arbetar också just med frågan om mängdbrottslighet. Det är ett arbete som fortsätter med oförminskad kraft.

När det däremot gäller den här typen av stämningar och ersättningar följer det precis samma principer som har gällt under lång tid. Jag kan dock hålla med om att det sticker i ögonen, och det är någonting som jag tror att vi behöver titta vidare på. Det är självklart brottsoffren som ska vårdas av samhället, och det är dem vi ska ha för ögonen allra främst.

Anf. 46 MIKAEL STRANDMAN (SD):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Brottsofferjourer, jurister och företrädare för rättsväsendet har under decennier bett politikerna se över lagstiftningen, särskilt den om skyddet mot utmätning till tidigare brottsoffer. Det är helt orimligt att nuvarande lagstiftning, som skadar allmänhetens förtroende för rättssystemet, ska få vara oförändrad år efter år.

Varför har ni inte dragit igång det här tidigare? Ni hänvisar hela tiden till att det kommer utredningar, men det verkar inte hända någonting.

Anf. 47 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Ibland kan man tycka att det svenska systemet är långsamt och trögt. Om Mikael Strandman och Sverigedemokraterna någon gång skulle komma i regeringsställning skulle de dock upptäcka att det finns krav på beredning för att man ska kunna genomföra åtgärder, till exempel att man utreder saker så att man vet vilka effekter och konsekvenser förslag som man lägger fram får. Det tycker jag är i sin ordning.

Jag kan dock verkligen lugna Mikael Strandman och alla andra med att detta är en extremt högt prioriterad fråga för regeringen och att vi jobbar så skyndsamt som det över huvud taget går, både med att bekämpa brottsligheten och självklart också med att hitta bra ersättningar till brottsoffren.

Långtidsarbetslösa med funktionshinder

Anf. 48 ALIREZA AKHONDI (C):

Fru talman! ”Ibland kan jag tycka att det är jobbigt att jag har funktionshinder. Ibland önskar jag att jag kunde vara en helt vanlig person som alla andra.”

De här orden är inte mina. De tillhör Dimitri Lago och är ett citat från Svenska Dagbladet häromdagen.

Vi ser att långtidsarbetslösheten växer och biter sig fast, i synnerhet bland dem med funktionshinder – plus 16 procent har det varit det senaste året. Med anledning av det undrar jag vad regeringen och statsrådet Eva

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag tackar Alireza Akhondi för den viktiga frågan.

Det råder inget tvivel om att pandemin har slagit hårt mot Sverige som samhälle och mot arbetsmarknaden. För personer med en funktionsnedsättning som innebär en nedsatt arbetsförmåga är det oerhört viktigt att vi gör allt som står i vår makt för att bidra till att de kan komma in på arbetsmarknaden, få en varaktig etablering och egen försörjning.

Därför gav jag ett tydligt besked i fredags när det gäller hur vi fortsätter reformeringen av Arbetsförmedlingen. För dessa personer finns hela Arbetsförmedlingens verktygslåda men också stöd och insatser som kan vara viktiga för att ge rätt förutsättningar för varaktig försörjning och etablering.

Anf. 50 ALIREZA AKHONDI (C):

Fru talman! Låt mig följa upp med en fråga.

Myndighetssajterna är svårnavigerade för just den grupp vi har talat om. I synnerhet Arbetsförmedlingen får riktigt vass kritik för att ha en mycket dålig myndighetssajt som gör det svårt för den gruppen.

Vad avser regeringen och statsrådet att göra för att komma till rätta med detta?

Anf. 51 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Arbetsförmedlingens uppdrag är förstas att säkerställa att människor i hela vårt avlånga land ska få det stöd de behöver och på de olika sätt som olika individer har behov av.

Det här är en fråga som jag och regeringen har uppmärksammat. Det är viktigt att Arbetsförmedlingen fortsätter sitt utvecklingsarbete. Det är också därför regeringen nu föreslår en stark satsning på arbetsmarknadspolitiken och även ett tillskott till Arbetsförmedlingen för nästa år om mer än 500 miljoner.

Tvärförbindelse Södertörn

Anf. 52 JENS HOLM (V):

Fru talman! Miljö- och klimatminister Per Bolund har helt rätt när han säger att vi befinner oss i en klimatkris, och vi behöver göra mer för att snabbt minska våra utsläpp. Men ibland behöver vi faktiskt göra mindre av vissa saker. Vi kan till exempel inte bygga nya motorvägar som äventyrar våra klimatmål.

Nästa år ska regeringen ta fram förslaget till infrastrukturplan. Det är en investeringsplan för det kommande decenniet för mer än 800 miljarder kronor. Regeringen har redan nu aviserat att det i infrastrukturplanen kommer att tas med en ny motorväg som ska byggas söder om Stockholm – Tvärförbindelse Södertörn.

Tvärförbindelse Södertörn, som kommer att kosta över 11 miljarder kronor, avfärdas av bland annat Naturvårdsverket därför att utsläppen

Frågestund

kommer att öka så mycket. Men regeringen säger att man måste bygga motorvägen enligt principen lagt kort ligger.

Kommer Tvärförbindelse Södertörn att finnas med i infrastrukturplanen?

Anf. 53 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tackar Jens Holm för en viktig fråga.

Regeringen har varit tydlig – och vi har förankrat i riksdagen – att år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser över huvud taget. IPCC-rapporten understryker ytterligare hur viktigt det är att snabbt få ned utsläppen. Det gäller självklart för alla sektorer i samhället, oavsett om det är industri, hushåll, bostäder eller transporter.

Jag vill understryka att den väg som Jens Holm nu pratar om redan ligger med i befintlig plan, så det är inte fråga om något nytt. Vi kommer självklart när vi utformar infrastrukturplanen, som ska presenteras i vår, att också ta med klimatfrågan som en viktig del i hur vi utformar det framtida transportsystemet. Men vad som kommer att ingå i den planen eller inte är för tidigt att säga i dagsläget, utan den frågan kommer vi att arbeta vidare med fram till dess den presenteras i vår.

Anf. 54 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag läste Klimatpolitiska rådets granskning av regeringens klimatpolitik. Klimatpolitiska rådet föreslår just att infrastrukturplanens planerade objekt måste kunna omprövas ur ett klimatperspektiv eftersom det nu finns helt nya klimatmål.

Är det lagt kort ligger, miljöministern? Måste alla motorvägar som någon gång planerats finns kvar i infrastrukturplanen, eller kan man lyfta ut Tvärförbindelse Södertörn?

Anf. 55 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Att en regering kan göra förändringar i infrastrukturplanen är väl känt. Det har gjorts genom historien, och tyvärr har det i mitt tycke gjorts åt fel håll. Den borgerliga regeringen, innan den rödgröna regeringen, lyfte ut exempelvis Norrbottenbanan. Det innebär att den inte har färdigställts. Om det inte hade varit för det beslutet hade banan varit färdig vid det här laget. Man ville också stoppa Centraltunneln för tågen i Stockholm, men där fick man sedan ändra sig. Självklart går det att göra förändringar, och vi kommer att återkomma i den här frågan senare.

Svenskt skogsbruk och EU:s klimatförslag

Anf. 56 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! Skogen är nationell kompetens, och skogen finns inte med i EU-fördraget. Men trots detta försöker EU-maskineriet att driva våld mot det svenska hållbara skogsbruket, ibland dessutom med regeringens goda minne.

Vi är många som är bekymrade över hur Sverige kommer att ställa sig till det liggande LULUCF-förslaget. Vi anser att den ökade kolsänka som Sverige har fått sig tilldelat kan leda till att avverkningsnivån behöver minska med 15–17 procent. Det skulle få enormt stora konsekvenser för

svenskt skogsbruk och för möjligheterna för bioekonomin att växa och därmed att fasa ut det fossila.

Hur kommer miljö- och klimatministern och regeringen att agera för att Sveriges mål i LULUCF ska sänkas och vara i linje med vårt klimatpolitiska ramverk och därmed inte påverka avverkningsnivåerna och vår klimatomställning?

Prot. 2021/22:4
16 september

Frågestund

Anf. 57 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tackar Kjell-Arne Ottosson för en viktig fråga.

Sverige har vid många tillfällen understrukt hur viktig den svenska skogen och skogsbruket är för Sverige som land och vår ekonomi. Jag har själv haft ett flertal olika möten med flera kommissionärer där jag gång på gång har understrukt den svenska skogens multifunktionalitet. Det är många olika samhällsmål och syften som fångas upp inom skogspolitiken och skogsnäringen. Det är självklart produktion av produkter som kan ersätta fossila bränslen och minska fotavtrycket. Skogen är också en kolsänka, och skogen är livsmiljö för djur, växter och den biologiska mångfalden.

Vi har gång på gång understrukt, och kommer att fortsätta att understryka, för kommissionen hur viktigt det är att man tar hänsyn till alla aspekterna när man gör sina bedömningar. Vi kommer att fortsätta att påpeka det.

Nu granskar vi det förslag som ligger från kommissionen när det gäller LULUCF, och vi kommer att förankra i riksdagen innan vi gör en återkoppling till kommissionen.

Anf. 58 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! Det gläder mig att statsrådet ändå i vissa delar har en sund syn på skogsbruket, även om vi inte delar alla åsikter.

Förslaget från EU är snarare kontraproduktivt för klimatet. Om förslaget går igenom kommer det att flytta utsläpp i stället för att minska dem. Fokus borde ligga på att stimulera bioekonomin.

Vi har faktiskt fattat beslut i Sveriges riksdag om en bioekonomistategi. Vi har inte sett så mycket mer av den. Vad händer, Bolund, i den frågan?

Anf. 59 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Arbetet med strategin pågår för fullt, och den är en viktig del av Sveriges miljö- och klimatpolitik och näringspolitik.

När det gäller frågan om kolsänkor välkomnar vi att EU har ambitionen att höja kolsänkor generellt inom EU, men självklart måste också fördelningen mellan länderna vara rimlig. Jag kan lugna Kjell-Arne Ottosson med att från regeringens sida råder inget tvivel om att Sverige inte ska vara en sänka som möjliggör för andra länder att öka eller upprätthålla sina utsläpp, utan vi ska göra vad vi kan för att minska klimatpåverkan i Sverige. Men det måste också andra länder göra.

Slutförvar av kärnavfall

Anf. 60 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! Jag har noterat att statsrådet Bolund i olika intervjuer påstår att han har räddat svensk kärnkraft. Jag är visserligen ingen expert eller forskare, men det räcker med att snegla på vad just de säger för att förstå att regeringens icke-beslut om slutförvaret av kärnbränsle har skadat Sverige.

Fru talman! Jag kan också någonstans förstå varför Miljöpartiet våndas över det självklara beslutet om att säga ja till ett slutförvar. Deras enda argument mot kärnkraft, att Sverige inte har något slutförvar, skulle nämligen upphöra i samma sekund.

Återigen har Miljöpartiet politiserat ett viktigt beslut. Framför allt har regeringen kastat ut Sverige i en akut elkris med konsekvenser för klimatet, jobben, välfärden och inte minst människors vardag.

Vad säger statsrådet till kommunerna, forskarna, branschen och inte minst kommande generation om att Miljöpartiet inte vill ta ansvar?

Anf. 61 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag känner inte igen att jag skulle ha uttalat att jag räddat svensk kärnkraft.

Jag tycker också att det är olyckligt att, som Arman Teimouri gör, blanda ihop två olika frågeställningar som inte hänger ihop. Kärnkraften är en fråga. Där kan man ha olika uppfattningar. Men att vi har kärnavfall som måste tas om hand tror jag att vi alla är överens om, så att de frågorna skulle vara sammankopplade får stå för Arman Teimouri. Det står inte för vare sig mig eller regeringen.

Däremot är det ju så att om vi hade fortsatt pröva den samlade ansökan om både slutförvar och mellanlager tillsammans hade vi hamnat i en situation där frågan hade överklagats och gått igenom domstolar och vi inte haft ett lagakraftvunnet beslut förrän tidigast 2025, när vi vet att mellanlagret skulle ha varit fullt 2023 eller 2024. Det hade varit genuint ansvarslöst av en regering att fortsätta på en väg som man vet inte leder fram till ett rimligt beslut och en rimlig slutsats.

Därför fattade vi det här beslutet. Jag tycker fortfarande att det var helt rätt beslut, och jag vill gärna höra Arman Teimouris förklaring hur man skulle ha gjort för att undvika den situationen.

Anf. 62 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! Det finns ju relevant forskning, 50 år av forskning, och regeringen har också haft möjlighet att styra arbetet fram till nu.

Elkrisen kvarstår, det bekräftas av både myndigheter och statliga Vattenfall, och vad statsrådet inte verkar förstå är att grundstommen i klimatomställningen stavas elektrifiering. Regeringens icke-beslut har försatt oss i en elkris som kommer att försvåra klimatarbetet. Paradoxalt nog, fru talman, har regeringen själv blivit det största hotet mot den svenska klimatpolitiken.

Anf. 63 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag vänder mig bestämt mot den beskrivningen. Den har inte mycket med verkligheten att göra, enligt min mening.

Elektrifiering bedriver vi i enormt hög takt – jag skulle säga högre takt än något annat land. Vi ligger till exempel längst fram i EU när det gäller infasningen av elbilar. Var fjärde bil som säljs nu är en elbil, och varannan bil är en laddbar bil.

Även när det gäller industrin ligger Sverige i framkant i fråga om att ersätta fossila bränslen med vätgas, som ju också är eldriven.

Vi ökar också elproduktionen i Sverige – visserligen med förnybara källor, men det är ju för att de är billigast. Det är också dem som marknaden väljer att investera i.

Matchningsproblemen på arbetsmarknaden

Anf. 64 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Efter en oerhört tuff tid med ökad arbetslöshet på svensk arbetsmarknad förbättras nu läget, och restriktionerna tas bort. Svensk ekonomi återhämtar sig, och många kommer nu tillbaka i arbete. Men det gäller inte alla. Även om det ser ljust ut för många är det alldeles för många som riskerar att fastna i arbetslöshet.

Samtidigt kommer det rapporter om att många arbetsgivare har svårt med kompetensförsörjningen. Man har stora rekryteringsbehov men ändå svårt att hitta folk med rätt kompetens och kunskap för jobben.

Jag vill fråga Eva Nordmark vad regeringen gör för att lösa matchningsproblemen och få fler i arbete.

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Ja, vi har två riktigt stora problem på svensk arbetsmarknad i dag. Det ena är långtidsarbetslösheten, och det andra handlar om att arbetsgivarna har behov av att rekrytera.

I dag har vi 109 000 lediga jobb på Platsbanken, så vad regeringen gör är att säkerställa att fler människor kommer i den typ av utbildning som arbetsgivarna efterfrågar. Jag tänker på arbetsmarknadsutbildningarna, som är oerhört viktiga och där vi kommer att satsa ytterligare 425 miljoner under nästa år, men också på det stora omställnings- och kompetensstöd som vi kommer att påbörja implementeringen av.

Vi kommer att få världens bästa omställningssystem så att fler kan utbildas sig och fylla på med ny kunskap och kompetens genom ett helt yrkesliv och så att arbetsgivarna kan få del av den kompetens de behöver för att kunna utveckla sina verksamheter. Det är så vi skapar tillväxt och välfärd.

Anf. 66 JOHANNA HARALDSSON (S):

Fru talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret! Det här är ju oerhört efterlängtade satsningar och en jättepositiv utveckling på arbetsmarknaden med större utbildningssatsningar och så vidare.

Men det är ju fler som är arbetslösa och riskerar att vara det under väldigt lång tid och i och med det har väldigt svårt att ta sig tillbaka till arbete. Vad gör regeringen för att fler inte ska fastna i långtidsarbetslöshet?

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! En viktig åtgärd för de långtidsarbetslösa som vi vet saknar den utbildning, erfarenhet och kompetens som arbetsgivaren efterfrågar handlar om att vi behöver tillföra möjligheter för de arbetssökande att studera.

Regeringen har sett till att Arbetsförmedlingen kan anvisa direkt till reguljär utbildning. Vi har förbättrat de ekonomiska förutsättningarna för att studera. Vi tillför mer medel för praktikplatser, för introduktionsjobb, för extratjänster – ja, för viktiga arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Främjande av friluftslivet

Anf. 68 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Nu under pandemin är det många svenskar som har hittat ut i naturen, och det är jag väldigt glad för.

Många vill fortsätta vara ute i naturen. Då är det glädjande att regeringen nu aviserar en satsning till friluftorganisationerna så att alla scouter, fågelskådare, ja, alla som är intresserade av naturen kan få uppleva mer och lära sig mer.

Naturvårdsverket har gjort en utvärdering av de av riksdagen fastställda friluftsmålen. Där har man tagit upp bland annat frågan om ökat stöd till friluftorganisationerna men också behovet av ökat skydd av närnatur för att alla människor som är intresserade av naturen enkelt ska få komma ut och uppleva den.

Vad tänker regeringen göra för att stärka friluftspolitiken ytterligare?

Anf. 69 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Ja, friluftslivet är oerhört viktigt för Sverige och för svenska folket. Jag gläds också åt att så många svenskar har fått upp ögonen för vilka värden naturen kan ge oss nu under pandemin i form av tystnad, lugn, kraft och energi. Det är något som vi verkligen måste stödja inför framtiden.

Därför är jag väldigt glad och stolt över att vi nu kan fördubbla anslagen till friluftorganisationer. Vi lägger på 50 miljoner kronor till friluftorganisationer för att de ska kunna göra sitt viktiga arbete. Min förhoppning är att det också kommer att göra att många fler nås av budskapet, att vi kan öppna dörren för många till den svenska naturen och att man kan få information och kunskap och lära sig allt det fantastiska som naturen har att ge.

Men självklart är det inte nog att bara stödja friluftslivet. Vi måste också se till att det finns värdefull natur att vara i. Där är jag stolt över de 6 miljarder vi avsatt hittills, de 3,7 miljarder som vi kommer att avsätta under nästa år för att skydda och sköta värdefull natur och inte minst specialsatsningen på att rusta upp vandringsleder runt om i hela Sverige. Det kommer att göra stor skillnad för att människor ska kunna uppleva naturen.

Anf. 70 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Precis som miljöpolitiken är friluftslivspolitiken något som berör många områden i politiken.

Två av de satsningar där det finns behov som Naturvårdsverket lyfter fram är att stärka skolans arbete med friluftsliv och att öka kunskapen om allemansrätten. Hur kan regeringen på bred front gå fram hårdare med fler satsningar för friluftslivet?

Prot. 2021/22:4
16 september

Frågestund

Anf. 71 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tackar för en väldigt bra fråga.

Pengarna som vi nu avsätter är oerhört viktiga för att kunna vara utåtriktad med information och kunskap, till exempel mot skolan. Det är viktigt att våra elever får den kunskap som krävs för att förstå vilka rättigheter vi har som svenskar. Det är ju unika rättigheter – allemansrätten, rätten att ta sig ut i skog och mark och att marken och naturen är öppen för oss. Men det är viktigt att komma ihåg att allemansrätten också innehåller skyldigheter. Vi måste också vårda naturen som vi njuter av. Den informationen kan de här pengarna göra stor skillnad för att nå ut med.

Hinder vid svensk-norska gränsen

Anf. 72 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Min fråga går till Anna Hallberg, minister med ansvar för de nordiska frågorna. Jag vill återigen lyfta fram problemen vid den svensk-norska gränsen och problemen med norska reserestriktioner och gränskontroller som slår mot människor och företag i gränsbygden.

Jag har varje vecka kontakt med enskilda människor och företagare som med växande frustration vittnar om problem med köer och orimliga krav och regler. De tycker att den svenska regeringen lagt sig platt och att den nu faktiskt måste brösta upp sig.

Vad säger ministern till alla de företagare och enskilda människor som tycker att hon och den svenska regeringen har varit alldeles för passiva och alldeles för mjukiga mot den norska? Hur länge till ska Sverige acceptera – som ministern konstaterar i ett svar till mig på en fråga för några veckor sedan – en ohållbar situation för arbetspendlare, transporter, företag och privatpersoner?

Anf. 73 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Tack återigen, Johan Hultberg, för en fråga som fortfarande tyvärr är högaktuell! Den svenska regeringen har definitivt inte lagt sig platt utan har tvärtom varit den kanske mest aktiva regeringen i Norden när det gäller att få en lösning på gränshinderfrågorna. Det är trots allt så att varje regering fattar sina beslut vad gäller gränshinder, gränsrestriktioner och gränstängningar.

Men det arbete vi har gjort från den svenska regeringens sida, inte minst jag men även andra ministrar i regeringen, har haft effekt. Vi ska komma ihåg att det var enorma köer vid Svinesundsbron, men efter att vi påtalat detta för den norska regeringen under sommaren öppnade man en fil till, man öppnade den gamla bron och så vidare. Så det har haft effekt, även för arbetspendlarna; vi lyckades nå en överenskommelse om kompensation för arbetspendlarna.

Vi gör alltså vad vi kan. Nu har vi snart en ny regering på plats i Norge, och vi kommer att fortsätta att jobba även med de nya kollegorna på andra

sidan gränsen för att få en lösning på situationen. Den är fortfarande inte löst, men den blir bättre och bättre. Vi hoppas också att vi kommer att kunna ha en kanske ännu mer konstruktiv dialog med den nya regering som nu tillträder i Norge.

Säkerhetsprövning av evakuerade afghaner

Anf. 74 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Min fråga går till försvarsminister Peter Hultqvist.

Under talibanernas snabba maktövertagande var det ett stort antal afghanska makthavare, befäl, soldater och poliser som plötsligt bytte sida och stöttade talibanerna. Det visade sig att deras lojalitet inte låg hos den förra afghanska regeringen, men kanske inte heller hos västmakternas demokratisträvanden.

Under Sveriges nästan 20-åriga militära närvaro i Afghanistan har ett stort antal lokalanställda – tolkar och andra – gjort ett mycket viktigt arbete för det svenska försvaret. Detta ska de naturligtvis ha ett stort tack för.

När nu ett antal av dessa och deras familjer har flugits till Sverige är min fråga: Hur säkerställer vi att det inte bland dessa också finns individer med andra lojaliteter, som på sikt skulle kunna innebära ett hot mot Sverige och svenska medborgare?

Anf. 75 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Tack, Sven-Olof Sällström, för frågan! Detta är naturligtvis en av de dimensioner och ett av de perspektiv som det är viktigt att ha med sig i detta sammanhang. Dessa olika personer följs upp och värderas i samband med att man bestämmer sig för hur vidarebosättning och annat ska gå till. Det har i varje sammanhang i olika länder slunkit igenom personer som kanske inte har haft de rätta motiven. Vi har bland annat här i Sverige vid något tillfälle upptäckt detta. Jag vill notera att detta upptäcktes, och det är något man får ta ansvar för framöver – att dessa personer hanteras på det sätt som är regelmässigt rätt.

Det görs granskningar, och vi följer upp denna typ av frågor.

Tillståndsprocesser och klimatomställningen

Anf. 76 LARS THOMSSON (C):

Fru talman! Vi vet alla att klimatomställningen absolut är helt akut; det finns ett kort fönster att göra något åt detta. Samtidigt ser vi den tydliga trenden att tillståndsprocesserna runt om i Sverige bromsar de nödvändiga klimatinsatserna. Jag tänker till exempel på Kaunis Iron och Cementa. Men jag tänker också på elledningar som det kan ta tio år att komma fram med, vindkraftsparker som tar åtta till tio år, havsvindkraftsparker som det krävs fem parallella processer för att få tillstånd för och metaller som vi behöver bryta för batteritillverkning.

De insatser jag har sett från regeringen så här långt är helt otillräckliga. Vi kommer nu i en situation där tillståndsprövningen faktiskt bromsar den snabba klimatomställningen. Min fråga till minister Bolund är: Kommer regeringen att förändra tillståndsprocesserna och miljöbalken så att vi hinner med klimatomställningen i tid?

Anf. 77 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Lars Thomsson, för en otroligt viktig fråga! Självklart ska vi göra allt vi kan för att uppmuntra de initiativ som nu växer fram i Sverige när det gäller att ställa om i en hållbar riktning. Det görs också väldigt mycket med regeringens stöd, i form av både Industriklivet och gröna kreditgarantier, för att möjliggöra dessa investeringar. Vi gör också stora insatser för att ge så snabba besked som möjligt och för att tillståndprocesserna ska vara korta.

Vi har ett antal olika förslag som vi nu arbetar på. Ett har redan passerat riksdagen, en proposition om hur vi kan göra elnätsutbyggnaden snabbare. Där siktar vi på att halvera tiderna det tar att bygga elnät eftersom elektrifieringen är en så viktig del av hållbarhetsarbetet. Vi arbetar också med havsplaner för att det ska gå snabbare att till exempel genomföra investeringar i vindkraft till havs.

På område för område arbetar vi alltså med att snabba på tillståndprocesserna. Men jag vill vara tydlig med att detta inte ska ske på ett sätt som sänker miljöambitionerna i Sverige. Vi ska inte nedmontera svensk miljövärd, utan vi ska snabba på processerna.

Dansk utredning av spioneri

Anf. 78 HANNA GUNNARSSON (V):

Fru talman! Min fråga går till försvarsministern. I november förra året nåddes vi av rapporter och uppgifter om amerikanskt spioneri mot Sverige via Danmark, bland annat. Ärendet kom sedan att växa och även handla om spioneri mot enskilda svenska politiker. Vi har vid flera tillfällen diskuterat detta med försvarsministern i utskottet, och han har sagt att det är viktigt att lägga korten på bordet. Detta är såklart en otroligt angelägen och väldigt allvarlig fråga att utreda så att det inte händer igen.

Vänsterpartiets danska systerparti, rödgröna Enhedslisten, har nyligen skickat ett brev till bland annat Sverige och bett om hjälp att trycka på den danska utredningen så att den inkluderar spioneriet mot Sverige. Vilka åtgärder har försvarsministern vidtagit med anledning av detta brev?

Anf. 79 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! De åtgärder jag vidtar innebär att samtliga partier kommer att få information enligt de särskilda regelverk som gäller för detta. Jag har också begärt att få komma och informera försvarsutskottet nästa torsdag.

Vi arbetar intensivt med denna fråga. Jag har tidigare delgivit information på de ställen där detta ska göras, och jag avser att göra det vid ytterligare tillfällen.

Sedan arbetar vi i förhållande till den danska regeringen.

Långtidsarbetslösheten och integrationen

Anf. 80 ROGER HADDAD (L):

Fru talman! Häromdagen presenterade Arbetsförmedlingen sin nya prognos, som visar att långtidsarbetslösheten håller på att bita sig fast och att det inte finns några som helst tecken på att den kommer att sjunka. Snarare närmar vi oss 200 000 personer i långtidsarbetslöshet, varav över

hälften har varit arbetslösa i över två år. Över hälften av dessa är födda utanför Europa. Detta är ett gigantiskt misslyckande för den förda politiken. Vi såg redan före pandemin att arbetslösheten började öka även i dessa grupper.

Häromdagen presenterade regeringen klassiska socialdemokratiska reformer, som vi menar är ineffektiva och dyra och inte har lett till bättre integration på arbetsmarknaden. I dag går generaldirektören på Arbetsförmedlingen ut och säger att Arbetsförmedlingen inte kan klara av hela integrationspolitiken.

Min fråga till regeringen är: Hur ser ministern på denna kritik?

Anf. 81 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Roger Haddad! Det är riktigt att för att lyckas med integrationen behövs det såväl en aktiv arbetsmarknadspolitik som en rad andra insatser från politiken som sådan. När det gäller arbetsmarknadspolitiken tar vi nu krafttag genom att satsa på att Arbetsförmedlingen ska finnas lokalt närvarande i hela vårt avlånga land och se till att nya möjligheter kommer på plats via etableringsjobb och förmedlingsinsatser och genom det intensivår som vi kickade igång i april.

Den här regeringen kommer att göra allt som står i vår makt för att trycka ned långtidsarbetslösheten. Alla som kan arbeta ska arbeta.

Ersättning till privata skogsägare

Anf. 82 ISAK FROM (S):

Fru talman! Vi svenskar älskar verkligen vår skog. Den ger oss så mycket: kapital, resurser, upplevelser, råvara, träfibrer. Skogen i Sverige är nästan att jämföra med religion. Men konfliktnivån när det gäller skogen är också ganska hög. Den svenska staten har varit bidragande till den höga konfliktnivån, mycket beroende på att privata skogsägare har tvingats stämma den svenska staten för rätt till ersättning. Utlovade ersättningar har inte betalats ut, och privata skogsägare känner sig lurade på utlovad ersättning. Länsstyrelser och Skogsstyrelsen har också meddelat flera privata skogsägare och markägare att de får vänta på ersättning.

Jag frågar nu vice statsminister och miljöminister Bolund om det i budgeten kan finnas resurser avsätta så att vi kan säga att staten står vid sitt ord om frivillighet och om att ersättning till privata markägare ska utgå.

Anf. 83 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Isak From, för en otroligt viktig fråga! Jag måste säga att jag välkomnar Socialdemokraternas nya engagemang för att avsätta resurser i budgeten för att värna skogen och också ersätta markägare. Vi i Miljöpartiet har kanske varit lite ensamma i den kampen förut, men nu kan vi kämpa tillsammans.

Det är otroligt viktigt att vi nu avsätter 3,7 miljarder kronor i budgeten för nästa år för att kunna skydda och sköta värdefull natur. De pengarna kommer att göra enormt stor nytta, oavsett om det sker i form av avtal, där man betalar skogsägare som fortsätter att äga sin skog och bruka den med stor miljönytta, eller genom att man gör en affär.

Det är också viktigt att påminna om att dessa pengar kan göra att markägarna inte behöver vänta på sin ersättning utan får ersättning så fort som det över huvud taget är möjligt. Vi kan också fortsätta med den viktiga traditionen att det i så gott som alla fall är en frivillig överenskommelse mellan markägare och stat, antingen det sker i form av avtal eller i form av köp. Det ska vi fortsätta med. Det ska bygga på dialog och samverkan, precis som lagstiftningen säger.

Etableringsjobben

Anf. 84 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Fru talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark. Vi har ju tidigare talat om arbetslösheten, och det är också en väldigt viktig fråga.

Min fråga handlar om de så kallade etableringsjobben. Planen var att de skulle sjasättas i januari 2019. Sedan försenades det. Sedan sa man att det skulle ske i juli 2020, och nu talar man om första halvåret 2022.

Det har varit många diskussioner om vilka företag som skulle ingå i reformen. Ett tag hette det att alla företag skulle ingå, förstås, eftersom alla jobb är viktiga och alla jobb behövs. Men nu blir förslaget tyvärr att endast företag som omfattas av kollektivavtal kommer att ingå. Det är en begränsning. Ett viktigt förslag var också att bemanningsföretag skulle ingå, men nu får de inte vara med.

Alla borde faktiskt ingå, tycker jag. Detta är en viktig funktion både för etablering och för integrationsprocessen. Det är också ett speciellt läge nu under pandemin. Till exempel har restauranger, turistnäring och hotell faktiskt en väldigt arbetskraftsbrist, men det är för dyrt att utbilda personer helt utan förkunskaper.

Nu kommer jag till min fråga till arbetsmarknadsministern: Varför låter man inte alla företag omfattas av den här reformen?

Anf. 85 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Marie-Louise Hänel Sandström, för engagemanget i frågan om etableringsjobben! Det är ju en helt ny modell som vi ska sjasätta, och i och med regeringskrisen så blev reformen faktiskt ytterligare försenad. Så är det.

Varför? Ja, det är naturligt att fokusera på företag som omfattas av kollektivavtal eftersom det var just i det sammanhanget som förslaget utformades av parterna på svensk arbetsmarknad. Tanken är ju att villkoren för de anställda också ska regleras via branschvisa kollektivavtal. Det vi nu gör från regeringens sida är att vi går vidare med den överenskommelse som ingicks med parterna 2018.

Jag tror väldigt mycket på etableringsjobben. Jag ser det som en stor möjlighet för arbetsgivare att hitta rätt kompetens och för nyanlända och utrikes födda att få in en varaktig fot på svensk arbetsmarknad.

Kontroll av evakuerade afghaner

Anf. 86 ROGER RICHTHOFF (SD):

Fru talman! Under den tumultartade evakueringen från Kabul som vi har sett på tv och kunnat följa i tidningar inträffade ett tydligt fiasko. Det visade sig nämligen att individer kunde tränga sig ombord på planen utan att kontrolleras. Man har inte heller kunnat kontrollera väskor och rygg-säckar. Man har gjort vissa kontroller, men man har inte kunnat kontrollera samtliga.

Detta innebär en oerhört stor säkerhetsrisk. Till exempel hade man kunnat ta ombord en bomb på planet.

Konsekvensanalyser är väldigt viktiga. Ta med det ordet! Nu vänder jag mig kanske främst till regeringsföreträdare för ett visst parti.

Det var först på Arlanda som man upptäckte detta, och då hade man redan hunnit landa på flera ställen. Varför upptäckte man det först där? Fanns det skyddsvakter nere i Kabul? Fanns det soldater? Hur är det med Frontex inblandning?

Anf. 87 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Det var ju kaotiska förhållanden som rådde i Kabul. Det var svårt att ta sig in på flygplatsen, och Försvarsmaktens personal, UD:s personal och säkerhetsfirman Vesper gjorde vad de kunde i alla lägen. Vi hade också beväpnad flygsäkerhetsstyrka runt de flygplan som vi förde dit från svensk sida. Vi samarbetade med en lång rad länder för att kunna genomföra detta.

Alla de säkerhetsarrangemang som var nödvändiga vidtogs. Men i en kaotisk situation kan man inte garantera varje detalj.

Jag vill understryka att den personal som gjorde det här jobbet gjorde en oerhört fin insats. De försökte garantera säkerheten.

Vi får återkomma med formerna för utvärdering av insatsen och evakueringen, och då får dessa perspektiv också belysas.

Världsutställningen i Dubai och svenskt klimatarbete

Anf. 88 JAMAL EL-HAJ (S):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Anna Hallberg. Den 1 oktober 2021 slås portarna upp till världsutställningen Expo 2020 i Dubai, som kallas World Expo. Det är 190 länder som deltar i utställningen, bland annat Sverige.

Utställningen har tre områden: möjligheter, mobilitet och hållbarhet. Sveriges paviljong är i området hållbarhet.

Världsutställningen i Dubai kommer att bli en mötesplats för världens ledande industrinationer och en möjlighet för Sverige att dela med sig av sin kultur, sina värderingar och sina innovationer.

Min fråga till statsrådet är: På vilket sätt kommer regeringen att använda utställningen till att lyfta fram den klimatomställning som svensk industri arbetar med?

Anf. 89 Statsrådet ANNA HALLBERG (S):

Fru talman! Tack, Jamal El-Haj, för en jätteviktig fråga! Den är just nu högaktuell.

Detta är ett fönster och en fantastisk möjlighet att visa upp de klimatvänliga lösningar som vi är unika med att skapa i Sverige. Jag talar om den gröna kedja som vi är på väg att skapa. Det handlar om en hållbar gruvnäring. Vi har snart ett kolfritt stål. Vi har gröna batterier. Vi har grön industriproduktion och grön energi. Detta kan vi visa upp.

Vi ska locka investeringar till Sverige. Vi kan också visa upp våra företag. Det handlar inte bara om klimatvänliga lösningar utan också om social hållbarhet. Vi har med våra fackföreningar. Vi visar på arbetstagares rättigheter på plats i en ganska komplicerad region, Gulfregionen.

Vi möter också 190 länder på plats i utställningen. Det kommer att vara hög aktivitet från regeringens och Regeringskansliets sida men också från näringslivet. Detta gör vi i partnerskap fifty-fifty när det gäller finansieringen.

Detta kommer att bli en fantastisk möjlighet att tillsammans med svenskt näringsliv visa upp oss och våra unika hållbara lösningar.

Höghastighetsbanornas klimatpåverkan

Anf. 90 ÅSA COENRAADS (M):

Fru talman! Det råder effektbrist i södra Sverige, och tidningarna rapporterar nu dagligen om skyhöga elräkningar för vanliga konsumenter. Det är inte första gången som Karlshamnsverket drar igång sin oljeeldning, vilket gör oss i Sverige beroende av smutsig el stället för ren el från de svenska kärnkraftverken.

Det råder också oklarhet om huruvida cementtillverkningen kommer att få fortsätta i Sverige på sikt eller inte. Sammantaget gör detta att stora, viktiga och nödvändiga infrastrukturprojekt i Sverige riskerar att inte kunna byggas i närtid.

Jag skulle vilja fråga miljö- och klimatminister Bolund om han eller regeringen avser att göra någon form av klimatberäkning när det gäller hur stort det svenska klimatavtrycket blir om man bygger regeringens planerade höghastighetsjärnvägar med smutsig el och importerad cement.

Anf. 91 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Åsa Coenraads blandar och ger i olika frågor.

Det är viktigt att komma ihåg att elpriset varierar. Det har det gjort också historiskt. Generellt har vi väldigt låga elpriser i Sverige. Just nu är de höga på grund av att det är låg nivå i vattenkraftsdammarna. Det finns också andra faktorer.

Men det är också viktigt att komma ihåg att det kraftverk som Åsa Coenraads hänvisar till har körts under *en* dag. Under resten av året har vi ett stort överskott av el som vi också exporterar till kontinenten. Där har det gjorts beräkningar som visar att det är ungefär 12 miljoner ton koldioxid som kapas genom att vi har byggt ut förnybar energi så att vi kan exportera den. Just nu är det 25 terawattimmar som vi exporterar, men i framtiden kommer det att bli ännu högre nivåer av export.

Prot. 2021/22:4

16 september

Frågestund

När det gäller cementtillverkningen vet vi att problemen beror på att Cementa har misslyckat med sin ansökan. Detta försöker regeringen nu att lösa.

Vi arbetar också med att tillföra ännu mer el, inte minst från havsbaserad vindkraft. Vi vet att det kommer att göra väldigt stor miljönytta för Sverige. Vi koncentrerar oss nu på att få den produktionen på plats.

Planen för svensk cementförsörjning

Anf. 92 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Jag tänkte fortsätta på cementspåret. Sverige befinner sig i dag i en cementkris. Även om riksdagen nu löser detta genom ett tillfälligt tillstånd för Cementa kommer vi att drabbas. Bygginvesteringar riskerar att minska med 60 miljarder, och det handlar om 135 000 jobb som hotas.

Det bör påpekas att det som drabbat Cementa inte är det första slaget mot svensk kalkbrytning och cementproduktion. Regeringen har sedan tidigare haft direkt påverkan genom sitt beslutsfattande när det kommer till avslag på ansökan om kalkbrytning. Det har drabbat såväl kalkbrotten i Jokkmokk som Nordkalk på Gotland.

Min fråga är helt enkelt: Vad har regeringen haft för plan rörande svensk cementförsörjning, och har den planen förändrats på något sätt?

Anf. 93 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! När det gäller Cementas tillstånd är det en situation som inte har uppstått genom regeringens agerande – det är viktigt att hålla i minnet. Det har varit en prövning på samma sätt som alltid görs av industriinvesteringar, och Cementa klarade inte av att leverera det underlag som domstolen krävde. Då hamnade vi i en exceptionell situation, som regeringen nu ägnar både tid och kraft åt att lösa och hantera.

Vi vill ju göra en omställning till hållbarhet, till att minska vår klimatpåverkan, men också, såklart, till att se till att alla industrier faktiskt uppfyller de lagkrav som miljöbalken ställer. Man måste också se till att det finns rent vatten och ren luft och att man driver sin verksamhet på ett hållbart sätt.

När det gäller Nordkalk är det lätt för Martin Kinnunen och alla andra att se att det är ett producerande bolag. De producerar fortfarande kalk i sin verksamhet. Man ska faktiskt också visa hur verkligheten ser ut. Det är inte så att regeringen har förhindrat någon sådan verksamhet. Däremot hjälper vi, genom till exempel Fossilfritt Sveriges färdplaner, cementindustrin att ställa om till att bli en hållbar industri.

En svensk veteranstrategi

Anf. 94 PAULA HOLMQVIST (S):

Fru talman! Min fråga riktar sig till Försvarsminister Peter Hultqvist.

Cirka 70 000 svenska kvinnor och män har i fredsbevarande syften tjänstgjort i militära insatser i ett sextiotial länder sedan 1950-talet. Till dessa modiga svenskar kan kopplas över en halv miljon nära anhöriga. Det är anhöriga som också de gjort stora uppoffringar för att främja fred, frihet

och demokrati runt om i världen. Det är personer som offrat mycket av sitt privata liv för att vi alla ska få leva i en bättre värld.

Vi är alla, som enskilda personer och som nation, skyldiga dessa personer stort tack. Våra veteraner ska alltid veta att de har Sveriges samlade stöd. Jag vet också att regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att stärka stödet för våra veteraner.

Nyligen beslutade regeringen att man skulle gå vidare med arbetet för en samlad veteranpolitik genom utformandet av en nationell veteranstrategi. Min fråga till försvarsministern blir därför: Hur fortlöper arbetet med veteranstrategin, och när tror försvarsministern att vi kan ha en samlad veteranstrategi på plats?

Anf. 95 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan. Strategin syftar till hur vi på ett bättre sätt ska ta till vara veteraners kompetens i samhället. Det handlar också om hur man följer upp veteraner, hälso- och sjukvård, psykisk hälsa, synen på anhörig- och medlemsorganisationer, erfarenheter av dagens veteranenhet med veterancentrum och veteransamordnare och villkoren för veteraner och forskning. Det är den typen av frågor det kommer att handla om.

Veteranpolitiken är viktig, och den är självklart mer och mer aktuell genom de internationella insatser vi har. Arbetet med den nationella veteranstrategin förbereds nu i Regeringskansliet. Vi kommer också att involvera Veteranförbundet och landets veteranföreningar i det arbetet. Vi ska skyndsamt försöka komma igång med detta jobb. Däremot har vi ännu inte satt något slutdatum för den här utredningen.

Plastpåseskattens effekter

Anf. 96 MAGDALENA SCHRÖDER (M):

Fru talman! Jag har en fråga till miljö- och klimatministern om plastpåseskattens effekter.

Skatten har slagit hårt mot hållbara matkassar som är tillverkade av återvunnen eller nedbrytbar plast, och försäljningen av avfallspåsar som är tillverkade utomlands har ökat. Det har även i medier rapporterats om att andelen lösa sopor i sopkärl har ökat eftersom färre använder plastpåsar och sorterar sitt avfall och fler slänger soporna rakt ned i kärlen. Det har lett till att en ökad mängd sopor fångas av vinden när kärlen töms. Det finns alltså en klar risk för mer plast i naturen efter skattens införande.

Med anledning av detta önskar jag fråga miljö- och klimatministern om han är nöjd med skattens effekter och om regeringen avser att fortsätta med plastpåseskatten, vars effekt riskerar att vara att det blir mer plast i naturen.

Anf. 97 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Magdalena Schröder, för en väldigt viktig fråga och för engagemanget mot nedskräpning! Det är ett engagemang som jag många gånger har saknat i denna kammare. Jag hoppas verkligen att vi kan arbeta tillsammans mot detta miljöproblem.

Däremot är det ett väldigt stort problem. Vi vet att plastföroreningar i våra hav ökar för varje år och att om vi inte ändrar den riktningen kommer det om mindre än 30 år att vara mer plast än fisk i haven. Det måste mötas

med många olika insatser. Därför har ett hundratal länder runt om i världen antingen haft förbud mot plastpåsar eller haft olika former av ekonomiska styrmedel, som plastpåseskatten.

Det är också någonting som EU kräver av oss. Vi har ett krav på EU-nivå att vi måste minska användningen av plastpåsar. Det gäller för alla EU-länder. Man har valt olika vägar. Plastpåseskatten har också lett till att vi har minskat användningen av plastpåsar. Det är ett steg i rätt riktning, som jag ser det. Men det är långt ifrån det enda som behövs. Vi behöver göra betydligt mer för att minska plastnedskräpningen, för den är ett stort miljöproblem.

Arbetsförhållandena i äldreomsorgen

Anf. 98 MAGNUS PERSSON (SD):

Fru talman! Det är i dag brist på undersköterskor inom äldreomsorgen samtidigt som allt fler äldre behöver vård. Att göra yrket attraktivt är viktigt, men då måste man kunna erbjuda en bra arbetsmiljö. Då är införandet av så kallade delade turer helt fel väg att gå.

Fru talman! I dag är delade turer vanligast i socialdemokratiskt styrda kommuner, där man ofta har stora underskott i driftsbudgeten av helt andra orsaker. Då väljer man i vanlig ordning att minska på personal inom bland annat vården och omsorgen. Statsbidrag som skulle kunna användas till äldreomsorgen används i stället för att täppa till underskott, ofta kopplat till bland annat en extrem invandringspolitik.

Fru talman! I november 2019 tillsatte regeringen en nationell samordnare som fick uppdraget att främja en god arbetsmiljö inom kommunalt finansierad vård och omsorg. Man kan tydligt konstatera att man misslyckats med sitt uppdrag då kommuner nu inför delade turer i stället för att avveckla dem.

Min fråga går till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark: Är ministern nöjd med regeringens arbete mot dåliga arbetsförhållanden inom äldreomsorgen i våra kommuner?

Anf. 99 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Magnus Persson, för en mycket viktig fråga kring hur vi kan förstärka och förbättra arbetsvillkoren för alla dem som jobbar inom äldreomsorgen och faktiskt inom välfärden! Det är en väldigt viktig utgångspunkt för regeringen.

Det regeringen har gjort under de senaste åren är att vi har tillfört väldigt mycket resurser till välfärden och sett till att äldreomsorgen och dess personal får bättre förutsättningar. Vi har genomfört tillsynsinsatser via till exempel Arbetsmiljöverket och påtalat de brister som finns.

Detta är en viktig del av den strategi som jag presenterade tidigare under året. Fackets viktiga roll här kan inte nog understrykas. Det handlar om att vi säkerställer starka fackliga organisationer som tillsammans med arbetsgivarna kan förbättra villkoren. Det är en viktig del av den svenska modellen.

Anf. 100 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Den svenska arbetslösheten har ökat oroväckande de senaste åren, och Sverige är ett av de länder som lyckats allra sämst under pandemin. I dag har bara tre EU-länder högre arbetslöshet än Sverige. Vi har nu också högre arbetslöshet än genomsnittet i EU. Det är något som aldrig tidigare har hänt, sedan vi gick med i EU 1995. Vi har nu också rekordhög långtidsarbetslöshet.

Under den moderatledda alliansregeringen hade Sverige högst sysselsättningsgrad i hela EU, och detta gällde även under finanskrisen. Denna topplacering har vi behållit fram till nu. Nu halkar Sverige ned även i denna statistik. Under perioden 2014–2020 hade Sverige den näst sämsta utvecklingen när det gäller sysselsättning av alla länder i EU. Och i de senaste siffrorna från Eurostat är Sverige inte längre bäst i EU när det gäller sysselsättning heller.

Vad tror arbetsmarknadsministern är förklaringen till att allt har gått åt fel håll på svensk arbetsmarknad sedan 2014, alltså under dagens regering?

Anf. 101 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Sverige ligger i topp bland EU-länderna när det gäller sysselsättning. Skulle Sverige ligga på det snitt som finns i EU skulle 450 000 färre människor ha gått till sitt arbete denna torsdag.

Det innebär inte att regeringen är nöjd, och det är därför som vi också vidtar väldigt kraftfulla åtgärder i budgeten och både satsar på den aktiva arbetsmarknadspolitik som vi vet fungerar och tillför nya verktyg i Arbetsförmedlingens och den aktiva arbetsmarknadspolitikens verktygslåda.

Jag vill avsluta med att säga att vi inte skapar fler jobb genom att skära ned på arbetsmarknadspolitik eller på de stöd som arbetssökande får. Det är också viktigt att ha en stark, väl fungerande arbetslöshetsförsäkring. Där skulle verkligen Moderaterna behöva komma upp på banan.

Miljömålen och EU:s återhämtningsfond

Anf. 102 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Regeringens klimatpolitik är ambitiös, diplomatiskt sagt, och statsrådet Stenevi aviserade nyligen att hon vill förbjuda alltifrån bensinbilar och flygplan till den betong som är helt nödvändig för att bygga till exempel vindkraftverk.

Samtidigt som regeringen vill påtvinga oss hutlösa energipriser och avfolka Sveriges landsbygd har man dock nyligen fattat ett beslut om att använda svenska skattepengar till att bygga nya motorvägar och uppgraderade flygplatser i Grekland via EU:s så kallade återhämtningsfond. Det här är ett beslut som inte riktigt rimmar med klimatpolitiken i övrigt. Andelen elbilar i Grekland är för övrigt endast 1 procent.

Jag vill därför fråga Per Bolund hur det kan komma sig att klimatmålen kräver att vi slutar att köra bil och flyga här men tillåter att vi finansierar mer bilkörning och mer flygande i andra länder.

Frågestund

Anf. 103 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Ludvig Aspling gör inte en korrekt redovisning av vare sig regeringens eller Miljöpartiets politik. Det var väldigt mycket förvanskande. Det är ju rent nonsens att vi skulle ha föreslagit att vi ska förbjuda betong. Det är någonting som är helt taget ur luften.

Däremot vill vi att man ska kunna fortsätta att köra bil i hela Sverige, i tätort och också på landsbygden, men att man ska kunna göra det med förnybara svenskproducerade bränslen i stället för importerad olja från till exempel Ryssland eller för den delen med el. Sverige ligger bäst till i EU när det gäller att introducera elbilar, och var fjärde bil som säljs nu är en elbil.

Ludvig Aspling kanske också har missat att det pågår en skärpning av miljöpolitiken även i EU. Man har nu antagit nya ambitiösa miljö- och klimatomål. Sverigedemokraterna röstade föga förvånande nej till det, det vill säga man vill ha lägre ambitioner. Man vill inte göra så mycket. Man bryr sig helt enkelt inte om vare sig miljö- eller klimatproblem. Det är någonting som jag beklagar.

Sverige har däremot varit pådrivande för att omställning ska ske i hela EU.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 9 (forts. från § 7) Svar på interpellation 2020/21:884 om konvertering av utländska betyg

Anf. 104 KRISTINA AXÉN OLIN (M):

Fru talman! Som jag sa precis före pausen finns det 660 000 svenskar som arbetar utomlands i världen. Vi vill att de ska tala väl om Sverige, om svenska regler och om svenska system. De är goda ambassadörer för allt det vi behöver genom att sprida bilden av Sverige som ett gott land att leva i.

Därför blir det så absurt, fru talman, med betygssystemet och konverteringen av utländska betyg när vi förhoppningsvis får familjerna att flytta hem till Sverige, vilket vi verkligen vill. UHR, som gör den här konverteringen eller omvandlingen av utlandssvenska ungdomars betyg, säger att det är regeringen som har gett UHR i uppdrag att bedöma betyg från utlandet så att dessa blir likvärdiga och rättvist bedömda. Målet ska vara att alla som söker en utbildning i Sverige ska ha samma chans att antas, oavsett från vilket land man har sina betyg.

Fru talman! Problemet är dock att av alla svenska ungdomar som har gått motsvarigheten till gymnasium i USA var det 12 procent som hade A, alltså högsta betyg, i alla ämnen. I svenskt gymnasium däremot, bland våra svenska ungdomar, är det 0,3 procent som har högsta betyg i alla ämnen.

Med anledning av regeringens uppdrag säger då UHR att utan en justerad värdering av utländska betyg skulle elever som har gått i den svenska gymnasieskolan kunna få svårt att konkurrera om platserna på populära högskoleutbildningar. Men, fru talman, vi har 400 000 högskoleplatser, och jag tror att det är ungefär 1 000 elever som har studerat utomlands och sedan söker till svensk högskola.

Skulle det verkligen vara ett problem att ett stort A i alla ämnen i USA faktiskt motsvarar ett stort A även i Sverige? Är det verkligen rimligt att göra som vi gör i Sverige och räkna ned deras betyg med 1 procent bara för att det i annat fall skulle vara procentuellt sett fler som kom in på amerikanska betyg än på svenska?

Det här är ett helt orimligt sätt att tänka. Ett stort A i alla ämnen i USA måste vara ett stort A i alla ämnen även i Sverige.

Därför skulle jag vilja höra vad statsrådet Matilda Ernkrans anser. Själv tänker jag att de svenskar som väljer att flytta med familjen för att arbeta i USA kanske faktiskt inte motsvarar genomsnittet i en svensk skola. Det kanske inte är så onaturligt att många från de familjerna har högsta betyg i USA och att det därför är riktigt att räkna ned. Det kan faktiskt vara så att det många gånger är högskoleutbildade föräldrar som väljer att bo i USA. Säkerligen är familjerna många gånger ambitiösa och strävar efter det bästa i skolan.

Jag undrar hur statsrådet ser på de här frågorna, för jag tycker själv att det är djupt olyckligt. Vi har nu utlandssvenskar som kan tala illa om Sverige och som inte vill flytta tillbaka utan väljer att bo kvar i de länder de bor i, just för att de riskerar att bli ojämnt behandlade om de flyttar tillbaka till Sverige.

Anf. 105 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Människor ska tala väl om Sverige. Människor rör sig över världen och mellan länder av olika skäl. Det är bra. Man ska kunna leva, bo och studera på olika platser i världen för att bygga sig starkare för framtiden. Det gäller inte minst unga människor.

Men just av den här anledningen, att vi vill att människor ska tala väl om Sverige och att man ska behandlas med likvärdighet, tycker jag faktiskt inte att det är Moderaterna som ska bestämma om ett stort A i USA motsvarar ett stort A i det svenska betygssystemet. Jag tycker att vi har en god ordning, där vi har en expertmyndighet i form av UHR som är bäst lämpad att göra bedömningen när det gäller meritvärderingen av utländska betyg.

Det innefattar att bestämma hur betyg från en utländsk utbildning ska värderas i förhållande till betyg från gymnasieskolan i Sverige. För likvärdighetens skull är det bra med en expertmyndighet som gör detta. Jag tycker att det är bättre än att Moderaterna ska bedöma om ett stort A i USA motsvarar ett stort A i Sverige.

Vid årets granskning har UHR kommit fram till att betygsfördelningen bland dem som har sökt till högskolan med gymnasiebetyg från USA var mycket olik betygsfördelningen bland de sökande med svensk gymnasieexamen och har därför gjort justeringar. Högskolan är också en del av det svenska utbildningssystemet och bygger vidare på den svenska gymnasieskolan. Det är viktigt att elever därför inte får en sämre chans än elever från andra länder att bli antagna till en högskoleutbildning.

Sedan ska vi också komma ihåg att meritvärderingen av betyg i Sverige faktiskt kan ändras, inte bara för personer med utländska betyg. Det hände till exempel vid införandet av meritpoäng som tillämpades för första gången vid antagningen till högskolan hösten 2010. Då innebar meritvärderingen för personer som har gått i gymnasieskolan innan meritpoäng infördes att de fick konkurrera med personer som har haft möjlighet att maximera sina meritpoäng.

Urval är alltså inte en statisk process. När fler personer än det antal platser som finns söker till en högskoleutbildning gör vi ett urval, och det är då meritvärdet spelar roll. Och urvalet och dessa personers chanser påverkas av andra sökande till samma utbildning, hur många de är och deras meritvärden.

UHR har därför gjort en omräkningstabell. UHR är vår expertmyndighet när det gäller detta. Och jag ser för tillfället inte något behov av att vidta åtgärder, även om det var 1 174 personer från USA som sökte till högskolan våren 2020 och 12 procent av dem var personer som hade maxbetyg.

Anf. 106 KRISTINA AXÉN OLIN (M):

Fru talman! Det är Universitets- och högskolerådet, UHR, som svarar att det är regeringen som har gett dem i uppdrag att bedöma betyg från utlandet så att de blir likvärdiga och rättvist bedömda och att alla som söker en utbildning i Sverige ska ha samma chans att antas oavsett i vilket land de har fått sina betyg. Men sedan gör de även tolkningen att eftersom det är 12 procent i USA som har högsta betyg, jämfört med 0,3 procent i Sverige, räknas deras betyg automatiskt ned en hel poäng. Kommer man med ett A i alla ämnen från USA räknas det som 19 poäng i Sverige jämfört med om man har högsta betyg i Sverige då det är 20 poäng.

Nej, fru talman, det är inte Moderaterna som ska sätta betyg på elever eller göra omvandlingstabellerna. Men det är inte heller Socialdemokraterna som ska göra det, vilka UHR nu skyller på.

Jag tror att detta är helt orimligt för de flesta människor. En spade ska vara en spade. Ett A i USA ska vara ett A i Sverige. Jag tycker inte att det är konstigare än så. Jag tycker att detta är obegripligt.

Statsrådet står här själv och pratar om att det ska vara lika villkor och att det ska vara jämlikt. Det är precis det som det inte är nu, utan vi gör en egen nedräkning bara för att det annars skulle vara fler som kom in på utbildningar med betyg från USA för att det är en större andel som har högsta betyg där.

Som svensk skäms jag. Jag vill att vi ska få hem våra svenska studenter som har bott utomlands och blivit berikade och fått kontakter över hela världen. Jag vill att de ska vara stolta över Sverige och att de ska komma tillbaka och gå på högskola här i stället för att de nu väljer att inte flytta tillbaka till Sverige för att vi har ett helt obegripligt system att misskreditera dem som har valt att gå i en skola i ett annat land. Det är skämmigt. (Applåder)

Anf. 107 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Jag tycker att det ska vara likvärdiga villkor. Våra elever som har gått i den svenska gymnasieskolan ska inte ha en konkurrensnackdel jämfört med andra som har läst sin utbildning i ett annat land – i detta fall USA – som Moderaterna är väldigt engagerade i. Jag tycker att det ska vara likvärdiga villkor. Elevernas meritvärde ska bedömas likvärdigt, oavsett om de har läst i USA eller i Sverige. Och det är UHR som är expertmyndighet och har uppdraget att göra denna meritvärdering utifrån den antagningsstatistik som kommer. Det tycker jag är rimligt. Jag tycker att myndigheten ska göra denna bedömning. Det är inte Moderaterna som ska

bestämma om ett A i USA motsvarar ett A i det svenska betygssystemet. Det tycker jag skulle vara orättvist.

Det ska vara likvärdiga villkor, så att man kan konkurrera på lika villkor vid urvalet till högskolan. Inte minst gäller det våra ungdomar som har gått i den svenska gymnasieskolan, som vår högskoleutbildning är en fortsättning på.

Det är absolut självklart att det ligger inom UHR:s uppdrag att löpande utvärdera och också konsekvensanalysera dessa antagningsregler. UHR är bäst lämpade att göra detta. Jag har större förtroende för expertmyndigheten UHR och deras självständiga granskning av detta än om Moderaterna skulle vara ansvariga för att bedöma vilka betyg som var tillräckligt bra.

I detta läge avser jag inte att föreslå några ändringar i myndighetens föreskriftsrätt på området eftersom vi ska ha en likvärdig bedömning av meritvärdet i vårt betygssystem, oavsett om man har läst sin utbildning i Sverige eller i USA.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2021/22:4
16 september

Svar på
interpellationer

§ 10 Svar på interpellation 2020/21:883 om tystnadskultur i Sveriges kommuner

Anf. 108 Statsrådet LENA MICKO (S):

Fru talman! Hans Rothenberg har frågat mig vad jag avser att göra för att bistå Sveriges kommuner med att förhindra uppkomsten av tystnadskultur inom deras verksamheter.

Låt mig inledningsvis vara tydlig: Att medarbetare i kommunerna tystas och hotas i sin yrkesutövning är helt oacceptabelt, likaså att det finns anställda som inte vågar berätta om påtryckningarna för sin arbetsgivare av rädsla för att hoten ska realiseras.

Det här är en fråga som behöver belysas och diskuteras i det offentliga. Vi behöver i våra olika roller uppmärksamma den destruktiva kraft som tystnadskulturer och otillåten påverkan utgör. En tystnadskultur gynnar endast dem som vill skada vårt samhälle. Om vi tillsammans uppmärksammar och arbetar för att komma till rätta med problemen kan vi göra det svårare för de kriminella krafterna.

För det handlar i stor utsträckning om hot från kriminella som försöker hindra bland andra livsmedelshandläggare och alkoholinspektörer från att utföra kontroller. Det kan också handla om påtryckningar mot enskilda handläggare inom till exempel socialtjänsten i syfte att påverka deras beslut. Det framgår tydligt i den studie om tystnadskultur i Göteborgs stad, som Hans Rothenberg hänvisar till.

Regeringen bedriver ett prioriterat arbete för att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället, och har bland annat presenterat 34-punktsprogrammet mot gängkriminalitet, där åtgärder för att bryta tystnadskulturen är en viktig del. Vidare krävs åtgärder som inte bara riktas mot brotten, utan också mot brottens orsaker. Regeringen har därför tagit fram ett nationellt brottsförebyggande program – *Tillsammans mot brott* – som syftar till att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete i hela samhället.

Brottsförebyggande rådet, Brå, har fått flera uppdrag av regeringen. Brå har studerat tystnadskulturer gentemot rättsväsendet (Brå 2019:10). Brå stöder även brottsförebyggande aktörer på nationell, regional och lokal nivå samt utvecklar och sprider en grundläggande utbildning om brottsförebyggande arbete som ska bidra till att höja kunskapsnivån och underlätta samordningen hos brottsförebyggande aktörer. Hot och våld, eller risken för att bli utsatt för hot och våld på arbetsplatsen, är inte bara förekommande inom kommuner. Det förekommer tyvärr även inom andra delar av samhället, vilket gör det till ett allvarligt arbetsmiljöproblem. Här har arbetsgivarna ett stort ansvar för utformningen av arbetsplatsen, utbildning, stöd och handledning för att förebygga risken för hot och våld så långt det är möjligt.

Regeringen följer särskilt det arbete Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, gör i rollen som arbetsgivarorganisation. SKR arbetar aktivt med att stötta kommuner och regioner i deras arbete med förebyggande åtgärder, omhändertagande av drabbade, säkerhetsrutiner, handlingsplaner och utbildning.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att det redan i dag görs mycket på många håll. Regeringen fortsätter att noga följa det arbete som görs på lokal, regional och nationell nivå. Regeringen och de statliga myndigheterna har också nära dialog med SKR när det gäller dessa frågor. Givet den allvarliga situationen behöver vi tillsammans fortsätta att synliggöra de problem som finns.

Anf. 109 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Tack för svaret, ministern!

I den här uppmärksammade rapporten, beställd av kommunstyrelsen i Göteborgs stad, konstateras att det finns en tystnadskultur där kommunanställda inte vågar ta upp allvarliga problem som är kopplade till extremism och organiserad brottslighet. Det framkommer också att personal tystas ned av sina egna chefer. Bland 200 intervjuade socialsekreterare, ungdomsledare och tjänstemän i kommunala bolag vittnar många medarbetare om att chefer högre upp i organisationen inte tar deras uppgifter om hur kriminella manifesterar sin makt på allvar.

Den här rapporten är det tydligaste exemplet på personalens oro och på att det finns en utbredd ovilja bland medarbetare att polisanmäla sådant som de blir utsatta för eller bevittnar, av rädsla för repressalier från kriminella eller extremister. Så här ska det inte vara. De är också osäkra på vilket stöd de skulle få från den egna arbetsgivaren.

Fru talman! Tystnadskultur är en konsekvens av en misslyckad brottsantering. Kommunalt anställd personal är rädda när de går till jobbet, när de är på jobbet och när de kommer hem från jobbet. Det handlar om människor med vanliga yrken som i sina arbeten dagligen möter människor öga mot öga. De är rädda för repressalier från kriminella och rädda för att inte få stöd av arbetsgivare. Detta är fullkomligt ohållbart.

Det är inte heller längre ett storstadsfenomen. Utvecklingen påminner delvis om hur Mexiko ramlade ned i ett träsk av vardaglig kriminalitet som förstört de offentliga strukturerna. Problemen sprider sig till mindre kommuner med än mindre kapacitet att hantera desamma, och vi får i dag rapporter om skottlossningar och sprängningar i städer som Växjö och Kris-

tianstad. Det är städer man över huvud taget aldrig trodde att sådant skulle kunna äga rum i.

Inga-Britt Ahlenius, en mycket välkänd auktoritet inom svenskt offentligt liv, har skrivit en krönika om tystnadskulturen: ”Kommunerna svarar för 70 procent av den offentliga verksamheten, men är reglerade som om de vore små ideella föreningar. De har inte den struktur och stadga som krävs för att de ska kunna utföra sitt omfattande uppdrag på ett effektivt och hederligt sätt.”

Ahlenius föreslår en oberoende revision då ”påtryckningar och hot om våld har tillåtitts pågå i många år. En allvarlig normförskjutning har gjort att de kriminella nätverken har kunnat infiltrera stadens verksamhet. Detta är Göteborg, hur ser det ut i andra kommuner?”

Alla dessa problem som kommuner har, fru talman, är inte en följd av deras egen drift och deras egna beslut. De är en konsekvens av en nationellt misslyckad politik för att hantera brottsligheten. Där har regeringen tappat greppet. Gängkriminaliteten har eskalerat till fullkomligt ohållbara nivåer, och det slår hårt mot kommunerna. Det slår hårt mot de kommunalt anställda, och det skapar tystnadskultur.

Allmänna insatser hjälper föga, utan det behövs konkreta lösningar. Jag ser fram emot att statsrådet i sitt nästa inlägg berättar vad hon konkret avser att göra för att bistå Sveriges kommuner i att förhindra uppkomsten av tystnadskultur inom deras verksamheter och förhindra att en tystnadskultur sprider sig i hela landets kommuner.

Anf. 110 Statsrådet LENA MICKO (S):

Fru talman! Det är helt oacceptabelt att se tystnadskulturer fortskrida; det handlar om att verkligen vända den här utvecklingen.

Därför är det, som jag underströk i min inledning, ett gemensamt ansvar både för kommunen som arbetsgivare, för regeringen när det gäller att ge förutsättningar och för oss tillsammans – fackliga organisationer och som samhälle – att se till att vi har förslag som inte bara handlar om att minska och vända kriminaliteten utan även om att lyfta fram vad man gör för att faktiskt hantera detta på ett bra sätt. Där finns det goda exempel i flera stadsdelar i Göteborg, vill jag säga, som jag tycker att vi kan hitta olika sätt att sprida.

När det gäller vad regeringen har uppmärksammat i 34-punktsprogrammet för att bryta tystnadskulturen är det till exempel att utreda ett system för kronvittnen, att kraftigt höja minimistrafken för övergrepp i rätts-sak, att utreda en höjning av straffet för mened samt skyddande av brottsling, att se över skyddet av och stödet till vittnen och deras anhöriga, att utreda anonyma vittnen och att förstärka vittnesskyddsprogrammet.

Med tanke på den bakgrund jag själv har från det kommunala – jag har varit kommunalråd och dessutom ordförande för SKR – vill jag även säga att det pågår ett aktivt arbete som vi från statens sida gör tillsammans med SKR. Det handlar just om att arbeta med och lära kring vilket stöd som behövs, liksom om att uppmärksamma detta – och om att ha en öppenhet och en transparens. Det spelar stor roll vad vi tillsammans gör för att faktiskt se till att de goda exemplen sprider sig bland medarbetare.

Prot. 2021/22:4
16 september

Svar på
interpellationer

Det finns inte *en* enda lösning, utan det handlar om att vara väldigt tydlig med att det är flera olika saker som behövs. Det handlar om lagstiftning och förebyggande arbete men också om att ha en öppenhet och transparens. Det är någonting som regeringen och jag kraftigt stöder.

Anf. 111 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Den här rapporten är på många sätt skrämmande läsning. Det handlar om anställda i kommuner som inte vågar eller vill uttala sig om sin arbetssituation och om att kriminella strukturer, som har stor påverkan på stadens verksamheter, direkt och indirekt inkräktar på det dagliga arbetet. Det handlar om medarbetare som drar sig för att polisanmäla en händelse som de blir vittne till eller själva drabbas av. Ja, man är rädd för repressalier.

Det är så att vissa samhällsnormer accepteras i en del områden men inte skulle accepteras i andra områden, och i vissa verksamheter är det vanligt att det finns en rädsla när man går till jobbet. Att förhålla sig till kriminella strukturer är en strategi för många anställda i kommunerna, för att de ska klara sitt arbete. Detta skapar en tystnadskultur som i förlängningen underlättar för kriminell verksamhet. Det är en konsekvens av ett misslyckande från regeringens sida.

Jag valde att ta den här interpellationsdebatten med ansvarig kommunminister för att det inte ska bli alltför mycket batong och spräng i diskussionen. Jag tycker nämligen att detta är den konsekvens som uppstår – att många anställda, och många medborgare, i kommunerna får ta konsekvenserna av detta.

Jag vill säga att jag tycker att det är bra att ministern har insikt om problemen. Det är bra att ministern instämmer i problembeskrivningen. Men om man nu gör allt och det inte räcker till kanske det rent av är fel saker man gör. Då måste ministern också inse att de gjorda insatserna inte har räckt till. Är det SKR och Brottsförebyggande rådet som är nycklarna till att lösa dessa problem för kommunerna?

När jag skrev interpellationen handlade det om Göteborg och om storstäder, men i dag handlar det om medelstora städer. Det kommer snart att handla om mindre kommuner, och då fungerar visselblåseri så där. Det är inte effektivt med visselblåseri i alla lägen, när blåsarna sätts under press.

När det gäller 34-punktsprogrammet är det reaktivt; det försöker att i efterhand åtgärda problem som uppstått för alltför länge sedan. Brå och SKR i all ära, men de kommer inte att lösa de problem som kommunalt anställda möter dagligen. De kan vara med och på sikt förändra strukturer. Det här handlar dock om att läsa av och förstå hur parallella samhällssystem fungerar. Samhället har just nu inte muskler som matchar brottsligheten, och därför måste det komma kraft utifrån som kommunerna inte har. Därför skulle det behövas en kommission som beskriver verkligheten som den är nu.

Ministern säger att arbetsgivaren har ett stort ansvar för utformningen av arbetsplatsen och för utbildning, stöd och handledning för att förebygga risken för hot och våld så långt det är möjligt. Ja, i viss mån kanske det är lite management som ska till här – framför allt när det handlar om att arbetsgivare ska kunna vara den trygghet för den anställda som de verkligen ska vara – men det grundläggande problemet är ju att det förekommer för mycket bus där ute. Unga rekryteras, nästan headhuntas, på ett mycket

imponerande sätt. Skjutningar och sprängningar är vardag i många stadsdelar, strukturerna är svåra att tränga in i och det råder största möjliga tystnad.

Därför är min fråga: Det nationella ansvaret att hantera kriminaliteten, hur kan man ge kommunerna det stödet – mer än Brå och SKR?

Prot. 2021/22:4
16 september

Svar på
interpellationer

Anf. 112 Statsrådet LENA MICKO (S):

Fru talman! Det är min absoluta uppfattning, och även regeringens uppfattning, att vi ska ge de förutsättningar som behövs för att man ska kunna ta det ansvar man är satt att ta.

När det gäller brottsförebyggande arbete är det så att regeringen genom den nationella nivån står för väldigt mycket av ansvaret när det gäller verktyg och att markera ett tydligt ansvar. Hur man sedan löser detta i praktiken måste vara nära de verksamheter som det handlar om.

Det måste handla om att de som har politiskt ansvar på lokal nivå som arbetsgivare har förmåga och stöd att ta detta ansvar. Det handlar om att medarbetarna ska känna sig trygga. Det handlar om ett samarbete mellan arbetsgivare och fackliga organisationer och om att samhällets stöd finns där. Det handlar om ett samarbete med civilsamhället, polisen, kommunen och medborgarna. Jag är övertygad om att detta oftast är den bästa vägen för att hantera dessa frågor.

Jag tror att en väldigt viktig del i detta är att uppmärksamma att det här är fenomen. Precis som jag lyfte fram finns det goda exempel. Vi har sett, till exempel i en stadsdel i Göteborg, att man har jobbat intensivt med detta. Det är ett sätt att se att det går att vända utvecklingen.

Jag förstår fullständigt att det är en debatt om rätt väg att gå, men man måste också lära sig av hur en hel del av utvecklingen har vänts på många håll i landet, i flera kommuner. Vad har gjorts där som har varit bra? Oftast bygger det just på denna ömsesidighet och på att lyfta upp det och vara öppen och transparent. Det handlar också om att vara tydlig med att detta är en handlingsplan där vi är öppna med vad vi ska nå och med att detta inte accepteras. Det gäller att säga detta tydligt och att vara väldigt konkret i insatser på lokal nivå.

Från regeringens sida stänger vi inga dörrar om det behövs ytterligare stöd eller om det fordras ytterligare metoder för att hantera detta. Det handlar snarare om behovet av att i hög grad hela tiden tänka flexibelt och anpassa det hela till en stor eller en liten kommun. Jag tror att det finns väldigt mycket bra som nu håller på att hända, tillsammans med medlemsorganisationen SKR, trots de problem som finns.

Anf. 113 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! ”Oacceptabelt” och ”tillsammans” är ord som vi har hört i många sammanhang. Nu är det oacceptabelt, för det går inte att förlika sig med den samhällsutveckling som vi har i dag.

Tillsammans? Det finns enskilda medarbetare i kommuner som känner sig trängda, som får påringningar och som kanske får besök vid tidpunkter utanför arbetstid då någon med vänlig röst påpekar att den vet att medarbetaren brukar gå en viss väg hem. Sedan blir det tyst. Dessa enskilda medarbetare har regeringen, samhället och kommunen ett ansvar för att hantera.

Kommunerna står i dag för 70 procent av den offentliga verksamheten. Det är en väldigt stor del, men de är inte rustade för att möta organiserad kriminalitet. Det är ett statligt ansvar, och det är där regeringen måste gå från ord till handling.

Att inte stänga några dörrar är utomordentligt, men det behövs mer. Jag skulle ha önskat att vi i den här debatten fick fler svar på vad det här skulle vara. Kronvittnen är bra. Sänkta minimistraff och vittnesstöd är gamla klassiska moderata krav. Det är bra att man äntligen kommer till skott med detta – problemet är att det är för sent. Spridningseffekterna kommer framöver. Vi kommer att möta det här i mindre kommuner.

Här måste regeringen ta ansvar för sitt misslyckande. Grov kriminalitet är ett övergripande nationellt samhällsproblem som inte påverkas av kommungränser. En kommission är inte bara rimlig; det är en skyldighet att inrätta en sådan.

(Applåder)

Anf. 114 Statsrådet LENA MICKO (S):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt bra att den här typen av frågor uppmärksammas. Det som har hänt i Göteborg, med den rapport som presenterades, tror jag ger en injektion till att detta är en utveckling som går att vända. Jag tror också att kommunledningen i Göteborg ser detta.

Vi kommer att ha lite olika uppfattningar om vägar framåt för att hantera detta, men just det grundläggande – att regeringen tar ett ansvar genom att lägga fram förslag till skärpningar på flera områden – är vårt ansvar. Det är vårt ansvar att ge stöd till kommunerna för att hantera detta tillsammans med SKR.

Det är av stor betydelse att vi ser att man både i mindre och i större kommuner gör väldigt mycket för att uppmärksamma detta och för att se till att man skyddar medarbetare och sprider olika exempel på handledningsstöd. Det gäller inte minst socialtjänsten, som under många år har haft problem i flera kommuner. Detta handlar kanske också om att en medarbetare känner personer som den fattar beslut om, vilket i sig kan innebära att medarbetaren hamnar i en udda situation.

Det spelar en stor roll att man jobbar vidare med detta med förutsättningar, där regeringen gör väldigt mycket. Jag har inte sett att vi har fått några andra förslag som skulle leda i en ännu bättre riktning. Det brottsförebyggande arbetet har stor betydelse, liksom dessa skärpningar.

Lokalt är det ändå så att man behöver ta ett stort ansvar, och det ska vi jobba med tillsammans med kommunerna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2020/21:893

Andre vice talmannen meddelade att interpellation 2020/21:893 av Lars Beckman (M) om oseriösa byggföretag hade återtagits och därför inte skulle besvaras.

Anf. 115 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Tobias Andersson har frågat socialminister Lena Hallengren vilka åtgärder ministern och regeringen avser att vidta för att motarbeta den ökning av fysiskt och psykiskt våld samt sexuella övergrepp mot barn som organisationen Barnens Rätt i Samhället, Bris, rapporterat om. Interpellationen har överlämnats till mig.

Att barn växer upp med våld och övergrepp är oacceptabelt. Trots en tydlig målsättning om att inget barn ska utsättas för våld är det alltför många som drabbas. Det är ett misslyckande för vårt samhälle. Att förebygga och motverka våld mot barn är därför en högt prioriterad fråga för regeringen.

Både barnkonventionen och Agenda 2030 ställer långtgående krav på att skydda barn mot alla former av våld och övergrepp. De barn som ändå utsätts har rätt till stöd och rehabilitering. Både professionella som arbetar med barn och barn själva behöver mer kunskap om våld och sexuella övergrepp, särskilt på internet.

För att ytterligare stärka skyddet för barn som upplever våld anser regeringen att det behövs ett sammanhållet, långsiktigt och strategiskt arbete som syftar till att säkerställa barnets rättigheter och åtgärda det som inte fungerar i praktiken.

Därför tillsatte regeringen den 29 april 2021 en särskild utredare som ska lämna förslag till en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Strategin ska anlägga ett helhetsperspektiv och möjliggöra en sammanhållen inriktning för arbetet med att förebygga och bekämpa våld mot barn under de kommande tio åren.

Strategin ska adressera de många olika former av våld som barn och unga i olika åldrar kan utsättas för i dag, till exempel våld i ungas partnerrelationer, sexuellt våld, våld mellan barn och hedersrelaterat våld och förtryck. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 maj 2022.

Ökat skydd för barn och unga mot våld är även centralt i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026. Det krävs också mer kunskap om förekomst samt risk- och skyddsfaktorer för att säkerställa att det är de mest effektiva förebyggande åtgärderna som sätts in.

Regeringen fortsätter att stödja forskning om våld mot barn, bland annat Stiftelsen Allmänna Barnhusets kartläggningar av våld mot barn. Arbetet med en ny kartläggning pågår och kommer att presenteras 2023.

I närtid har det också skett omfattande förändringar av sexualbrottslagstiftningen, och Sverige har nu den strängaste lagstiftning vi någonsin haft. På regeringens initiativ har till exempel straffskalorna skärpts för bland annat grov våldtäkt mot barn, kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte, så kallad gromning, och utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling. Vidare har straffansvaret för gromningsbrottet utvidgats, bland annat så att det inträder på ett tidigare stadium. Sedan den 1 juli i år är det dessutom straffbart att utsätta ett barn för att bevittna vissa brott, exempelvis en misshandel, i nära relation.

*Svar på
interpellationer*

Covid-19-pandemin har inneburit stora samhällsutmaningar och på många sätt påverkat barns och ungas liv och vardag. Barn och unga som på något sätt redan befinner sig i utsatthet riskerar att drabbas särskilt. Det är också angeläget att fortsatt uppmärksamma de barn och unga som löper förhöjd risk att utsättas för rättighetskränkningar och säkerställa att de får kontinuerligt stöd. Här fyller civilsamhällsorganisationer som Bris en viktig funktion. Regeringen har bland annat, till följd av utbrottet av covid-19, avsatt sammanlagt 330 miljoner kronor under 2020 och 2021 till ideella organisationers arbete med våldsutsatta kvinnor, barn och hbtqi-personer och mot våld i nära relationer samt barn i utsatta situationer. Stödet ska bidra till att lindra den förstärkta utsatthet som kan drabba dessa grupper på grund av den ökade isoleringen som i sin tur kan leda till ökad förekomst av våld, kontroll, hedersrelaterat våld och förtryck och missbruk i hemmet.

Avslutningsvis: Att barn utsätts för våld kan vi aldrig acceptera. Det kräver därför fortsatta åtgärder inom flera politikområden, och jag är stolt över att arbetet med att förebygga och motverka våld mot barn är en högt prioriterad fråga för regeringen.

Anf. 116 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Tack för svaret från statsrådet!

I samband med att Barnens rätt i samhället, Bris, uppmärksammade sin 50-årsdag den 1 september skrev de en debattartikel i Göteborgs-Posten med rubriken Våld mot barn måste vara varje partis högsta prioritet.

Bris har under ett halvt sekel gjort sitt yttersta för att lyssna på och finnas till för barn som far illa, samtidigt som de verkat för att politiken ska lyssna på barnen och verka för deras rätt i samhället.

I artikeln framgick bland annat: ”De senaste fem åren har samtal till Bris från barn om fysiskt våld ökat med 97 procent, samtalen om psykiskt våld med 114 procent och samtal om sexuella övergrepp har ökat med 107 procent.” Det är oerhört deprimerande siffror.

Den kraftiga ökningen, som skett under socialdemokratiskt och miljöpartistiskt styre, visar hur regeringen inte lyckats skydda Sveriges barn och unga. Bris skrev vidare i sin artikel även: ”Vi måste ge barn större möjlighet att berätta om sin situation och själva söka stöd och skydd – utan föräldrars medgivande. Vi behöver känna och ta ett gemensamt ansvar för barns situation och trygghet och förstå att vi, varenda en av oss, är just den där viktiga vuxna som kan agera för att skydda ett barn.”

Bris uttryckte sig även positivt om den utredning som regeringen har tillsatt gällande förslag till en samlad nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, vilket också statsrådet berör.

Jag kan också uttrycka mig i positiva ordalag om densamma. Min kritik grundar sig i stället i varför det dröjde fram till den 29 april i år innan regeringen tillsatte utredningen. Med allra största sannolikhet lär inte utredningen hinna slutrapportera så snabbt att det är möjligt att få eventuell ny lagstiftning eller dylikt på plats före valet. Det skulle i så fall innebära att regeringen försakat frågan konstant under hela sina åtta år vid makten. Det finns det enligt mig inga ursäkter för, fru talman. Den destruktiva utveckling som jag och Bris betonat kan knappast ha gått regeringen förbi fram till april i år.

Under Stefan Löfvens tid vid makten har samtalen till Bris rörande fysiskt våld, psykiskt våld och sexuella övergrepp alla dubblerats. Under den utvecklingens gång har regeringen i sin tur inte gjort någonting förrän i våras, då man tillsatte utredningen. Man har åtminstone inte fått bukt med problematiken.

Fru talman! Det är illa, riktigt illa, och det kan inte Märta Stenevi komma ifrån. Hade regeringen tagit barns välmående på allvar hade man naturligtvis agerat långt tidigare. I så fall hade vi kanske inte sett samma katastrofala utveckling på området.

Min fråga i detta första anförande blir därför ifall Märta Stenevi är nöjd med den utveckling som varit eller om hon uppfattar att regeringen hade kunnat göra mer.

Anf. 117 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Ingen kan vara nöjd så länge våra barn utsätts för våld eller sexuella övergrepp i den fysiska världen, på nätet eller i några andra former. Ingen kan heller vara nöjd med den situation som drabbar de barn som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Jag är väldigt stolt över att vi får en nationell strategi på plats, därför att den ger oss möjlighet att arbeta långsiktigt och systematiskt mot våldet mot barn. Det innebär dock inte att inte arbete har skett tidigare och inte heller att inte mycket mer måste göras.

Den kartläggning av våld mot barn som har gjorts i Sverige sedan 1981, där barn i likhet med studien som vi har talat om tidigare från Stiftelsen Allmänna Barnhuset där barn får svara anonymt på frågor om våldsutsatthet, visar att en kraftig nedgång i kroppsliga bestraffningsmetoder skedde mellan åren 1980 och 2000. Efter det har våldet mot barn stabiliserat sig på vad som internationellt sett är en låg nivå. Även Socialstyrelsens patientregister tyder på att flera former av våld mot barn har minskat i Sverige, särskilt sett över längre tid.

Det här är effekter av kombinationer av insatser, av lagstiftning och av en bred samhällsdebatt kring problemet med kroppslig bestraffning.

Däremot ser vi hur de sexuella övergreppen mot barn, inte minst på nätet, ökar. Enligt Europeiska kommissionens strategi för effektivare bekämpning av sexuella övergrepp mot barn på nätet har antalet rapporter ökat dramatiskt i hela Europa. Och ökningen ser ut att ha varit lika dramatisk globalt sett. Studien Unga, sex och internet efter metoo pekar också på att en ökad andel av de unga som har haft sex via nätet känner sig pressade eller tvingade. Det här är ett oerhört stort problem som vi behöver komma till rätta med.

Att barn utsätts för våld är oacceptabelt, och regeringen har en tydlig målsättning att inget barn ska utsättas för våld. Ökat skydd för barn och unga mot våld är också centralt redan i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017–2026. Att motverka våld i unga relationer är också ett utpekat viktigt mål för regeringen.

Under åren 2020–2022 har Socialstyrelsen regeringens uppdrag att fördela medel till kommunerna för att utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck och också att stödja arbetet med vuxna och barn i prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Det finns en rad uppdrag och en rad arbeten som är gjorda, men jag vill också peka på det som ska komma framåt.

En del av det 40-punktsprogram mot mäns våld mot kvinnor som regeringen har aviserat, och som vi också kunde presentera medel för i måndags, innebär att vi utreder ifall barns straffrättsliga skydd mot sexuella övergrepp ska förstärkas ytterligare. Det sätter också särskilt ljus på våld i unga parrelationer.

Sammantaget görs väldigt mycket, men som ett direkt svar på ledamotens fråga: Nej, jag kommer aldrig att vara nöjd och kommer aldrig att nöja mig förrän inget barn i vårt land far illa. Därför måste arbetet hela tiden intensifieras, utvecklas och fortsätta för att alla barn i vårt land ska leva tryggt och växa upp utan hot, tvång eller våld.

Anf. 118 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar åter statsrådet för svaret.

Det gläder mig att statsrådet tillstår att hon inte är nöjd med det arbete regeringen har bedrivit på detta område, för det hade varit sorgligt om så var fallet mot bakgrund av att Bris rapporterar att fysiskt, sexuellt och psykiskt våld har ökat med drygt 100 procent de senaste fem åren. Det är därför bra att regeringen inte är nöjd med sitt arbete.

Min fråga rörde också hur det kommer sig att rapporteringen om en nationell samlande strategi inte har tillsatts tidigare. Den kommer att slutrapportera först den 31 maj nästa år, och det vill mycket till för att vi ska hinna få en proposition på bordet och klubba den i riksdagen före nästa års val. Det betyder i sådana fall att regeringen inte förmått att få den på plats under åtta års tid vid makten. Jag vill gärna höra statsrådet utveckla det.

Det är också viktigt att särskilt betona att många av de barn och unga som i dag far illa gör det som en konsekvens av det tilltagande hedersförtryck som vi ser i det svenska samhället. Det är i sin tur en direkt konsekvens av en okontrollerad invandring till Sverige där vi inte ställt tillräckliga krav på dem som kommit, vilket föranlett en situation där man lever kvar med seder, normer och bruk från hemlandet som i jämförelse med de svenska är utdaterade med ett antal hundra år.

Detta är ett växande bekymmer. Vi ser i dag hur varje sommarlov medför en risk för att unga kvinnor gifts bort. Skolor och kommuner varnar för detta och ber att man ska rapportera om en skolkompis saknas när skolan startar. Vi vet att tiotusentals unga har blivit könsstympade mot sin vilja. Vi har haft ett flertal så kallade balkongflickor i år, och även om alla orsaker bakom det inte är utredda är det ett förhållandevis nytt fenomen som aldrig borde ha etablerats här i Sverige.

En del av hedersförtrycket sker inom vad som i olika kontexter beskrivs som klaner, exempelvis en släktbaserad struktur inom vilken en patriark eller matriark är överhuvud och styr och ställer över de övriga och bestämmer över karriärval och över vilket barnbarn som ska göra vad, bestämmer klädsel, arrangerar äktenskap och engagerar sig kriminellt och tvingar resten av klanen eller släkten att göra detsamma.

Detta är ett växande problem. Så sent som för några dagar sedan kunde vi se hur det mynnade ut i stora slagsmål utanför sjukhuset i Lund då två klaner försökte reda ut en konflikt – en konflikt som man nu har kommunicerat ska vara utredd genom en så kallad klanförhandlare.

I allt detta kaos och mot bakgrund av den oreda och de samhällsproblem som skapas som en konsekvens av klanernas våld i Sverige tyckte Märta Stenevi i går att det var lämpligt att beskriva att hon själv är en del av en klan, och hon beskrev sig själv som matriarken i densamma. Mycket mer nyanserade hon inte det hela, och jag vet inte vad klanen ägnar sig åt eller vilka den innefattar. Jag är dock fullt övertygad om att en del barn i Sverige far illa som en konsekvens av klansystemet. Hade Sverige inte haft klaner hade definitivt färre barn varit illa, men trots det väljer Märta Stenevi att raljera om detta. Varför?

Anf. 119 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att det var mycket olyckligt uttryckt av mig. Jag ser den organiserade brottsligheten, alldeles oavsett bakomliggande strukturer, som ett oerhört stort problem i vårt samhälle. Om vi ska kunna arbeta mot våld mot barn, utsatthet och, för den delen, klimatkris måste vi ha trygghet i vårt samhälle. Det utövande av våld och förtryck som gängen står för är oacceptabelt och ska till varje pris krossas. Det är en central prioritering för både mig och Miljöpartiet.

Låt mig också vara glasklar på en annan punkt. Så länge samhället inte lyckas skydda alla barn mot våld är det ett stort misslyckande. Regeringen har under åren gjort mycket för att motarbeta hedersrelaterat våld och förtryck. För regeringen är detta ett högt prioriterat område, och en lång rad insatser har också genomförts. Låt mig nämna några.

Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck behöver bedrivas långsiktigt och med stabila förutsättningar. Som ett led i detta har regeringen permanentat kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen Östergötland, som därmed blir ett nationellt kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Regeringen har också permanentat finansieringen till länsstyrelserna för deras arbete med att bekämpa mäns våld mot kvinnor på regional nivå. I länsstyrelsernas arbete ingår att stödja utvecklingen av regionala resurscentrum där insatser för barn och vuxna som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck samlas.

Regeringen har också stärkt det straffrättsliga skyddet mot hedersrelaterad brottslighet. Till exempel infördes den 1 juli 2020 ett nytt brott, barnäktenskapsbrott, som kan ge fängelse i högst fyra år och även ett nytt verktyg, utreseförbud, som ska skydda barn från att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller att könsstympas.

Det har också införts en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv.

För att förebygga hedersnormer och för att utsatta ska få det stöd och skydd de har rätt till är det också viktigt att yrkesverksamma har tillgång till rätt information, verktyg och kompetens kring gällande lagstiftning. Förståelse för familjens roll i förtrycket och hur lagstiftningen kan användas för att skydda från familjens våld och förtryck behöver vara känd hos all personal. Det handlar till exempel om att ta fram rutiner och riktlinjer för hur yrkesverksamma i skola och socialtjänst ska agera när barn riskerar att föras utomlands för att giftas bort.

Regeringen har därför beslutat om en särskild satsning för att öka kompetensen vad gäller hedersrelaterat våld och förtryck, och 180 miljoner kronor avsätts för detta ändamål under 2021.

En rad uppdrag har getts till olika myndigheter, till exempel ett uppdrag om en förstärkt och utvecklad tillsyn av socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Skolverket har getts i uppdrag att stärka det systematiska arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i skola och förskola.

Dessutom finns ett myndighetsgemensamt uppdrag där ett flertal myndigheter ska genomföra åtgärder för att förebygga och bekämpa könsstympning av flickor och kvinnor. Könsstympning av flickor och kvinnor är en mycket allvarlig kränkning som medför stort lidande och är ett uttryck för hedersrelaterat våld och förtryck.

Slutligen ska jag nämna uppdraget till MUCF att ta fram och sprida kunskapsunderlag med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck och på våldsförebyggande arbete som riktar sig till fritidsledare och andra yrkesverksamma så att de ska kunna arbeta med barn både i och utanför skolan.

Jag skulle kunna nämna en rad andra åtgärder, men jag stannar där då min talartid är slut.

Anf. 120 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tackar åter statsrådet för svaret.

Många av de förslag som statsrådet nämner uppskattas givetvis även av mig och mina partikollegor. Det kan förstås råda nyansskillnader och åsikter om att vissa åtgärder borde ha kommit på plats tidigare, men på det stora hela efterfrågar förhoppningsvis alla partier bättre levnadsstandard och miljö för barn och unga i Sverige.

Det är stort av statsrådet att tillstå att det var plumpt uttryckt i gårdagens partiledardebatt. Jag om någon vet att man stundtals kan slinta på orden eller formulera sig bristfälligt. Det har givetvis också jag och mina kollegor råkat ut för.

Jag tycker ändå att det är bekymmersamt att ta så lätt på att slänga sig med termen klan. Barn och unga som i dag begränsas genom hedersförtryck som en konsekvens av att de råkade födas in i en klan tycker nog inte att det är ett simpelt misstag. Det var ju en del av ett längre resonemang som framfördes av statsrådet och inte bara en felsägning eller ett missbruk av ett ord.

Frågan kvarstår: Vilken klan refererade statsrådet till? Det måste ju ha funnits en tanke bakom detta, och den skulle jag gärna höra. Jag beskyller inte statsrådet för något utan tror att det var en miss i kommunikationen. Men vi har haft en debatt i Sverige om klaners påverkan på politiken och ambition att infiltrera politiken, och det har funnits exempel på personer som har pekats ut som företrädare för klanintressen på olika nivåer i det offentliga Sverige. Mot denna bakgrund blir det ännu mer bekymmersamt att identifiera sig som en del av en klan, så vilken är det?

Anf. 121 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Herr ålderspresident! Vi har ett stort arbete framför oss i fråga om att krossa gängen, den organiserade brottsligheten och de kriminella strukturer som håller hela områden som gisslan. Vi har också ett stort arbete framför oss i fråga om att stoppa det hedersrelaterade våldet och förtrycket mot de flickor och kvinnor som far illa i dessa strukturer. Och vi har ett stort

arbete framför oss i fråga om att bryta mäns våld mot kvinnor en gång för alla.

Ändå var det väldigt tyst i denna kammare under partiledardebatten i går. Alla de partier som i april i våras var uppfyllda av helig vrede över hur fem kvinnor mördades på tre veckor var i går tysta. Från oppositionen var det knäpptyst när det gäller mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Så långt sträckte sig engagemanget.

Mitt engagemang för barn och mitt engagemang för kvinnor i utsatthet kommer aldrig att ta slut. I måndags kunde jag presentera den första permanenta och långsiktiga satsningen för att arbeta mot mäns våld mot kvinnor. Vi kommer att arbeta varje dag för att bryta de strukturer som håller flickor och kvinnor kvar i förtryck, i sexuella övergrepp och i trakasserier på arbetsplatsen och för att motverka allt hat och hot på nätet som drabbar kvinnor varje dag och alla övergrepp som drabbar kvinnor, från familjer, från ledande företrädare, från förtroendevalda och från arbetsgivare. Jag kommer aldrig att sluta med mitt engagemang för att hålla kvinnor och barn trygga och fredade i detta land.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2020/21:898 om utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden

Anf. 122 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Herr ålderspresident! Roger Haddad har frågat mig vilka konkreta åtgärder regeringen avser att lägga fram under hösten för att vända det faktum att arbetslösheten bland utrikes födda kvinnor i dag är markant högre än motsvarande siffra för inrikes födda kvinnor samt vad jag avser att göra konkret för att snabba på etableringen på arbetsmarknaden för de kvinnor som särskilt drabbas av det utanförskap som beror på att arbetslösheten är särskilt allvarlig och hög i vissa områden i Sverige.

Politiken för etablering ska vara jämställd. Kvinnor och män ska mötas av samma höga förväntningar, krav och stöd. Det är avgörande att fler utrikes födda kvinnor kommer in på arbetsmarknaden, och därför har regeringen jobbat systematiskt med detta sedan förra mandatperioden. Jag delar med andra ord Roger Haddads oro över sysselsättningsgapet såväl mellan inrikes och utrikes födda som mellan utrikes födda kvinnor och män.

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna är inte jämställt fördelade i dag, och det är ett problem att utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden går för långsamt. Regeringen har därför under den här och föregående mandatperiod gjort jämställdhet till en prioritering i styrningen av Arbetsförmedlingen. Vi har bland annat gett myndigheten ett övergripande uppdrag att jämställdhet ska finnas med i beslutsfattandet på alla nivåer.

Regeringen har också pekat ut specifika arbetsmarknadspolitiska insatser där myndigheten ska arbeta mer för att komma längre och nå konkreta resultat. Det handlar till exempel om att öka jämställdheten inom arbetsmarknadsutbildningen men även inom etableringsprogrammet. Vi har särskilt lyft fram utrikes födda i detta uppdrag.

Prot. 2021/22:4
16 september

Svar på
interpellationer

När vi nu reformerar Arbetsförmedlingen har myndigheten fått i uppdrag att ha med ett jämställdhetsperspektiv i sitt förberedande arbete. För att lyckas måste vi hålla i jämställdhet som en prioritering och arbeta med frågan långsiktigt. Arbetsförmedlingen har nyligen återrapporterat en plan med åtgärder för 2022–2025.

Många viktiga steg för bättre integration togs också under föregående mandatperiod. Bland annat infördes bosättningslagen, så att mottagandet av nyanlända styrs utifrån förutsättningar att komma i arbete. Vi reformerade Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag för att effektivisera nyanländas etablering, inte minst kvinnors.

Regeringen har också tillsatt en kommission för jämställda livsinkomster i syfte att långsiktigt öka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män. Länsstyrelserna har fått i uppdrag att samla in och sprida goda exempel på uppsökande och motiverande arbete för att nå utrikes födda kvinnor som står långt från arbetsmarknaden.

Jag delar med andra ord inte ledamotens bild av ett senfärdigt agerande från regeringen. Uppdraget till Jämställdhetsmyndigheten är långt ifrån den första åtgärd som har vidtagits för att förbättra etableringen på arbetsmarknaden för utrikes födda kvinnor.

Precis som Roger Haddad skriver i sin interpellation kräver en framgångsrik politik för etablering kraftfulla och breda åtgärder. Budgetpropositionen för 2022 innehåller förstärkningar inom jobbpolitiken för sammanlagt 8 miljarder kronor. Regeringen satsar totalt nästan 2 ½ miljard kronor på insatser för arbetssökande. Insatserna ska bidra till en förbättrad matchning och motverka att långtidsarbetslösheten biter sig fast på en högre nivå. Vi föreslår bland annat en satsning på extratjänster och introduktionsjobb för dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Extratjänster och introduktionsjobb kan skapa arbetstillfällen för nyanlända och långtidsarbetslösa, inte minst för utrikes födda kvinnor, och öka möjligheten till arbete.

Regeringen fortsätter även att bygga ut Kunskapslyftet inom komvux, yrkeshögskolan, folkhögskolan och högskolan till totalt över 160 000 platser 2022. Vi föreslår att 1,5 miljarder kronor avsätts 2022 till 14 000 platser på kombinationsutbildningar, där yrkesutbildning kombineras med sfi eller svenska som andraspråk. I syfte att korta vägen till arbete föreslår vi även att kommunerna ska erbjuda inledande kartläggning och validering inom komvux och att försöksverksamheten med kartläggning och validering inom komvux ska fortsätta till den 1 juli 2023.

Medel tillförs även för tidiga insatser för asylsökande med flera avseende bland annat samhällsinformation om bland annat jämställdhet. För att särskilt stärka kvinnors möjlighet till arbete föreslår vi att satsningen på svenska för föräldralediga förlängs.

I regeringens handlingsplan för att minska och motverka segregation framhålls att arbetslöshet i stor utsträckning bidrar till segregation. En av de viktigaste insatserna för att kunna minska segregationen är därför att alla som kan arbeta har ett jobb att gå till. Sammantaget kan de åtgärder som den här regeringen vidtagit och nu föreslår bidra till en ökad sysselsättningsgrad för utrikes födda kvinnor.

Regeringen kommer även fortsättningsvis att noga följa utvecklingen för utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden.

Anf. 123 ROGER HADDAD (L):

Herr ålderspresident! Tack, statsrådet Märta Stenevi, för svaret på min interpellation!

Liberalerna har återkommande under många år lyft upp frågan om situationen för utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden generellt när det gäller segregation och utanförskap. Det är oerhört bekymmersamt när vi nu ser, senast i Arbetsförmedlingens prognos, att vi börjar närma oss 200 000 långtidsarbetslösa. Över hälften av de inskrivna på Arbetsförmedlingen är födda utanför Europa, och av de långtidsarbetslösa har över hälften varit utanför arbetsmarknaden i mer än två år. Utrikes födda kvinnor är dessvärre överrepresenterade i denna statistik.

Jag noterar att regeringen säger i sitt svar att man har gett uppdrag – kompetensuppdrag – och en prioritering till Arbetsförmedlingen. Samtidigt måste jag säga att jag i så fall är besviken över att Arbetsförmedlingen och reformeringen när det gäller jämställdhetsarbetet inte har kommit längre när man riktar sig mot utrikes födda kvinnor, när man ställer om eller upphandlar sina program mot kvinnodominerade yrken etcetera. Precis dessa problemområden och denna diskussion hade vi för fem, sex, sju, åtta och nio år sedan.

Här står vi nu igen, herr ålderspresident, i diskussion med regeringen och konstaterar att utrikes födda kvinnor har en längre sträcka för att kunna ta sig in på arbetsmarknaden. Därför räcker inte det uppdrag till Jämställdhetsmyndigheten som kom häromdagen. Det är inte första gången som regeringen ger uppdrag i denna riktning till myndigheterna. Redan hösten 2014 tillsattes en delegation som skulle jobba mot segregation och också mot ungdomsarbetslöshet och som sedan fick ett kompletterande uppdrag att jobba med nyanlända och utrikes födda kvinnor. Den har alltså redan jobbat i sex år.

Då är frågan till regeringen och statsrådet: Vad har de gjort? Var är reformerna? Hur kommer det sig att regeringen återigen känner sig tvingad att ge den här typen av uppdrag? Det är uppenbart att det inte har levererats. Finns det någon självkritik från regeringen? Tycker statsrådet, som är ansvarig både för jämställdhet och mot segregation, att det här är acceptabelt?

Anf. 124 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Herr ålderspresident! Att vi har en stor grupp långtidsarbetslösa utlandsfödda kvinnor är ett väldigt stort problem som vi behöver komma till rätta med. Varje människa, varje kvinna, i det här landet behöver den frihet det innebär att ha en egen inkomst och ett arbete att gå till. Det är också någonting som regeringen tillsammans med Liberalerna har arbetat med att komma till rätta med inom ramen för januariavtalet.

Det vi kan konstatera är att effekterna av covid-19 har gjort att vi har fått en sämre utgångspunkt än vad vi hade innan dess. Stora delar av arbetsmarknaden har snabbt återhämtat sig efter pandemin, men just långtidsarbetslösa, inte minst utrikes födda kvinnor, är i en bekymmersam situation därför att man har haft en längre väg tillbaka.

Det har gjorts mycket. Vi har sjösatt ett antal reformer. Jag vill nämna några.

Prot. 2021/22:4
16 september

*Svar på
interpellationer*

Bosättningslagen har jag varit inne kort på. Det finns ett system på plats nu för tidiga insatser under asyltiden som ska främja framtida etablering. Förändringar i föräldraförsäkringen har genomförts, liksom flera satsningar för att stärka skolans arbete med nyanlända elever. Vi har reformerat etableringsuppdraget med ambitionen att ge Arbetsförmedlingen större frihet att utforma längd, omfattning och inriktning på etableringsinsatserna utifrån individens förutsättningar och behov.

Jämställdhet har prioriterats i styrningen av Arbetsförmedlingen, och det finns också ett egeninitierat ESF-projekt som startade 2018 och som pågick till och med augusti 2021. Den planerade slutrapporteringen av det här är i slutet av 2021. Det ser jag väldigt mycket fram emot att ta del av.

Jag vill vara väldigt tydlig med att uppdraget till Jämställdhetsmyndigheten inte på något sätt är en startpunkt. Däremot ser jag ett behov av att vi hela tiden utvecklar och skärper vårt arbete till dess att vi har en situation där alla människor som kan arbeta också har ett arbete att gå till. Jämställdhetsmyndighetens uppdrag är ett sätt att angripa problemen från ett håll, men det är långt ifrån det enda, och det är långt ifrån det första.

Anf. 125 ROGER HADDAD (L):

Herr ålderspresident! Tack, statsrådet, för svaret!

Vi har en markant ökning av långtidsarbetslösheten, och de som tyvärr drabbas är just utrikes födda kvinnor med kort eller ingen utbildning och dåliga kunskaper i svenska språket. Inrikes födda kvinnor har en sysselsättningsgrad på över 80 procent medan utrikes födda kvinnor ligger strax under 60 procent. Det är alltså ett oerhört glapp, och det är ett misslyckande för hela samhället.

Mot bakgrund av den diskussion som det refererades till i den förra debatten tycker jag som liberal att det inte är tillfredsställande att Sveriges jämställdhetsminister i sina uttalanden i går gällande klaner sa sig tillhöra en klan. Det har också bäring på den här debatten, herr ålderspresident, eftersom vi talar om segregerade och utsatta områden.

Vet statsrådet hur det ser ut när det gäller utsatta områden? Vet statsrådet hur många utsatta och särskilt utsatta områden vi har i Sverige där just den här problematiken med inhemsk extremism, radikalisering, utanförskap och bristande jämställdhet är ett växande problem?

Jag tycker att det är ett slag i ansiktet på alla som jobbar med jämställdhet att Sveriges jämställdhetsminister säger att hon tillhör en klan.

Herr ålderspresident! Under de år som jag har jobbat i justitieutskottet och senast i utbildningsutskottet har vi varje dag som liberaler bekämpat klansamhället. Klaner, i den kontext som de debatterades i går, alltså kopplat till utanförskap och kriminalitet, motverkar jämställdhet. De motverkar demokrati. De motverkar kvinnors frigörelse. De vill inte att pojkar och flickor ska undervisas i musik, idrott och religion i skolan. De föräldrar som har det här klantänket har i till exempel Göteborgsområdet i decennier förordat könsuppdelad undervisning. I svenska skolor, i Sverige, i offentligt finansierade skolor har det här klantänket faktiskt fått genomslag helt i strid med svensk värdegrund, svensk skollag och vår svenska jämställdhetspolitik.

Jag tycker, herr ålderspresident, att det är tjänstefel av en svensk jämställdhetsminister att stå i riksdagen och säga att man tillhör en klan, för det motarbetar och motverkar allt som Liberalerna står för och som jag hoppas att fler partier i Sveriges riksdag också aktivt slåss för dagligen.

Det här är också kopplat till arbetsmarknadspolitiken. Enligt klan-tänket och i de här radikala miljöerna får inte somaliska kvinnor utbilda sig. Visserligen kan några få gå på vuxenutbildningen, som är en förutsättning för att kunna få ett jobb, men så fort det kommer till praktik och kvinnan ska gå över till praktiska moment och göra sex månaders praktik finns det män som vägrar detta och håller sin hustru hemma och talar om för henne att hon inte får gå på de praktiska momenten i utbildningen. Det är klan-tänk.

Det finns flera exempel där föreningsstöd går till män och organisationer för män. Jag träffade en somalisk kvinna precis före sommaren som pratade om otrygghet, osäkerhet och utanförskap. Då pratade vi också om föreningsstödet och stödet från samhället för att lyfta upp trygghetsarbetet. Då sa hon att allting oftast riktas till männen. Blanda inte in männen – de får alltid utbildning före oss, de får bättre stöd på Arbetsförmedlingen och de får också bättre stöd från civilsamhället, sa hon. Det här är ett tecken på att klanstrukturen och det patriarkala också drabbar de kvinnor som faktiskt vill ta sig ur det här.

Jag hoppas innerligt att statsrådet tar tillbaka sitt uttalande, herr ålderspresident, för det har direkt påverkan på debatten om segregation och utanförskap även i arbetslivet.

Anf. 126 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Herr ålderspresident! Det var ett mycket olyckligt uttalande av mig i debatten i går. Det förminskar inte arbetet med att bryta med hedersrelaterat våld och förtryck. Jag har under min tid som kommunalråd i Malmö och under min tid som statsråd, även om den inte är så lång, haft fullständigt fokus på att bryta med det hedersrelaterade våldet och förtrycket riktat mot barn, kvinnor, hbtqi-personer och alla andra som drabbas av dessa släktbaserade strukturer som förtrycker och håller människor tillbaka.

Låt mig alltså vara oerhört tydlig med att detta är ett arbete som regeringen har prioriterat under lång tid, som har fruktansvärt hög prioritering hos regeringen och som kommer att fortsätta ha hög prioritering hos regeringen.

Efter att pandemin kom har utlandsfödda kvinnors långtidsarbetslöshet bitit sig fast hårdare än hos andra grupper. Just den låga utbildningen och hemmavarandet med barn har stor effekt på detta, vilket är anledningen till att en av de insatser som jag har nämnt tidigare handlar om att fortsätta språkutvecklande insatser under föräldraledigheten.

Jag vill passa på att nämna andra åtgärder som görs för att vi ska få en arbetsmarknad i bättre balans efter krisen.

I budgetpropositionen för 2022 kommer regeringen att föreslå förstärkningar med 8 miljarder kronor inom jobbpolitiken. Det handlar om såväl arbetsmarknads- som utbildningssidan. En av dessa är matchningstjänster som vänder sig till breda grupper av arbetssökande och införs stegvis över hela landet och där den som behöver stöd för att hitta ett jobb eller börja studera ska få individuellt anpassade aktiviteter. Det kan handla om att få kontakt med arbetsgivare, få stöd att hitta och söka jobb och få information

om utbildningsmöjligheter, vägledning och kortare kurser. Det handlar också om extratjänster och introduktionsjobb.

Som sagt har långtidsarbetslösheten stigit i spåren av covid-19-pandemin, och den riskerar nu att bita sig fast på höga nivåer, inte minst för utrikes födda kvinnor. Vi föreslår därför i budgetpropositionen en satsning på 700 miljoner kronor under 2022 för att de som står längst ifrån arbetsmarknaden också ska få tillgång till extratjänster och introduktionsjobb. En extratjänst, vilket jag tror att ledamoten är väl införstådd med, är ett jobb hos en arbetsgivare inom välfärden, inom offentlig, kulturell eller ideell sektor, som subventioneras till 100 procent av arbetsgivarens kostnad. Introduktionsjobb subventioneras med 80 procent av arbetsgivarens kostnad och är möjligt inom såväl privat som offentlig verksamhet. Båda dessa former syftar till att ge en introduktion till arbetsmarknaden och en kontakt med samhället för att leda till en egen anställning längre fram.

Jag vill också nämna arbetspraktikplatser. För att personer som har blivit arbetslösa men ännu inte är kvalificerade för garantiprogrammen ska öka sina chanser att komma in på arbetsmarknaden föreslår regeringen en förstärkning av medel till Arbetsförmedlingen för arbetspraktik. Arbetsökande får då möjlighet att pröva ett arbete, stärka sina kontaktnät eller visa sina färdigheter för en arbetsgivare.

Vi satsar också på arbetsmarknadsutbildning. Precis som ledamoten pekar på saknar många arbetssökande den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden och behöver fylla på sin kompetens eller lära sig det som krävs för att arbeta inom ett bristyrke. Arbetsmarknadsutbildningar ökar därmed arbetssökandes jobbchanser och bidrar samtidigt till att lösa arbetsgivares rekryteringsbehov. Vi föreslår därför att 425 miljoner kronor tillförs för att fler arbetssökande ska få en arbetsmarknadsutbildning.

Anf. 127 ROGER HADDAD (L):

Herr ålderspresident! I interpellationssvaret från regeringen fick vi höra att ”många viktiga steg för bättre integration togs också under föregående mandatperiod”. Budskapet är att det går åt rätt håll.

Tyvärr skulle jag vilja ge en annan bild. Antalet utsatta och särskilt utsatta områden har ökat. År 2015 var det 53 områden. Nu är vi uppe i 61 områden där situationen är så pass allvarig att det kan röra sig om tystnadskultur, radikalisering, extremism och utanförskap. Det är huvudsakligen barn och inte minst kvinnor som drabbas av utanförskapet, herr ålderspresident.

Jag har tidigare jobbat med straffskalor och polisens verksamhet. Skillnaden i den här debatten är att det gäller verksamheter som står nära de här kvinnorna. Det är skola, utbildning, förskola, svenskundervisning och hur samhällets stöd fungerar direkt till dem genom Arbetsförmedlingen. Därför är det angeläget att vi anpassar politiken på ett bättre sätt, så att de får ett bättre stöd och kan ta sig ur ofriheten och utanförskapet.

Herr ålderspresident! Avslutningsvis vill jag säga att val av ord har oerhört stor betydelse och ger en stark signal, speciellt när de kommer från Sveriges jämställdhetsminister i en sådan kontext som under partiledardebatten. Kvinnorna som vi försöker hjälpa att bli fria, genom riktig jämställdhet även för dem så att de kan ta sig in på arbetsmarknaden, ska inte behöva höra den typen av kategoriserande uttalanden från regeringens

jämställdhetsminister. Jag tror att det är kontraproduktivt för Sveriges jämställdhets- och integrationsarbete.

Prot. 2021/22:4
16 september

Anf. 128 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP):

Herr ålderspresident! Jag kommer att fortsätta mitt arbete för jämställdhet överallt, även inom etableringspolitiken. Jag kommer att oförtruttet fortsätta det arbete för varje kvinnas frihet och trygghet som har väglett mig under hela min politiska karriär. Jag kommer att fortsätta det arbete för varje barns trygghet och frihet som ledde till att jag för nio år sedan valde att engagera mig partipolitiskt. Det kommer jag aldrig någonsin att upphöra med.

Jag kommer att fortsätta arbetet med att bryta det hedersrelaterade våldet och förtrycket så att varje flicka och kvinna i det här landet har sin fulla frihet att bestämma över sin kropp, över sin tid och över de val hon gör i livet. Jag kommer att fortsätta arbeta oförtruttet mot mäns våld mot kvinnor i ett brett perspektiv, såväl våld i nära relationer som hedersrelaterat våld och förtryck och våld mellan unga i parrelationer. Jag kommer aldrig någonsin att backa i det här arbetet.

När det gäller etableringspolitiken ska kvinnor och män mötas av samma förväntningar, krav och – det vill jag verkligen understryka – stöd. Fler utrikes födda kvinnor ska komma in på arbetsmarknaden, kunna försörja sig själva, stå på egna ben och därmed också ha möjlighet att, om man så väljer, lämna destruktiva relationer och destruktiva strukturer.

Det här har den här regeringen och jag arbetat för under många år genom flera reformer och flera satsningar. Och vi kommer att fortsätta vidta de åtgärder som krävs för att öka egenmakten för fler, för kvinnor och män och för utrikes och inrikes födda. Det är ett arbete som i alla fall jag aldrig kommer att upphöra att slåss för.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 15 september

2021/22:2 Kvinnors situation i USA

av *Yasmine Posio* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:3 Utförsel av stöldgods

av *Kjell Jansson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2021/22:4 Medlemsstaternas återhämtningsplaner

av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Hans Dahlgren (S)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 15 september

2021/22:6 Solcellsstöd

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:7 MSB:s lager för EU:s civila kris- och konflikthantering

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2021/22:8 Trafikverkets dialog med kommunerna

av *Mikael Larsson* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:9 Åtgärder mot vardagsbrottslighet

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2021/22:10 En bättre tågförbindelse mellan Oslo och Stockholm

av *Maria Stockhaus* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:11 Biståndet till Tanzania

av *Magdalena Schröder* (M)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 15 september

2020/21:3560 Åtgärder för att rädda jobben inom byggsektorn

av *Magnus Jacobsson* (KD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:3583 Vaccinpass

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:3584 Drogförsäljning av lustgas

av *Sofia Nilsson* (C)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3586 Otillåten påverkan på journalister

av *Boriana Åberg* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:3585 Stölder av bildelar

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:3582 Krav på vaccinering

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:3599 El- och nätbrist som påverkar människors vardag

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

Prot. 2021/22:4

16 september

2020/21:3587 De fortsatta skjutningarna och sprängningarna i Sverige

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3591 Lärdomar av Ungerns hantering av arbetslöshet

av *Björn Söder* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:3588 Återvinning av vindkrafts- och solenergianläggningar

av *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:3590 Tryggheten i skolan

av *Björn Söder* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:3600 Kalkbrytning i Norrbotten

av *Sten Bergheden* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3592 Utbyggnaden av Västra stambanan

av *Sten Bergheden* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3589 Utförsel av stulna bildelar

av *Boriana Åberg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:3603 Sveriges internationella bistånd samt korruption

av *Helena Storckenfeldt* (M)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:3595 Digitaliseringen inom bolagsrätten

av *Mikael Eskilander* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3614 Besparingar inom polisen

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:3602 Svensk resestöd till IS-resenärer

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3608 UD:s medverkan vid hämtning av misstänkta terrorister

av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3610 Hämtningen av misstänkta terrorister till Sverige

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:3607 Krami

av *Hans Hoff* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3609 Straff för återvändande IS-terrorister

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3604 Bristen på halvledare
av *Sten Bergheden* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3601 Statligt stöd till miljöorganisationer
av *Rickard Nordin* (C)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:3593 Breddat villkorat bistånd
av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:3613 OSSE-stöd till Kazakstan mot terrorism
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3596 Tydliggörande av kreditkostnader
av *Angelica Lundberg* (SD)
till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:3612 Den svenska evakueringen från Afghanistan
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3594 De höjda avgifterna för sjöfarten
av *Jimmy Ståhl* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3598 Adhd och kriminalitet
av *Lotta Olsson* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:3597 Förebyggande av kriminalitet
av *Lotta Olsson* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3605 Vargens hot mot djurproduktionen och den biologiska mångfalden
av *Sten Bergheden* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3619 Sänkta krav i grundskolan
av *Björn Söder* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:3621 Den svenska integrationspolitiken
av *Ludvig Aspling* (SD)
till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:3625 Kompensation för uteblivna inkomster under pandemin
av *Magnus Stuart* (M)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:3620 Cementbristens effekter på bostadsbyggandet
av *Carl-Oskar Bohlin* (M)
till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:3624 Färdtjänst för personer med nedsatt syn
av *Bengt Eliasson* (L)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3626 Fåröfärjans verksamhet
av *Lars Thomsson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3618 Den fortsatt svåra humanitära situationen i Östafrika
av *Anders Österberg* (S)
till statsrådet *Per Olsson Fridh* (MP)

Prot. 2021/22:4
16 september

2020/21:3615 Möjligheten att genomföra godstransporter med järnväg

av *Mikael Larsson* (C)
till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:3628 Avgifterna för ändringsansökningar

av *Sofia Nilsson* (C)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:3628 Sveriges konkurrenskraft i den digitala sektorn

av *Lars Hjälmered* (M)
till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2020/21:3622 Ivos avgifter

av *Lina Nordquist* (L)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:3616 Handläggningstider för miljötillstånd

av *Daniel Bäckström* (C)
till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

2020/21:3627 Elbrist i kommunerna och dess effekter på jobb och företag

av *Lars Hjälmered* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2020/21:3611 Vaccinering mot covid-19 för barn och unga över tolv år

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:3629 Ökad förföljelse av bahaier i Iran

av *Anders Österberg* (S)
till utrikesminister *Ann Linde* (S)

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 16.25.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.53,
av andre vice talmannen därefter till och med § 12 anf. 120 (delvis) och
av ålderspresidenten därefter till dess slut.

Vid protokollet

LENA LINDBÄCK

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 3 Svar på interpellationerna 2020/21:880 och 882 om utnyttjande av barn för köp av sexuella handlingar	1
Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	1
Anf. 2 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	3
Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 4 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	5
Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
Anf. 6 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M)	7
Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
§ 4 Svar på interpellationerna 2020/21:886 och 889 om skadestånd till våldtäktsmän	8
Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	8
Anf. 9 MIKAEL STRANDMAN (SD)	9
Anf. 10 TREDJE VICE TALMANNEN.....	10
Anf. 11 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	10
Anf. 12 TREDJE VICE TALMANNEN.....	11
Anf. 13 KATJA NYBERG (SD).....	11
Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	11
Anf. 15 MIKAEL STRANDMAN (SD)	12
Anf. 16 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	13
Anf. 17 KATJA NYBERG (SD).....	14
Anf. 18 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
Anf. 19 MIKAEL STRANDMAN (SD)	15
Anf. 20 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	16
Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	16
§ 5 Svar på interpellation 2020/21:887 om oskyldiga offer	17
Anf. 22 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	17
Anf. 23 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	18
Anf. 24 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	19
Anf. 25 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	20
Anf. 26 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	21
Anf. 27 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	22
Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	23

Anf. 29 Utrikesminister ANN LINDE (S)..... 24

Anf. 30 TOBIAS ANDERSSON (SD)..... 24

Anf. 31 Utrikesminister ANN LINDE (S)..... 25

Anf. 32 TOBIAS ANDERSSON (SD)..... 26

Anf. 33 Utrikesminister ANN LINDE (S)..... 27

Anf. 34 TOBIAS ANDERSSON (SD)..... 28

Anf. 35 Utrikesminister ANN LINDE (S)..... 28

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:884 om konvertering av

utländska betyg 29

Anf. 36 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)..... 29

Anf. 37 KRISTINA AXÉN OLIN (M)..... 30

Anf. 38 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S)..... 31

(forts. § 9)..... 31

Ajournering..... 32

Återupptaget sammanträde..... 32

§ 8 Frågestund..... 32

Anf. 39 ANDRE VICE TALMANNEN..... 32

Skogen och äganderätten..... 32

Anf. 40 JESSICA ROSENCRANTZ (M) 32

Anf. 41 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)..... 32

Anf. 42 JESSICA ROSENCRANTZ (M) 33

Anf. 43 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)..... 33

Skadestånd till våldtäktsdömda 33

Anf. 44 MIKAEL STRANDMAN (SD) 33

Anf. 45 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)..... 34

Anf. 46 MIKAEL STRANDMAN (SD) 34

Anf. 47 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)..... 34

Långtidsarbetslösa med funktionshinder 34

Anf. 48 ALIREZA AKHONDI (C)..... 34

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)..... 35

Anf. 50 ALIREZA AKHONDI (C)..... 35

Anf. 51 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)..... 35

Tvärförbindelse Södertörn..... 35

Anf. 52 JENS HOLM (V) 35

Anf. 53 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)..... 36

Anf. 54 JENS HOLM (V) 36

Anf. 55 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)..... 36

Svenskt skogsbruk och EU:s klimatförslag 36

Anf. 56 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD)..... 36

Anf. 57 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)..... 37

Anf. 58 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD)..... 37

Anf. 59 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)..... 37

Slutförvar av kärnavfall..... 38

Anf. 60 ARMAN TEIMOURI (L) 38

Anf. 61 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)..... 38

Anf. 62 ARMAN TEIMOURI (L) 38

Anf. 63 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)..... 39

Matchningsproblemen på arbetsmarknaden..... 39

Anf. 64 JOHANNA HARALDSSON (S)	39
Anf. 65 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	39
Anf. 66 JOHANNA HARALDSSON (S)	39
Anf. 67 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	40
<i>Främjande av friluftslivet</i>	40
Anf. 68 MARIA GARDFJELL (MP).....	40
Anf. 69 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	40
Anf. 70 MARIA GARDFJELL (MP).....	40
Anf. 71 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	41
<i>Hinder vid svensk-norska gränsen</i>	41
Anf. 72 JOHAN HULTBERG (M)	41
Anf. 73 Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	41
<i>Säkerhetsprövning av evakuerade afghaner</i>	42
Anf. 74 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	42
Anf. 75 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	42
<i>Tillståndprocesser och klimatomställningen</i>	42
Anf. 76 LARS THOMSSON (C)	42
Anf. 77 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	43
<i>Dansk utredning av spioneri</i>	43
Anf. 78 HANNA GUNNARSSON (V)	43
Anf. 79 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	43
<i>Långtidsarbetslösheten och integrationen</i>	43
Anf. 80 ROGER HADDAD (L).....	43
Anf. 81 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	44
<i>Ersättning till privata skogsägare</i>	44
Anf. 82 ISAK FROM (S)	44
Anf. 83 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	44
<i>Etableringsjobben</i>	45
Anf. 84 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	45
Anf. 85 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	45
<i>Kontroll av evakuerade afghaner</i>	46
Anf. 86 ROGER RICHTHOFF (SD)	46
Anf. 87 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	46
<i>Världsutställningen i Dubai och svenskt klimatarbete</i>	46
Anf. 88 JAMAL EL-HAJ (S).....	46
Anf. 89 Statsrådet ANNA HALLBERG (S)	47
<i>Höghastighetsbanornas klimatpåverkan</i>	47
Anf. 90 ÅSA COENRAADS (M)	47
Anf. 91 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	47
<i>Planen för svensk cementförsörjning</i>	48
Anf. 92 MARTIN KINNUNEN (SD)	48
Anf. 93 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	48
<i>En svensk veteranstrategi</i>	48
Anf. 94 PAULA HOLMQVIST (S).....	48
Anf. 95 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	49
<i>Plastpåseskattens effekter</i>	49
Anf. 96 MAGDALENA SCHRÖDER (M).....	49
Anf. 97 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	49
<i>Arbetsförhållandena i äldreomsorgen</i>	50
Anf. 98 MAGNUS PERSSON (SD)	50

Anf. 99 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	50	Prot. 2021/22:4
<i>Arbetslösheten och sysselsättningen</i>	51	16 september
Anf. 100 JAN ERICSON (M)	51	
Anf. 101 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	51	
<i>Miljömålen och EU:s återhämtningsfond</i>	51	
Anf. 102 LUDVIG ASPLING (SD)	51	
Anf. 103 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	52	
§ 9 (forts. från § 7) Svar på interpellation 2020/21:884 om konvertering av utländska betyg	52	
Anf. 104 KRISTINA AXÉN OLIN (M).....	52	
Anf. 105 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	53	
Anf. 106 KRISTINA AXÉN OLIN (M).....	54	
Anf. 107 Statsrådet MATILDA ERNKRANS (S).....	54	
§ 10 Svar på interpellation 2020/21:883 om tystnadskultur i Sveriges kommuner	55	
Anf. 108 Statsrådet LENA MICKO (S)	55	
Anf. 109 HANS ROTHENBERG (M)	56	
Anf. 110 Statsrådet LENA MICKO (S)	57	
Anf. 111 HANS ROTHENBERG (M)	58	
Anf. 112 Statsrådet LENA MICKO (S)	59	
Anf. 113 HANS ROTHENBERG (M)	59	
Anf. 114 Statsrådet LENA MICKO (S)	60	
§ 11 Svar på interpellation 2020/21:893	60	
§ 12 Svar på interpellation 2020/21:895 om ökning av telefonsamtalen till Bris	61	
Anf. 115 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	61	
Anf. 116 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	62	
Anf. 117 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	63	
Anf. 118 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	64	
Anf. 119 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	65	
Anf. 120 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	66	
Anf. 121 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	66	
§ 13 Svar på interpellation 2020/21:898 om utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden.....	67	
Anf. 122 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	67	
Anf. 123 ROGER HADDAD (L).....	69	
Anf. 124 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	69	
Anf. 125 ROGER HADDAD (L).....	70	
Anf. 126 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	71	
Anf. 127 ROGER HADDAD (L).....	72	
Anf. 128 Statsrådet MÄRTA STENEVI (MP).....	73	
§ 14 Anmälan om interpellationer.....	73	
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	74	
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	74	
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 16.25.....	77	